

KLANT-CENTRAAL

Geconsolideerd jaarverslag 2016

Inhoud

1. Geconsolideerd jaarverslag
2. Geconsolideerde financiële staten – toelichtingen
3. Verslag van het College van commissarissen

1. Geconsolideerd jaarverslag

GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2016

De geconsolideerde financiële staten van de NMBS-Groep per 31 december 2016 werden opgemaakt met inachtneming van de op die datum gepubliceerde bepalingen van het "IFRS"-referentiekader (International Financial Reporting Standards) zoals goedgekeurd door de Europese Unie, namelijk de door de International Accounting Standards Board ("IASB") gepubliceerde normen en de door het IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee) gepubliceerde interpretaties.

In bijlage zijn de toelichtingen bij de rekeningen met alle informatie volgens de IFRS-normen opgenomen.

I. CONSOLIDATIEKRING

De consolidatiekring omvat alle vennootschappen die de NMBS-Groep vormen. Ze worden in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de twee door de IFRS-normen aanvaarde technieken, naargelang de Groep al dan niet controle heeft over de vennootschap, namelijk de integrale consolidatie en de vermogensmutatiemethode.

Evolutie van de consolidatiekring

	31/12/2013	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Moedervenootschap	1	1	1	1
Globaal geconsolideerde ondernemingen	33	21	15	12
Ondernemingen volgens vermogensmutatiemethode	25	21	17	16
TOTAAL	59	43	33	29

In het boekjaar 2016 werd er overgegaan tot:

- ❖ de overneming van Euro Immo Star door Eurostation en van South Station en de Vastgoedmaatschappij Frankrijkstraat door de NMBS;
- ❖ een deelneming van 50 % in de vennootschap K EUR Development, joint venture te Antwerpen die met gelijke aandelen door Kairos en Eurostation werd opgericht en

waarvan het maatschappelijk doel betrekking heeft op alle verrichtingen en alle studies m.b.t. alle goederen en alle vastgoedrechten van welke aard dan ook;

- ❖ de verkoop buiten de Groep van de vennootschappen LCT (Liège Container Terminal) en Albatros (vennootschap in de vastgoedsector), verkopen die een geconsolideerd resultaat van respectievelijk -0,5 miljoen € (tegenover +0,6 in de statutaire jaarrekening NMBS) en +0,1 miljoen € (tegenover 0 in de statutaire jaarrekening Eurostation) hebben opgeleverd.

Verder werd het boekjaar 2016 gekenmerkt door andere gebeurtenissen zonder impact op de consolidatiekring, waaronder :

- ❖ twee kapitaalverhogingen in de vennootschap Belgian Mobility Card. Het kapitaal werd van 61 500,- € op 1.604.227,50 € gebracht en wordt vertegenwoordigd door 52.217 aandelen. De NMBS bezit 18,6 % van de aandelen en beschikt over 25 % van de stemrechten. De andere aandeelhouders, die elk over 25 % van de stemrechten beschikken, zijn de SRWT, De Lijn en de MIVB;
- ❖ de invereffeningstelling van de vennootschap Raillink, vennootschap naar Nederlands recht, die gezamenlijk met de andere Europese spoorwegoperatoren was opgericht en waarin de NMBS 10 % van het kapitaal aanhield.

II. GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2016

II.A. BALANS

ACTIVA

<u>In miljoen €</u>	<u>31/12/2016</u>	<u>31/12/2015</u>	<u>Wijziging</u>
<u>Vaste activa</u>	<u>9.692,5</u>	<u>9.720,9</u>	<u>-28,4</u>
Immateriële vaste activa	257,6	263,8	-6,2
Materiële vaste activa	6.928,0	6.931,3	-3,3
Vastgoedbeleggingen	406,0	448,0	-42,0
Deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	357,5	368,3	-10,8
Handelsvorderingen en overige debiteuren	808,3	799,8	8,5
Afgeleide financiële instrumenten	299,2	276,9	22,3
Overige financiële activa	635,9	632,8	3,1
<u>Vaste activa</u>	<u>2.082,4</u>	<u>2.125,6</u>	<u>-43,2</u>
Voorraden	211,5	192,8	18,7
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.533,1	1.423,0	110,1
Afgeleide financiële instrumenten	0,2	39,4	-39,2
Overige financiële activa	31,5	53,0	-21,5
Belastingvorderingen op het huidige resultaat			
Kas en kasequivalenten	306,1	417,4	-111,3
			0,0
<u>Vaste activa aangehouden voor verkoop</u>	<u>37,2</u>	<u>11,8</u>	<u>25,4</u>
TOTAAL DER ACTIVA	11.812,1	11.858,3	-46,2

Het geheel van de geconsolideerde activa van de NMBS-Groep per 31 december 2016 vertegenwoordigt een bedrag van 11.812,1 miljoen €, d.i. een verschil van -46,2 miljoen € (-0,4 %) t.o.v. de afsluiting 2015. De NMBS vertegenwoordigt 95,5 % van het totaal van de geconsolideerde activa, en zelfs 98,5 % buiten participaties in de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschappen.

De vaste activa (9 692,5 miljoen €) vertegenwoordigen 82,1 % van de totale activa, nl. :

- ❖ 7.591,6 miljoen € (78,3 % van de vaste activa) m.b.t. de *immateriële en materiële vaste activa en de vastgoedbeleggingen*, waarvan 99,4 % van de moedervenootschap komen. De in 2016 door de NMBS uitgevoerde investeringen bedragen 506,5 miljoen €, waarvan 223,8 miljoen € voor de aankoop en de

renovatie van rollend materieel, 103,6 miljoen € voor het onthaal van de reizigers en 120,5 miljoen € voor de bouw en de inrichting van werkplaatsen. Deze investeringen van de moedervernootschap werden gefinancierd met kapitaalsubsidies, behalve 15,6 miljoen € die met eigen middelen werden gefinancierd. Anderzijds bedragen de jaarlijkse afschrijvingen en waardeverminderingverliezen van de activa van de NMBS 556,4 miljoen €;

- ❖ 357,5 miljoen € (3,7 % van de vaste activa) m.b.t. het aandeel in het eigen vermogen van de *volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschappen*, ondernemingen waarin de NMBS een invloed van betekenis uitoefent zonder evenwel over de controle te beschikken, waaronder THI Factory (227,3 miljoen €), Eurofima (105,9 miljoen €) en HR RAIL (11,2 miljoen €). Het verschil t.o.v. het vorige boekjaar (-10,8 miljoen €) vloeit hoofdzakelijk voort uit de overboeking van activa (-5,4 miljoen €) naar de rubriek "vaste activa aangehouden voor verkoop" en uit de uitkering van dividenden (-2,8 miljoen €);
- ❖ 1.743,4 miljoen € (18,- % van de vaste activa) m.b.t. *de handelsvorderingen en overige debiteuren, de afgeleide financiële instrumenten en de andere financiële activa*, waarvan 655,1 miljoen € m.b.t. de Staatstoelagen, 571,1 miljoen € beleggingen in het raam van het schuldbeheer en 299,2 miljoen € financiële indekkingsinstrumenten.

De vlottende activa (2.082,4 miljoen €) vertegenwoordigen 17,6 % van de totale activa en bestaan onder meer uit geldmiddelen en kasequivalenten (306,1 miljoen €), vorderingen op de Staat (536,1 miljoen €), gestorte borgtochten in het raam van de afgeleide financiële instrumenten (326,8 miljoen €) en te recupereren belastingen (175,7 miljoen €). De vermindering met 43,2 miljoen € van het ene tot het andere boekjaar komt hoofdzakelijk van de moedervernootschap en vloeit onder meer voort uit : voor -69,5 miljoen €, beleggingen van de liquide middelen van het GEN-Fonds, voor -39,2 miljoen €, financiële indekkingsinstrumenten, voor -21,5 miljoen €, beleggingen in het raam van het schuldbeheer, en voor +81,9 miljoen €, toename van te innen belastingen.

De vaste activa aangehouden voor verkoop (37,2 miljoen € of 0,3 % van het totaal van de activa) stijgen met 25,4 miljoen €, waarvan 5,4 miljoen € aanvankelijk volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen participaties en 23,3 miljoen € materiële vaste activa gelegen te Gent en te Brugge.

PASSIVA

<i>In miljoen €</i>	<u>31/12/2016</u>	<u>31/12/2015</u>	<u>Wijziging</u>
<u>Eigen vermogen</u>	<u>-357,6</u>	<u>-86,9</u>	<u>-270,7</u>
<u>Langlopende verplichtingen</u>	<u>10.147,0</u>	<u>9.492,4</u>	<u>654,6</u>
Schulden uit personeelsbeloningen	333,4	304,2	29,2
Voorzieningen	193,1	140,6	52,5
Financiële schulden	2.883,6	2.586,2	297,4
Afgeleide financiële instrumenten	453,5	456,6	-3,1
Uitgestelde belasting verplichtingen	0,0	0,0	0,0
Handelsschulden	9,5	16,0	-6,5
Subsidies	6.071,3	5.768,3	303,0
Overige schulden	202,6	220,5	-17,9
<u>Kortlopende verplichtingen</u>	<u>2.022,7</u>	<u>2.452,8</u>	<u>-430,1</u>
Schulden uit personeelsbeloningen	121,2	150,7	-29,5
Voorzieningen	89,5	86,1	3,4
Financiële schulden	648,9	961,0	-312,1
Afgeleide financiële instrumenten	12,5	34,0	-21,5
Belastingsschulden	3,6	0,9	2,7
Handelsschulden	396,3	387,7	8,6
Sociale schulden	91,6	96,1	-4,5
Subsidies	366,4	336,6	29,8
Overige schulden	292,7	399,7	-107,0
<u>Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
TOTAAL DER PASSIVA	11.812,1	11.858,3	-46,2

Het **geconsolideerd eigen vermogen** is negatief ten bedrage van 357,6 miljoen €. Ten opzichte van 2015 is het eigen vermogen met 270,7 miljoen € gedaald, wat bijna uitsluitend voortvloeit uit het aan de NMBS-Groep toekomend resultaat van het boekjaar.

De **langlopende en kortlopende verplichtingen** bedragen 12.169,7 miljoen €, d.i. + 224,5 miljoen € t.o.v. het vorige boekjaar. Dit verschil kan hoofdzakelijk als volgt verklaard worden:

- ❖ + 251,8 miljoen € voor de *NMBS*, waarvan + 332,8 miljoen € kapitaalsubsidies voor de financiering van de immateriële en materiële vaste activa, - 69,5 miljoen € vermindering van de schuld jegens de Staat in het raam van het GEN-Fonds, + 61,7 miljoen € m.b.t. de voorzieningen, hoofdzakelijk voor juridische geschillen, -46,9 miljoen € m.b.t. de te boeken kosten en over te dragen opbrengsten verbonden aan het verkeer, en -24,5 miljoen € financiële indekkingsinstrumenten;
- ❖ -27,3 miljoen € voor de *andere vennootschappen van de Groep*, hoofdzakelijk de subgroep Eurostation en Eurogare, waarvan -21,7 miljoen € handelsschulden en -5,9 miljoen € voorzieningen.

II.B. RESULTATENREKENING

<i>In miljoen €</i>	<u>31/12/2016</u>	<u>31/12/2015</u>	<u>Wijziging</u>
<u>Cash resultaat</u>	<u>23,1</u>	<u>0,4</u>	<u>22,7</u>
NMBS	12,7	-4,1	16,8
Groep Eurostation	7,2	-2,3	9,5
Eurogare	0,5	6,9	-6,4
Overige entiteiten	2,7	-0,1	2,8
<u>Resultaat niet cash</u>	<u>-292,3</u>	<u>167,5</u>	<u>-459,8</u>
NMBS	-297,1	186,6	-483,7
Groep Eurostation	8,2	-1,5	9,7
Eurogare	-0,3	-6,7	6,4
Overige entiteiten	-3,1	-10,9	7,8
<u>Aandeel in het resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</u>	<u>-1,6</u>	<u>3,1</u>	<u>-4,7</u>
Cash	0,0	3,4	-3,4
Niet cash	-1,6	-0,3	-1,3
GLOBAL RESULTAAT	-270,8	171,0	-441,8

Het **cash-resultaat** bedraagt +23,1 miljoen €, d.i. een verbetering met 22,7 miljoen €, nl. :

- ❖ +16,8 miljoen € voor de *NMBS*, tegenover 21,2 miljoen € in de statutaire jaarrekening, waarbij het verschil voortvloeit uit de afstemming van de wederzijdse prestaties en uit de weglating, in de geconsolideerde jaarrekening, van de ontvangen dividenden van in de consolidatiekring opgenomen ondernemingen;
- ❖ +9,5 miljoen € voor de *Groep Eurostation*, toename die voortvloeit uit de vastgoedoperatie Ziekenhuis Netwerk Antwerpen, gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van de fiscale lasten;

- ❖ -6,4 miljoen € voor Eurogare, waar het vorige boekjaar gekenmerkt werd door de afsluiting van verscheidene projecten;
- ❖ +2,8 miljoen € voor de andere entiteiten, waarvan + 3,3 miljoen € voor Transurb.

De evolutie van het **non-cash resultaat** (-459,8 miljoen €) komt hoofdzakelijk van de NMBS (-483,7 miljoen €), waarvan -145,9 miljoen € waardevermindingsverliezen op terreinen, -124,1 miljoen € in 2015 gerealiseerde meerwaarden bij de inbrengen in THI Factory, -78,7 miljoen € netto schommeling (toevoegingen - bestedingen en terugnemingen) van de voorzieningen voor geschillen, en -71,2 miljoen € ten gevolge van de actuariële winsten en verliezen m.b.t. de vergoedingen na uitdiensttreding.

Voor de terreinen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een waardering aan reële waarde tijdens de overgang naar IFRS op 1 januari 2014 werd een test op bijzondere waardeverminderingen gerealiseerd, in overeenstemming met de standaard IAS 36. Tijdens deze test werd de geherwaardeerde boekwaarde vergeleken met de marktwaarde, bepaald door de directie B-ST op basis van de vergelijkbare marktwaarden (en door een externe expert voor een groot project, op basis van de methode van de residuele waarde), op 31 december 2016. Volgens de standaard IAS 36, werd een bijzonder waardevermindingsverlies geboekt wanneer de boekwaarde hoger was dan de reële waarde. Deze bijzondere waardevermindingsverliezen werden in het resultaat van 2016 geboekt aangezien ze hoofdzakelijk betrekking hebben op schattingswijzingen volgens IAS 8 en IFRS 13.

De evolutie van het **aandeel in het resultaat van de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschappen** bedraagt -4,7 miljoen €, d.i. -3,4 miljoen € cash-resultaat, waarvan -2,2 miljoen € voor B-Log en -0,9 miljoen € voor THI Factory, en -1,3 miljoen € non-cash resultaat m.b.t. de personeelsbeloningen en de omrekeningsresultaten (HR Rail en Eurofima).

II.C. ECONOMISCHE SCHULD

De economische schuld is gelijk aan:

- ❖ de netto financiële schuld, d.i.
 - de bij de financiële instellingen aangegane schuld;
 - plus de erfpachtschulden;
 - min de geldbeleggingen en liquide middelen en de Back to Back vorderingen op de Staat in het raam van de overname van de schuld per 1 januari 2005;
- ❖ plus of min de door de Staat gestorte kapitaalsubsidies waarvoor de investeringen nog moeten uitgevoerd worden;
- ❖ plus of min het saldo van de handelsvorderingen en -schulden en van de Staatstoelagen voor de exploitatierekening;
- ❖ plus of min de ontvangen of gestorte borgtochten in het raam van de CSA's (Credit Support Annex);

- ❖ en plus of min de cofinancieringen, d.w.z. het financieel saldo van de door de NMBS voor rekening van andere overheden uitgevoerde investeringen.

<u>In miljoen €</u>	<u>31/12/2016</u>	<u>31/12/2015</u>	<u>Wijziging</u>
<u>Financiële netto schuld</u>	<u>2.810,2</u>	<u>2.757,1</u>	<u>53,1</u>
Kapitaalsubsidies betaald door de Staat voor de nog uit te voeren werken	296,0	194,8	101,2
Bedrijfskapitaal (vordering/handelsschulden + tussenkomsten Staat voor de exploitatie)	-203,5	-245,8	42,3
Waarborgen CSA	-284,5	-256,1	-28,4
Cofinancieringen	-38,0	-14,6	-23,4
ECONOMISCHE SCHULD	2.580,2	2.435,4	144,8

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er werd geen significant element met een impact op de geconsolideerde financiële staten vastgesteld na de balansdatum van 31 december 2016.

Vermeldingen over de omstandigheden die een invloed van betekenis kunnen hebben op de ontwikkeling van de Groep

Het individueel door de verschillende ondernemingen van de NMBS-Groep gepubliceerd jaarverslag rechtvaardigt voor elk ervan de omstandigheden die een invloed van betekenis kunnen hebben op de ontwikkeling.

Verder dient opgemerkt dat er momenteel een nieuw beheerscontract met de Staat gefinaliseerd wordt.

In afwachting werd het beheerscontract 2008-2012 verlengd en werden er voorlopige regels die als beheerscontract gelden, vastgesteld bij koninklijk besluit van 25 december 2016. Dit koninklijk besluit stelt voorlopig de toelage vast die de NMBS in de periode 2016 tot 2020 voor haar opdrachten van openbare dienst op het vlak van zowel de investeringen als de exploitatie zal ontvangen. Daarnaast werden er bij koninklijk besluit van 22 december

2016 voor de periode 2016 tot 2020 aan de NMBS subsidies toegekend om de kosten te compenseren van specifieke projecten wat de strijd tegen terrorisme en radicalisme betreft.

Toepassing van de in artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen voorziene afwijking

Artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen bepaalt de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. In het laatste lid van dit artikel wordt echter gepreciseerd dat het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening met het jaarverslag dat is opgesteld op grond van artikel 96 mag gecombineerd worden tot één enkel verslag, in zoverre de vereiste gegevens afzonderlijk worden verstrekt voor de consoliderende vennootschap en het geconsolideerde geheel.

Voor de andere materies dan die welke in onderhavig verslag zijn besproken, wordt verwezen naar het jaarverslag over de statutaire jaarrekening van de NMBS (= consoliderende vennootschap).

Voor wat specifiek het gebruik van afgeleide financiële instrumenten betreft, verwijzen we naar de toelichtingen in bijlage bij de jaarlijkse financiële verslaggeving, die alle door de normen IAS 39 en IFRS 7 vereiste vermeldingen en informatie bevatten.

2. Geconsolideerde financiële staten – toelichtingen

ALGEMENE INFORMATIE

Activiteiten

Onder alle ondernemingen die opgenomen zijn in de consolidatiekring van de NMBS Groep, vertegenwoordigt de NMBS op zich 95,49 % van het actief op 31 december 2016 (95,36 % op 31 december 2015) en -259.228.440,77 EUR (136.516.593,37 EUR) van het geconsolideerd netto-resultaat (deel Groep) van -244.034.497,23 EUR (125.191.706,44 EUR) op 31 december 2016 (31 december 2015).

De voornaamste activiteiten van de NMBS zijn de activiteiten van openbare dienst zoals beschreven door het Koninklijk Besluit van 11 december 2013:

- het binnenlands vervoer van reizigers met treinen van de gewone dienst, alsook het aandoen van binnenlandse bestemmingen door hogesnelheidstreinen;
- het grensoverschrijdend vervoer van reizigers;
- de verwerving, het onderhoud, het beheer en de financiering van rollend spoorwagematerieel bestemd voor de uitvoering van de taken bedoeld in de punten hierboven;
- de prestaties die de spoorwegonderneming moet leveren voor de behoeften van de Natie;
- het verwerven, het ontwerp, de bouw, de vernieuwing, het onderhoud en het beheer van de stations, de onbemande stopplaatsen en hun aanhorigheden;
- de instandhouding van het historisch patrimonium betreffende de spoorwegexploitatie;
- de veiligheids- en bewakingsactiviteiten op het gebied van de spoorwegen;
- de andere opdrachten van openbare dienst waarmee zij belast is door of krachtens de wet.

Juridisch statuut

De NMBS NV is een naamloze vennootschap van publiek recht waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is in de Frankrijkstraat 56, 1060 Brussel. Ze is ingeschreven onder het ondernemingsnummer 0203.430.576. De laatste wijziging van de gecoördineerde statuten werd op 4 juni 2015 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Jaarrekeningen

De geconsolideerde jaarrekening op 31 december 2016, opgemaakt volgens het IFRS-referentiekader, werden vastgelegd door de Raad van Bestuur van de NMBS op 28 april 2017. De cijfers hernomen in dit document zijn uitgedrukt in euro (EUR), tenzij anders vermeld.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van de NMBS is als volgt samengesteld:

Fontinoy Jean-Claude	Voorzitter van de Raad van Bestuur
Cornu Jo	Gedelegeerd Bestuurder tot 6 maart 2017
Dutordoir Sophie	Gedelegeerd Bestuurder vanaf 7 maart 2017
Boelaert Filip	Bestuurder sinds 1 januari 2017
Bruyninckx Eddy	Bestuurder tot 31 december 2016
Cloquet Jean-Jacques	Bestuurder
Delwart Valentine	Bestuurder
Descheemaecker Marc	Bestuurders sinds 1 januari 2017
Durez Martine	Bestuurder sinds 1 januari 2017
Goldstein Yves	Bestuurder sinds 1 januari 2017
Lauwers Kris	Bestuurder
Leburton Valérie	Bestuurder
Lorand Renaud	Bestuurder
Schatteman Saskia	Bestuurder
Sterckx Dirk	Bestuurder
Van Camp Bart	Bestuurder sinds 1 januari 2017

Commissarissen

Leden van het College van Commissarissen van de NMBS:

Grant Thornton Bedrijfsrevisoren CVBA vertegenwoordigd door Ria Verheyen
Mazars Réviseurs d'entreprises SCRL vertegenwoordigd door Philippe Gossart

I. BALANS

ACTIVA

		31/12/2016	31/12/2015
ACTIVA			
	Toelichting		
Vaste Activa			
Immateriële activa	5	257.587.228,27	263.776.464,16
Materiële vaste activa	6	6.927.992.755,33	6.931.336.556,47
<i>A. Terreinen</i>		784.275.098,96	895.281.208,82
<i>B. Gebouwen</i>		928.028.822,92	773.957.454,47
<i>C. Spoorweginfrastructuur</i>		54.610.386,65	45.812.141,39
<i>D. Rollend spoorwagematerieel</i>		3.883.368.532,07	4.034.780.569,91
<i>E. Installaties en diverse uitrustingen</i>		202.909.401,71	194.230.110,12
<i>F. Materiële vaste activa in aanbouw</i>		1.074.800.513,02	987.275.071,76
Vastgoedbeleggingen	7	406.035.734,62	448.021.555,38
Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	8	357.499.219,55	368.316.030,60
Handelsvorderingen en overige debiteuren	9	808.240.947,87	799.755.048,28
Afgeleide financiële instrumenten	11	299.242.346,03	276.915.944,49
Overige financiële activa	12	635.870.667,80	632.774.360,44
Subtotaal van de vaste activa		9.692.468.899,47	9.720.895.959,82
Vlottende Activa			
Voorraden	13	211.494.619,12	192.768.945,46
Handelsvorderingen en overige debiteuren	9	1.533.144.576,94	1.422.962.935,45
Afgeleide financiële instrumenten	11	196.419,58	39.405.719,19
Overige financiële activa	12	31.511.611,39	53.003.165,53
Geldmiddelen en kasequivalenten	14	306.101.935,80	417.458.342,68
Subtotaal van de vlottende activa		2.082.449.162,83	2.125.599.108,31
Vaste activa aangehouden voor verkoop			
Vaste activa aangehouden voor verkoop	15	37.193.944,99	11.834.472,37
TOTAAL ACTIVA		11.812.112.007,29	11.858.329.540,50

EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN

		31/12/2016	31/12/2015
<u>Toelichting</u>			
Eigen vermogen			
Kapitaal	17	249.022.345,57	249.022.345,57
Geconsolideerde reserves	18	-609.636.846,55	-338.875.015,19
Eigen vermogen Groep		-360.614.500,98	-89.852.669,62
Minderheidsbelangen		2.981.209,00	2.902.785,96
Totaal eigen vermogen		-357.633.291,98	-86.949.883,66
Langlopende verplichtingen			
Schulden uit personeelsbeloningen	19	333.396.607,70	304.200.221,55
Voorzieningen	20	193.122.983,08	140.632.865,99
Financiële schulden	21	2.883.612.760,64	2.586.178.042,22
Afgeleide financiële instrumenten	11	453.524.953,00	456.579.639,07
Uitgeselde belastingen	22	24.486,80	27.914,79
Handels schulden	23	9.468.192,12	15.972.922,56
Subsidies	25	6.071.274.437,10	5.768.300.516,58
Overige schulden	26	202.572.813,80	220.472.652,76
Subtotaal langlopende verplichtingen		10.146.997.234,24	9.492.364.775,52
Kortlopende verplichtingen			
Schulden uit personeelsbeloningen	19	121.212.802,15	150.729.038,15
Voorzieningen	20	89.474.684,18	86.146.786,18
Financiële schulden	21	648.922.526,39	961.036.581,81
Afgeleide financiële instrumenten	11	12.573.763,49	34.039.570,89
Belastingen op het resultaat van het boekjaar		3.638.350,26	857.796,05
Handels schulden	23	396.279.329,49	387.712.315,91
Sociale schulden	24	91.579.783,49	96.139.641,84
Subsidies	25	366.382.853,76	336.554.072,79
Overige schulden	26	292.683.971,82	399.698.845,02
Subtotaal kortlopende verplichtingen		2.022.748.065,03	2.452.914.648,64
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop			
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop	15	0,00	0,00
Totaal van de verplichtingen		12.169.745.299,27	11.945.279.424,16
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN		11.812.112.007,29	11.858.329.540,50

II. OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

	31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>	
VOORTGEZETTE BEDRIJFSACTIVITEITEN		
Bedrijfsinkomsten vóór kapitaalsubsidies		
Omzet	27 1.128.715.837,58	1.206.969.883,32
Exploitatiesubsidies	25 1.130.465.684,75	1.133.441.161,34
Zelf geproduceerde activa	232.441.493,89	239.768.299,44
Overige bedrijfsinkomsten	27 86.142.699,18	208.737.750,85
Totaal bedrijfsinkomsten vóór kapitaalsubsidies	2.577.765.715,40	2.788.917.094,95
Bedrijfskosten vóór afschrijvingen en bijzondere waarde-verminderingverliezen		
Aankopen van grondstoffen en handelsgoederen	-85.702.049,17	-89.893.316,48
Diensten en diverse goederen	27 -1.298.377.548,99	-1.259.529.065,68
Personeelskosten	28 -1.128.740.527,77	-1.232.699.172,58
Overige bedrijfskosten	27 -49.717.414,56	-12.136.842,83
Totaal bedrijfskosten vóór afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen	-2.562.537.540,49	-2.594.258.397,57
Bedrijfsresultaat vóór kapitaalsubsidies, afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen		
	15.228.174,91	194.658.697,38
Kapitaalsubsidies	25 351.168.349,10	350.364.446,40
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen	-558.982.229,15	-404.964.261,91
Bedrijfsresultaat		
	-192.585.705,14	140.058.881,87
Financiële opbrengsten	29 93.505.550,64	124.038.927,24
Financiële kosten	29 -139.349.810,82	-146.387.055,50
Financieel resultaat - netto		
	-45.844.260,18	-22.348.128,26
Aandeel in het netto-resultaat van de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode		
	-19.059,78	3.449.048,36
Netto-resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten vóór belastingen		
	-238.449.025,10	121.159.801,97
Belastingen op het netto-resultaat	-5.495.600,11	-1.393.014,60
Netto-resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten		
	-243.944.625,21	119.766.787,37
BEËINDIGDE BEDRIJFSACTIVITEITEN		
Netto-resultaat van het boekjaar uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	15 0,00	5.472.022,04
NETTO-RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	-243.944.625,21	125.238.809,41
Niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar die nooit zullen opgenomen worden in het netto-resultaat		
Actuariële winsten en verliezen	19 -25.174.662,86	45.998.995,50
Aandeel van de niet-gerealiseerde resultaten van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	-1.321.574,31	1.049.137,73
Subtotaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar die nooit zullen opgenomen worden in het netto-resultaat	-26.496.237,17	47.048.133,23
die later zouden kunnen opgenomen worden in het netto-resultaat		
Aandeel van de niet-gerealiseerde resultaten van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	-224.561,91	-1.321.397,00
Subtotaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar die later zouden kunnen opgenomen worden in het netto-resultaat	-224.561,91	-1.321.397,00
Totaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar		
	-26.720.799,08	45.726.736,24
TOTAAL GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	-270.665.424,29	170.965.545,64

	31/12/2016	31/12/2015
Netto-resultaat van het boekjaar toe te rekenen aan		
Aandeelhouders van de Groep	-244.034.497,23	125.191.706,44
Minderheidsbelangen	89.872,01	47.102,96
	-243.944.625,21	125.238.809,41
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan		
Aandeelhouders van de Groep	-270.755.296,31	170.918.442,68
Minderheidsbelangen	89.872,01	47.102,96
	-270.665.424,29	170.965.545,64

III. MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

	Eigen vermogen toerekenbaar aan aandeelhouders van de			Minderheidsbelangen	Totaal eigen vermogen
	Kapitaal	Geconsolideerde reserves	Totaal		
<u>Toelichting</u>					
Per 1 januari 2015	249.022.345,57	-514.948.967,72	-265.926.622,15	3.808.208,92	-262.118.413,23
Netto-resultaat 2015		125.191.706,44	125.191.706,44	47.102,96	125.238.809,40
Niet-gerealiseerde resultaten 2015		45.726.736,24	45.726.736,24	0,00	45.726.736,24
Betaalde dividenden aan houders van minderheidsbelangen		0,00	0,00	-14.287,50	-14.287,50
Andere bewegingen van het eigen vermogen		5.155.509,87	5.155.509,87	-938.238,42	4.217.271,45
Per 31 december 2015	17&18	249.022.345,57	-338.875.015,19	-89.852.669,62	-86.949.883,66
Per 1 januari 2016		249.022.345,57	-338.875.015,19	-89.852.669,62	-86.949.883,66
Netto-resultaat 2016		-244.034.497,23	-244.034.497,23	89.872,01	-243.944.625,22
Niet-gerealiseerde resultaten 2016		-26.720.799,08	-26.720.799,08	0,00	-26.720.799,08
Betaalde dividenden aan houders van minderheidsbelangen				-11.287,50	-11.287,50
Andere bewegingen van het eigen vermogen		-6.533,80	-6.533,80	-162,09	-6.695,89
Afrondingen		-1,25	-1,25	0,62	-0,63
Per 31 december 2016	17&18	249.022.345,57	-609.636.846,55	-360.614.500,98	-357.633.291,98

De andere bewegingen van het eigen vermogen in 2016 van -6.533,80 EUR omvatten het verlaten van de consolidatiekring van de onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode Liège Container Terminal, verkocht buiten de Groep. De dividenden betaald aan houders van minderheidsbelangen zijn de dividenden uitgekeerd door Eurogare.

De andere bewegingen van het eigen vermogen in 2015 van 5.155.509,85 EUR omvatten voor 5.154.399,24 EUR de opname volgens vermogensmutatiemethode op geconsolideerde basis van HR Rail die op individuele basis opgenomen was volgens de vermogensmutatiemethode in 2014.

IV. KASSTROOMOVERZICHT

	31/12/2016	31/12/2015
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Netto-res ultaat van het boekjaar	-243.944.625,22	125.238.809,40
Aanpassingen voor		
Af schrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	567.716.420,01	403.498.914,04
Waardeverminderingen op voorraden, handelsvorderingen en overige debiteuren	31.327.417,26	4.944.150,81
(Meerw aarden) / minderw aarden op overdrachten van handelsvorderingen en overige debiteuren	-1.396.294,52	1.166,00
Wijzigingen reële waarde van afgeleide financiële instrumenten	-6.962.484,86	-38.153.282,83
Wijzigingen reële waarde en bijzondere waardeverminderingen op andere financiële activa en financiële schulden	4.925.578,36	-1.464.162,60
(Meerw aarden) / minderw aarden op de realisatie van materiële en immateriële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	-16.768.659,35	-5.222.399,35
(Meerw aarde) op de realisatie van activiteiten (aan THI Factory)	-3.420.000,00	-156.624.210,22
(Meerw aarden) / minderw aarden op de realisatie van financiële activa	0,00	0,00
(Meerw aarden) / minderw aarden op de realisatie van dochterondernemingen en investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	496.298,18	0,00
Inres ultaatname van de commissies op transacties van alternatieve financiering	-7.146.417,48	-10.318.106,95
Voorzieningen	55.818.015,09	-33.289.410,42
Personeelsbeloningen	-25.494.512,71	22.722.092,95
Inres ultaatname van kapitaalsubs idies	-351.168.349,10	-350.364.446,40
Rentebaten en -lasten, netto	40.339.358,64	44.922.188,95
Aandeel in de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	19.059,76	-3.449.048,36
Winstbelastingen	5.495.600,11	1.393.014,60
Omrekeningsverschillen	44.883,57	491.153,23
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	49.881.287,74	4.326.422,85
Netto wijziging in de behoefte aan bedrijfs kapitaal		
Voorraden	-31.543.560,71	-11.066.651,26
Handelsvorderingen en overige debiteuren	-87.301.720,32	74.246.166,77
Handelsschulden, sociale schulden en overige schulden	-120.293.652,88	-224.655.676,28
	-239.138.933,91	-161.476.160,77
Kasstroom uit operationele activiteiten voor belastingen	-189.257.646,17	-157.149.737,92
Betaalde belastingen	-2.718.473,89	-1.247.379,09
NETTO KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	-191.976.120,06	-158.397.117,01

31/12/2016

31/12/2015

KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN

Verwerving van immateriële en materiële vaste activa, en vastgoedbeleggingen	-528.403.782,21	-717.810.050,19
Verwerving van financiële activa	-25.907.526,80	-52.233.608,17
Acquisition de participations mises en équivalence	-528.385,43	
Ontvangen kapitaalsubsidies	617.912.358,06	632.890.445,93
Ontvangsten uit realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en activa aangehouden voor verkoop	32.078.519,13	27.001.691,96
Ontvangsten uit realisatie van onderneming	0,00	32.500.000,00
Ontvangsten uit realisatie van overige financiële activa	53.862.598,46	383.690.424,63
Ontvangsten uit realisatie van dochterondernemingen en deelnemingen opgenomen volgens vermogensmuatiemethode	1.094.005,71	0,00
Ontvangen interesten	62.560.811,22	61.153.756,50
Ontvangen dividenden	5.748.933,14	2.046.052,06
NETTO KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	218.417.531,28	369.238.712,72

KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN

Toename van financiële schulden	269.220.571,06	407.488.691,20
Aflossing van financiële schulden	-278.190.430,96	-558.406.299,76
Netto aflossing/betalingen op afgeleide financiële instrumenten	-19.708.785,43	17.514.729,63
Betaalde interesten	-109.107.885,27	-107.541.758,66
Betaalde dividenden	-11.287,50	-14.287,50
NETTO KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	-137.797.818,10	-240.958.925,09
(AFNAME) / TOENAME VAN GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT	-111.356.406,88	-30.117.329,38
GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT BEGIN BOEKJAAR (toelichting 14)	417.458.342,68	447.575.672,06
GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT EINDE BOEKJAAR (toelichting 14)	306.101.935,80	417.458.342,68

V. TOELICHTINGEN

Toelichting 1 - Samenvatting van de belangrijkste waarderingsregels	24
Toelichting 2 - Beheer van de middelen	49
Toelichting 3 - Significante inschattingen en beoordelingen	71
Toelichting 4 - Consolidatiekring van de NMBS Groep	74
Toelichting 5 - Immateriële activa	77
Toelichting 6 - Materiële vaste activa	81
Toelichting 7 - Vastgoedbeleggingen	84
Toelichting 8 - Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	87
Toelichting 9 - Handelsvorderingen en overige debiteuren	92
Toelichting 10 - Onderhanden projecten in opdracht van derden	95
Toelichting 11 - Afgeleide financiële instrumenten	97
Toelichting 12 - Overige financiële activa	99
Toelichting 13 - Voorraden	100
Toelichting 14 - Geldmiddelen en kasequivalenten	102
Toelichting 15 - Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	103
Toelichting 16 - Bedrijfscombinaties	107
Toelichting 17 - Kapitaal	108
Toelichting 18 - Geconsolideerde reserves	109
Toelichting 19 - Personeelsbeloningen	110
Toelichting 20 - Voorzieningen	119
Toelichting 21 - Financiële schulden	121
Toelichting 22 - Uitgestelde belastingvorderingen / schulden	126
Toelichting 23 - Handelsschulden	127
Toelichting 24 - Sociale schulden	128
Toelichting 25 - Subsidies	129
Toelichting 26 - Overige schulden	132
Toelichting 27 - Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten	133
Toelichting 28 - Personeelskosten	136
Toelichting 29 - Financiële opbrengsten en financiële kosten	137
Toelichting 30 - Kosten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	139
Toelichting 31 - Voorwaardelijke activa en verplichtingen	140

Toelichting 32 - Bijkomende informatie over de financiële instrumenten	141
Toelichting 33 - Transacties van alternatieve financiering	143
Toelichting 34 - Rechten en verplichtingen	145
Toelichting 35 - Informatie betreffende verbonden partijen	147
Toelichting 36 - Erelonen van de commissaris	150
Toelichting 37 - Gebeurtenissen na balansdatum	151

Toelichting 1 - Samenvatting van de belangrijkste waarderingsregels

1.1 Presentatiebasis en conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening van de NMBS Groep per 31 december 2016 werd opgesteld in overeenstemming met de "IFRS" (International Financial Reporting Standards) zoals deze goedgekeurd werden door de Europese Unie en conform de op, deze datum, gepubliceerde standaarden van de International Accounting Standards Board "IASB" en interpretaties van "IFRIC" (International Financial Reporting Interpretations Committee),

Deze geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld volgens de volgende waarderingsregels waarbij:

- bepaalde financiële vaste activa en passiva opgenomen worden tegen hun reële waarde: afgeleide financiële instrumenten, financiële activa aangehouden voor verkoop, financiële activa tegen reële waarde via het netto-resultaat en financiële verplichtingen tegen reële waarde via het netto-resultaat;
- bepaalde elementen van het patrimonium opgenomen worden op basis van hun contante waarde: langlopende schulden en vorderingen waarbij er geen of een niet-marktconforme interest aangerekend wordt, evenals langlopende voorzieningen. De gebruikte disconteringsvoet is gebaseerd op de IRS-curve in functie van de onderliggende looptijd, met uitzondering van de schulden als gevolg van de toepassing van IAS 19 voor dewelke de toegepaste disconteringsvoet gebaseerd is op het marktrendement op de afsluitingsdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie, overeenkomstig hun looptijd;
- andere balanselementen opgenomen worden volgens het kostprijsmodel met uitzondering van bepaalde herwaarderingen van bepaalde materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen voor dewelke de NMBS Groep geopteerd heeft voor de waardering tegen reële waarde op de datum van overgang naar IFRS (1 januari 2013) en het gebruik van deze reële waarde als veronderstelde kostprijs op deze datum van overgang (voornamelijk terreinen).

De volgende nieuwe standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties zijn voor het eerst verplicht van toepassing voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2016:

- standaarden en wijzigingen die van toepassing zijn binnen de NMBS Groep:

- Wijzigingen aan de standard IAS 1 'Presentatie van de jaarrekening' bedoeld om de toepassing van het begrip materialiteit te verduidelijken en het toepassen van een professioneel oordeel bij de bepaling van de te presenteren informatie aan te bevelen.
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 11 'Gezamenlijke overeenkomsten' verduidelijken de boekhoudkundige verwerking van de verwerving van een belang in een gezamenlijke activiteit die een bedrijf vormt ("business");
- standaarden die momenteel niet van toepassing zijn binnen de NMBS Groep:
 - Wijzigingen aan de standaard IAS 16 'Materiële vaste activa' en IAS 38 'Immateriële activa' betreffende de verduidelijking van de aanvaardbare afschrijvingsmethodes. Ze verduidelijken dat het niet gepast is om voor een activa, gebruikt voor een gegeven activiteit, een afschrijvingsmethode te gebruiken in functie van de omzet uit deze activiteit (dit wil zeggen een afschrijvingskost gebaseerd op het voorziene gebruik of productie van het actief). In de standaard IAS 38 wordt verduidelijkt dat er een weerlegbaar vermoeden bestaat volgens welke de opbrengsten in het algemeen geen geschikte basis vormen voor de waardering van de consumptie van de economische voordelen verbonden aan een immaterieel actief;
 - Wijzigingen aan de standaard IAS 16 'Materiële vaste activa' en IAS 41 'Landbouw: vruchtdragende biologische activa'. Deze activa moeten op dezelfde manier geboekt worden als de materiële vaste activa;
 - Wijzigingen aan de standaard IAS 27 'Enkelvoudige jaarrekening' die de entiteiten toelaat om de 'equity'-methode te gebruiken voor het verwerken van investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen in hun enkelvoudige jaarrekening;
 - Wijzigingen aan de standaard IFRS 10 'De geconsolideerde jaarrekening', IFRS 12 'Toelichtingen van belangen in andere entiteiten' en IAS 28 'Investeringen in geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures' die de voorwaarden voor vrijstelling van consolidatie voor investeringsentiteiten en hun dochterondernemingen verduidelijken;
 - Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden (cyclus 2010-2012) die kleine wijzigingen aanbrengen aan bepaalde normen waaronder IFRS 2 'Op aandelen gebaseerde betalingen', IFRS 3 'Bedrijfscombinaties', IFRS 8 'Operationele segmenten', IFRS 13 'Waardering aan reële waarde' en daaruit voortvloeiende wijzigingen aan bepaalde normen;

- o Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden (cyclus 2012-2014) die kleine wijzigingen aanbrengen aan 4 normen: IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten' (betreffende de methoden van afstoten van activa), IAS 19 'Personeelsbeloningen' (betreffende de disconteringsvoet), IFRS 7 'Financiële instrumenten: toelichtingen' (betreffende de dienstovereenkomsten) en IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving';
- o Wijzigingen aan de standaard IAS 19 'Toegezegde pensioenregelingen'. Deze wijzigingen zijn niet van toepassing op de NMBS omdat ze de bijdragen van het personeel voor de toegezegde pensioenregelingen viseren en het personeel van de NMBS betaalt geen bijdragen voor deze prestaties.
- o Wijzigingen aan de standaard IFRS 14 'Wettelijke uitgestelde rekeningen' laat toe dat entiteiten die voor het eerst IFRS toepassen hun waarderingsregels onder hun vorige algemeen aanvaarde boekhoudkundige principes kunnen blijven toepassen wat betreft de boeking van prijsreguleringen. Deze wijzigingen werden nog niet goedgekeurd door de Europese Unie.

De volgende nieuwe standaarden en wijzigingen aan standaarden, gepubliceerd door de IASB en goedgekeurd door de Europese Unie zijn nog niet verplicht van toepassing zijn voor het boekjaar startend op 1 januari 2016. De analyse van de potentiële impact op de rekeningen van de NMBS Groep is momenteel aan de gang:

- IFRS 9 'Financiële instrumenten'. De standaard behandelt de classificatie, waardering en het niet langer in de balans opnemen van financiële activa en verplichtingen, evenals algemene afdekkingstransacties. De datum van inwerkingtreding is voorzien voor 1 januari 2018;
- IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten aangaan met klanten' die de verbetering van de financiële verslaggeving van opbrengsten mogelijk maakt en die verplicht van toepassing zal zijn vanaf 1 januari 2018.

De analyse van de potentiële impact op de rekeningen van de NMBS Groep is momenteel aan de gang voor de volgende standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties, die werden gepubliceerd door de IASB, maar nog niet werden goedgekeurd door de Europese Unie op 31 december 2016. Ze zijn nog niet verplicht voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2016:

- IFRS 16 'Leaseovereenkomsten'. Deze standaard vervangt de standaard IAS 17 en introduceert de belangrijke veranderingen van leaseovereenkomsten voor de

leasingnemer. Deze standaard behandelt de opname, waardering en informatieverstopping van leaseovereenkomsten. Ze omvat een uniek boekingsmodel voor de leasingnemer. Voor de leasinggevers blijft de boekhoudkundige verwerking in het algemeen ongewijzigd;

- Wijzigingen aan de standaard IAS 12 'Winstbelastingen' betreffende de erkenning van uitgestelde belastingen voor niet-gerealiseerde verliezen en de vereenvoudiging van de boekhoudkundige verwerking van uitgestelde belastingvorderingen voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde;
- Wijzigingen aan de standaard IAS 7 'Kasstroomoverzicht' die een bijkomende toelichting introduceren met betrekking tot de veranderingen in verplichtingen afkomstig van financieringsactiviteiten;
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten aangegaan met klanten' die zorgen voor bepaalde verduidelijkingen en een groter aantal illustratieve voorbeelden geven;
- Wijzigingen aan de standaard IAS 40 'Vasgoedbeleggingen' met betrekking tot de overboekingen van vastgoedbeleggingen. Ze verduidelijken dat de overboeking van een onroerend goed van (of naar) de categorie "vastgoedbeleggingen" enkel kan gebeuren indien er een indicatie van gewijzigd gebruik bestaat. Deze wijziging moet ondersteund worden door bewijzen;
- Interpretatie IFRIC 22 'Transacties uitgedrukt in vreemde munten en vooruitbetalingen' die de boekhoudkundige verwerking verduidelijkt in het geval van één of meerdere vooruitbetalingen of –ontvangsten.
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden 2014-2016 die kleine wijzigingen met zich meebrengen voor 3 standaarden: IFRS 1 'Eerste toepassing van de IFRS standaarden', IFRS 12 'Toelichting van belangen in andere entiteiten' en IAS 28 'Investerings in geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures'.
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 2 'Op aandelen gebaseerde betalingen' die de waarderingmethode verduidelijkt voor een op aandelen gebaseerde betaling.

Het geconsolideerde eigen vermogen van de NMBS Groep per 31 december 2016 is negatief ten bedrage van - 357.633.291,98 EUR. De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld volgens het continuïteitsbeginsel van de voornaamste activiteiten van de NMBS Groep. De NMBS Groep beschikt over de mogelijkheid om beroep te doen op een garantie van de Belgische Staat van maximum 1.138 miljoen EUR (de NMBS Groep heeft geen beroep gedaan op deze Staatsgarantie en heeft momenteel niet de intentie om hierop een beroep te doen). We

constateren dat de kapitaalsubsidies (6.437.657.290,86 EUR per 31 december 2016), die bijna de volledige investeringen van de NMBS Groep financieren, geboekt worden als schulden volgens de IFRS-normen.

1.2 Consolidatie

1.2.1 *Dochterondernemingen*

De activa, passiva, rechten en verplichtingen, baten en lasten van de NMBS en de dochterondernemingen waarover zij zeggenschap uitoefenen worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening volgens de integrale consolidatiemethode. Zeggenschap is de macht om het financiële en operationele beleid van een entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten. Deze zeggenschap wordt verondersteld te bestaan indien de NMBS Groep meer dan de helft van de stemrechten bezit. Deze veronderstelling kan worden weerlegd indien er tastbaar bewijs is van het tegenovergestelde. Er wordt rekening gehouden met het bestaan van uitoefenbare of onmiddellijk converteerbare potentiële stemrechten bij de beoordeling of er wel of geen zeggenschap is. Het aspect "zeggenschap" werd beoordeeld volgens de norm IFRS 10.

Een dochteronderneming wordt geconsolideerd vanaf de overnamedatum, namelijk de datum waarop de zeggenschap overgedragen wordt aan de overnemende partij. Vanaf deze datum neemt de moedermaatschappij (de overnemende partij) het resultaat van de dochteronderneming op in het geconsolideerd gerealiseerd en niet-gerealiseerd resultaat en neemt zij de activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen verworven tegen hun reële waarde, met inbegrip van een eventuele goodwill voortvloeiend uit de overname, op in de geconsolideerde balans. Een dochteronderneming wordt niet langer geconsolideerd vanaf de datum waarop de NMBS Groep niet langer de zeggenschap heeft.

"Common control" transacties worden verwerkt volgens de "predecessor" boekhoudmethode.

Voor consolidatiedoeleinden dienen de intra-groepsaldi en -transacties volledig geëlimineerd te worden. De niet-gerealiseerde intra-groepswinsten en -verliezen worden herwerkt.

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld gebruikmakend van homogene waarderingsregels voor de transacties of andere gelijkaardige gebeurtenissen binnen de NMBS Groep.

1.2.2 *Entiteiten waarover gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend en geassocieerde deelnemingen*

De entiteiten waarover de NMBS Groep samen met één of meerdere partijen gezamenlijke zeggenschap uitoefent, krachtens een contractuele afspraak met deze partijen, evenals de

geassocieerde deelnemingen waarover de NMBS Groep een invloed van betekenis uitoefent zonder zeggenschap uit te oefenen, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

1.2.3 Goodwill en negatieve consolidatieverschillen

In het geval van een overname van een entiteit, wordt het verschil op de overnamedatum tussen de kostprijs van het belang en de reële waarde van de identificeerbare verworven activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen, opgenomen als goodwill onder de activa (in het geval van een positief verschil) of onmiddellijk opgenomen in het netto-resultaat (in het geval van een negatief verschil).

Goodwill wordt niet afgeschreven maar wordt jaarlijks onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingverliezen.

1.2.4 Omrekening van de jaarrekeningen van dochterondernemingen opgesteld in vreemde valuta

Alle monetaire en niet-monetaire activa en passiva worden omgerekend in de geconsolideerde jaarrekening gebruikmakend van de slotkoersmethode. De baten en lasten worden omgerekend gebruikmakend van de gemiddelde koers voor de beschouwde periode. De omrekeningsverschillen worden geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten.

1.2.5 Minderheidsbelangen

Belangen die geen aanleiding geven tot zeggenschap vertegenwoordigen het gedeelte van het resultaat en de netto-activa niet in het bezit van de NMBS Groep en worden apart voorgesteld in de geconsolideerde jaarrekening en de geconsolideerde balans, onder het eigen vermogen, in een andere rubriek dan het eigen vermogen toerekenbaar aan de NMBS Groep. Het aspect "zeggenschap" werd beoordeeld volgens de norm IFRS 10.

De NMBS Groep beschouwt transacties met minderheidsaandeelhouders als transacties met aandeelhouders van de NMBS Groep. Voor aankopen uit minderheidsbelangen wordt het verschil tussen de prijs die betaald werd en het overeenstemmende verworven aandeel tegen de boekwaarde van de netto-activa van de dochteronderneming opgenomen in het eigen vermogen.

1.3 Transacties in vreemde valuta

De jaarrekening van elke entiteit van de NMBS Groep wordt voorgesteld in de valuta van de primaire economische omgeving in dewelke de entiteit haar activiteiten uitoefent (functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening van de NMBS Groep wordt uitgedrukt

in de functionele valuta van de moedermaatschappij, te weten de euro, die de presentatievaluta van de geconsolideerde jaarrekening is.

De transacties in vreemde valuta worden omgezet in de functionele valuta van de entiteiten, gebruikmakend van de wisselkoers van kracht op de datum van de transacties. De wisselkoersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van dergelijke transacties en uit de omrekening van monetaire activa en passiva uitgedrukt in vreemde deviezen aan de wisselkoersen van toepassing bij de afsluiting, worden erkend in het netto-resultaat.

1.4 Immateriële activa

Een immaterieel actief wordt opgenomen in de balans indien de volgende voorwaarden zijn vervuld:

1. het actief is identificeerbaar, dit betekent dat het ofwel afscheidbaar is (indien het individueel verkocht, verplaatst of verhuurd kan worden), ofwel voortvloeit uit contractuele of juridische rechten;
2. het is waarschijnlijk dat het actief economische voordelen zal genereren voor de NMBS Groep;
3. de NMBS Groep heeft zeggenschap over het actief;
4. de kostprijs van het actief kan betrouwbaar bepaald worden.

De immateriële activa worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel, zijnde aan initiële kostprijs verminderd met de lineaire geaccumuleerde afschrijvingen en de eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen.

De initiële kostprijs van de immateriële activa:

- die **afzonderlijk verworven** zijn omvat kosten die direct toerekenbaar zijn aan de transactie (aankoopprijs na aftrek van handelskortingen en andere kortingen), met uitsluiting van de indirecte kosten;
- die **intern gegenereerd** worden is gelijk aan de som van de uitgaven gedaan vanaf het moment dat de activa voor het eerst voldoen aan de opnamecriteria zoals voorzien in IAS 38, namelijk vanaf het moment dat de NMBS Groep kan aantonen (1) dat het project technisch uitvoerbaar is, (2) dat er een intentie is om het actief te gebruiken of te verkopen, (3) hoe het actief toekomstige economische voordelen genereert, (4) dat er adequate middelen bestaan om het project te voltooien en (5) dat de uitgaven betrouwbaar gewaardeerd kunnen worden. Deze uitgaven omvatten de directe kosten evenals de werkingskosten van de operationele diensten (uitgezonderd de afschrijvingen van gesubsidieerde activa). In de berekening van het uurtarief wordt rekening gehouden met alle kosten van kortetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van opleidingskosten en de kosten met betrekking tot de veiligheid, evenals met alle kosten van andere langetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen (voor zover ze betrekking hebben op personeel dat nog deeltijds in dienst is).

Wat de intern gegenereerde software betreft, worden enkel de ontwikkelingskosten geactiveerd. De onderzoekskosten worden onmiddellijk opgenomen in het netto-resultaat. De ontwikkelingskosten omvatten enkel: (a) het ontwerp (functionele en technische blueprint), (b) het programmeren en

configureren, (c) het ontwikkelen van interfaces, (d) technische documentatie voor intern gebruik, (e) de integratie van de hardware en (f) het testen.

Bovendien worden de latere uitgaven na de initiële opname opgenomen in het netto-resultaat, behalve indien men kan aantonen dat er nieuwe belangrijke economische voordelen uit voortvloeien;

- die **verworven worden als onderdeel van een bedrijfscombinatie** is de reële waarde op de overnamedatum.

De waarde van het actief omvat bovendien financieringskosten indien de immateriële activa pas na één jaar klaar zijn voor gebruik of verkoop. Het activeringspercentage is ofwel gelijk aan dat van een specifieke lening, ofwel gelijk aan het gewogen gemiddelde van de financieringskosten die van toepassing zijn op de uitstaande leningen van de NMBS Groep, met uitsluiting van de leningen die specifiek aangegaan zijn.

Immateriële activa worden lineair afgeschreven over hun waarschijnlijke gebruiksduur. Het af te schrijven bedrag omvat de kost, waarbij de restwaarde aan nul wordt gelijkgesteld. De weerhouden gebruiksduren zijn:

Categorieën	Waarschijnlijke gebruiksduur
Ontwikkelingskosten ERP	10 jaar
Ontwikkelingskosten overige software	5 jaar
Websites	3 jaar
Software verworven van derden	5 jaar
Goodwill	NVT, jaarlijkse bijzondere waardeverminderingstest

De afschrijving vangt aan vanaf het ogenblik dat het actief beschikbaar is voor gebruik.

De gebruiksduur en de afschrijvingsmethode van immateriële activa met een beperkte gebruiksduur worden jaarlijks op de balansdatum herzien. De wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in de verwachte consumptie van de toekomstige economische voordelen gegenereerd door het actief worden in rekening gebracht bij het wijzigen van de gebruiksduur of de afschrijvingsmethode, naargelang van het geval, en worden behandeld als schattingswijzigingen.

De immateriële activa zijn onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingen indien er indicaties zijn die erop wijzen dat de boekwaarde mogelijk niet kan gerealiseerd worden uit hun gebruik of hun verkoop. De immateriële activa die nog niet klaar zijn voor

gebruik worden jaarlijks ten laatste op de balansdatum onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingen.

1.5 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel, zijnde aan initiële kostprijs verminderd met de lineaire geaccumuleerde afschrijvingen en de eventuele geaccumuleerde bijzondere waardevermindervingsverliezen. De initiële kostprijs omvat:

- de kosten die direct toerekenbaar zijn aan de aankooptransactie na aftrek van handelskortingen en andere kortingen;
- de rechtstreeks toerekenbare kosten om het actief op de locatie en in de staat te krijgen die noodzakelijk is om te functioneren op de door de NMBS Groep beoogde wijze;
- de initiële schatting van de kosten van ontmanteling en verwijdering van het actief of het herstel van het terrein waar het actief zich bevindt (verplichting dat de NMBS Groep deze kosten oploopt hetzij bij de aankoop hetzij bij de vervaardiging).

De kostprijs omvat dus niet de studiekosten en de kosten van haalbaarheidsstudies opgelopen in het kader van de vervaardiging van materiële vaste activa (stations, sites, enz.), de kosten van de directie en algemene administratie evenals de salariskosten en andere werkingskosten die niet kunnen toegerekend worden aan een investeringsactiviteit.

De initiële kostprijs van de materiële vaste activa die intern gegenereerd worden is gelijk aan de som van de uitgaven gedaan vanaf het moment dat de activa voor het eerst voldoen aan de opnamecriteria zoals voorzien in IAS 16, namelijk indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de NMBS Groep zullen vloeien en indien de kost van het actief betrouwbaar kan bepaald worden. Deze uitgaven omvatten de directe kosten evenals de werkingskosten van de operationele diensten (uitgezonderd de afschrijvingen van gesubsidieerde activa). In de berekening van het uurtarief wordt rekening gehouden met alle kosten van kortetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van opleidingskosten en de kosten met betrekking tot de veiligheid, evenals met alle kosten van andere langetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen (voor zover ze betrekking hebben op personeel dat nog deeltijds in dienst is). Bovendien worden de latere uitgaven na de initiële opname opgenomen in het netto-resultaat, behalve indien men kan aantonen dat er nieuwe belangrijke economische voordelen uit voortvloeien.

De kosten van onderhoud en herstellingen die de waarde van de materiële vaste activa enkel handhaven, en deze niet verhogen, worden opgenomen in het netto-resultaat. De kosten van groot onderhoud en grote herstellingen die de toekomstige economische voordelen dat het actief genereert verhogen, worden echter geïdentificeerd als een afzonderlijk onderdeel van de kostprijs. De kostprijs van de materiële vaste activa wordt gesplitst over substantiële componenten. Deze substantiële (sub)componenten, die vervangen worden met regelmatige tussenpozen, en die bijgevolg een gebruiksduur hebben verschillend van die van het hoofdactief, worden afgeschreven over hun specifieke gebruiksduur. In het geval van een vervanging, wordt het actief niet langer opgenomen in de balans en wordt het nieuwe actief afgeschreven over zijn eigen gebruiksduur.

De waarde van het actief omvat bovendien financieringskosten indien de materiële vaste activa pas na één jaar klaar zijn voor gebruik of verkoop. Het activeringspercentage is ofwel gelijk aan dat van een specifieke lening, ofwel gelijk aan het gewogen gemiddelde van de financieringskosten die van toepassing zijn op de uitstaande leningen van de NMBS Groep, met uitsluiting van de leningen die specifiek aangegaan zijn.

De materiële vaste activa worden volledig afgeschreven over hun waarschijnlijke gebruiksduur, volgens de lineaire afschrijvingsmethode. Het af te schrijven bedrag is meestal gelijk aan de kostprijs. De weerhouden gebruiksduren zijn de volgende

Materiële vaste activa	Waarschijnlijke gebruiksduur
Terreinen	Niet van toepassing
Administratieve gebouwen	60 jaar
Componenten van administratieve gebouwen	10 tot 30 jaar
Industriële gebouwen	50 jaar
Componenten van industriële gebouwen	15 tot 20 jaar
Woningen	50 jaar
Componenten van woningen	15 tot 20 jaar
Stations	100 jaar
Componenten van stations	10 tot 40 jaar
Parkings	100 jaar
Componenten van parkings	10 tot 20 jaar
Sporen en hun bijhorende componenten	25 tot 100 jaar
Kunstwerken en hun bijhorende componenten	20 tot 120 jaar
Overwegen en hun bijhorende componenten	10 tot 25 jaar
Spoorweginfrastructuur - signalisatie	7 tot 35 jaar
Diverse spoorweginfrastructuur	7 tot 50 jaar
Rollend spoorwegmaterieel, exclusief wagens	25 tot 60 jaar
Component "Mid-life" van het rollend spoorwegmaterieel	15 tot 30 jaar
Wagens	30 jaar
Revisie van wagens	9 jaar
Overige installaties en diverse uitrustingen	4 tot 30 jaar
Meubilair	10 jaar
ICT	4 tot 10 jaar
Wegvoertuigen	2 tot 10 jaar
Verbeteringswerken van gehuurde materiële vaste activa	Kortste van de volgende duurtijden: duur van het contract of gebruiksduur van de component

De gebruiksduur en de afschrijvingsmethode van materiële vaste activa worden jaarlijks op de balansdatum herzien. De wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in de verwachte consumptie van de toekomstige economische voordelen gegenereerd door het actief worden in rekening gebracht bij het wijzigen van de gebruiksduur of de afschrijvingsmethode, naargelang van het geval, en worden behandeld als schattingswijzigingen.

De concessies in de stations worden opgenomen onder de materiële vaste activa.

1.6 Leaseovereenkomsten

1.6.1 *Transacties van alternatieve financiering*

Verscheidene financieringsstructuren ("sale and leaseback"-transacties, "sale and rentback"-transacties, "lease and leaseback"-transacties, "rent and rentback"-transacties of "concession and concessionback"-transacties) worden opgezet door de NMBS Groep hoofdzakelijk voor de aankoop van rollend materieel. Deze transacties worden opgenomen op basis van hun economische substantie volgens de bepalingen van SIC 27. De materiële vaste activa blijven opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de NMBS Groep. De investeringsrekeningen en de betalingsverplichtingen ten opzichte van de geldschieters worden opgenomen in de geconsolideerde balans, met uitzondering van de investeringsrekeningen aangegaan met een overheid met een superieure kredietwaardigheid, met een organisme met een superieure kredietwaardigheid, of met de tegenpartij van de transacties. De verkregen commissies in het kader van deze transacties worden gespreid over de duur van deze transacties.

1.6.2 *Leaseovereenkomsten waarvoor de Vennootschap leasingnemer is*

Een leaseovereenkomst wordt geboekt als zijnde een financiële lease als de NMBS Groep nagenoeg alle risico's en voordelen die aan de eigendom verbonden zijn verkrijgt. De NMBS Groep neemt deze financiële leases op de actiefzijde en de passiefzijde op tegen bedragen die gelijk zijn aan de reële waarde van het geleasede actief of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De leaseschuld wordt opgenomen onder de 'Financiële schulden'.

Elke leasebetaling wordt deels opgenomen als financieringskost en deels als aflossing van de schuld. De financieringskost wordt gespreid over de verschillende periodes van de leaseovereenkomst zodanig dat dit resulteert in een constante periodieke rente over het resterende saldo van de schuld. De materiële vaste activa die het object uitmaken van een financiële lease worden afgeschreven over de leaseperiode of over de gebruiksduur indien deze laatste korter is.

Een leaseovereenkomst wordt geboekt als zijnde een operationele lease indien niet nagenoeg alle risico's en voordelen die aan de eigendom verbonden zijn verkregen worden

door de leasingnemer. De leasebetalingen met betrekking tot een operationele lease worden lineair opgenomen als kosten in het netto-resultaat gedurende de leaseperiode.

1.6.3 Leaseovereenkomsten waarvoor de NMBS Groep leasinggever is

Financiële leases worden, in hoofde van de leasinggever, geboekt als een overdracht gepaard met een financiering. Het actief wordt uitgeboekt uit de balans (met meer- of minderwaarde geboekt in het netto-resultaat) en er wordt een vordering, die de te ontvangen kasstromen die de terugbetaling van het kapitaal en intresten vertegenwoordigen, opgenomen. De leasevorderingen worden opgenomen onder de 'Handelsvorderingen en overige debiteuren'.

Activa die het onderwerp zijn van een operationele lease worden opgenomen als materiële vaste activa. Ze worden afgeschreven op basis van hun waarschijnlijke gebruiksduur. De huurgelden worden lineair opgenomen over de looptijd van het contract.

1.7 Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging is een onroerend goed (terrein of gebouw) dat wordt aangehouden (door de eigenaar of leasingnemer op grond van een financiële lease) om huuropbrengsten of een waardestijging te realiseren, en niet voor:

- gebruik in de productie of de levering van goederen of diensten of voor bestuurlijke doeleinden; of
- verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering.

IAS 40 is enkel van toepassing op de vastgoedbeleggingen voor gemengd gebruik in het geval dat:

- het deel aangehouden met het oog op het realiseren van huuropbrengsten of waardestijgingen en het deel aangehouden voor eigen gebruik afzonderlijk verkoopbaar zijn;
- het deel aangehouden voor eigen gebruik minder dan 5% van het geheel bedraagt.

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel. Alle waarderingsregels met betrekking tot de materiële vaste activa zijn dus eveneens van toepassing op de vastgoedbeleggingen.

1.8 Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

De entiteiten waarover de NMBS Groep samen met één of meerdere partijen gezamenlijke zeggenschap uitoefent, krachtens een contractuele afspraak met deze partijen, evenals de geassocieerde deelnemingen waarover de NMBS Groep een invloed van betekenis uitoefent zonder zeggenschap uit te oefenen, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

Een bijzonder waardevermindingsverlies op de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode wordt geboekt van zodra de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde. De investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode worden onderworpen aan een test op bijzondere waardevermindingsverliezen op het niveau van het individueel actief (met inbegrip van de goodwill betaald om de investering te verwerven), indien er een objectieve indicatie bestaat dat het belang mogelijk een bijzonder waardevermindingsverlies heeft ondergaan.

1.9 Bijzondere waardevermindingsverliezen op activa

Een bijzondere waardevermindingsverlies op immateriële activa (met inbegrip van goodwill) en op materiële vaste activa wordt opgenomen zodra de boekwaarde van een actief hoger is dan zijn realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is de hoogste waarde van:

1. de reële waarde minus verkoopkosten (zijnde het bedrag dat de NMBS Groep zou ontvangen bij verkoop van het actief); en
2. de bedrijfswaarde (zijnde het bedrag dat de NMBS Groep zou genereren door het actief verder te gebruiken).

Wanneer mogelijk wordt deze test uitgevoerd op het niveau van elk individueel actief. Indien dit actief echter geen onafhankelijke instroom van kasmiddelen genereert, dient de test uitgevoerd te worden op het niveau van de kasstroomgenererende eenheid ("cash generating unit" of "CGU") waartoe het actief behoort (CGU = de kleinst identificeerbare groep activa die een instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen van andere activa/CGU's).

Indien goodwill toegerekend wordt aan een CGU, dient jaarlijks een test op bijzondere waardevermindingsverliezen uitgevoerd te worden, of wanneer er een indicatie is die wijst op een bijzonder waardevermindingsverlies. In het geval er geen goodwill toegerekend is aan de CGU, dient er enkel een test op een bijzonder waardevermindingsverlies uitgevoerd te worden indien er een indicatie is die wijst op een bijzonder waardevermindingsverlies. In een bedrijfscombinatie verworven goodwill wordt toegerekend aan de verworven dochterondernemingen en, indien het geval zich voordoet,

aan de CGU's die naar verwachting voordeel zullen halen uit de synergieën in de bedrijfscombinatie.

Als er een bijzonder waardevermindingsverlies wordt vastgesteld, wordt dit eerst toegerekend aan de goodwill. Het eventuele surplus hierna dient toegerekend te worden aan de andere materiële vaste activa van de CGU naar rato van hun boekwaarde, maar dit enkel voor zover dat de toerekening de boekwaarde van de activa niet verder verlaagt dan de reële waarde minus verkoopkosten. Een bijzonder waardevermindingsverlies op goodwill mag nooit in een latere periode worden teruggenomen. Een bijzonder waardevermindingsverlies op materiële vaste activa wordt teruggenomen indien de omstandigheden dit rechtvaardigen.

Het is mogelijk een bijzonder waardevermindingsverlies op te nemen indien er met betrekking tot dit individueel actief een indicatie van bijzonder waardevermindingsverlies is (bijvoorbeeld ten gevolge van een beschadiging), ongeacht of het actief al dan niet (volledig of gedeeltelijk) gesubsidieerd is.

Er kunnen geen bijzondere waardevermindingsverliezen opgenomen worden met betrekking tot activa die deel uitmaken van een volledig gesubsidieerde CGU. Indien er bijzondere waardevermindingsverliezen worden vastgesteld met betrekking tot CGU's die gedeeltelijk gesubsidieerd zijn, dienen deze proportioneel aan alle activa (en de daaraan verbonden kapitaalsubsidies) te worden toegewezen.

1.10 Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of tegen de opbrengstwaarde indien deze lager is.

De kostprijs van vervangbare voorraden wordt bepaald door de methode van de gewogen gemiddelde prijs toe te passen. De voorraden die van minder belang zijn en waarvan de waarde en samenstelling stabiel blijft gedurende de periode worden opgenomen in de balans tegen een vaste waarde.

De kostprijs van de voorraden omvat de aanschaffingsprijs alsook alle kosten die nodig zijn om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De kostprijs van geproduceerde voorraden omvat de directe en indirecte productiekosten, met uitzondering van de financieringskosten en de overheadkosten die niet bijdragen tot het brengen van de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat.

Een waardevermindering wordt opgenomen indien de opbrengstwaarde van een element van de voorraad op de balansdatum lager is dan de kostprijs. De reserveonderdelen die traag roteren zijn onderhevig aan waardeverminderingen op basis van de technische en economische criteria.

1.11 Handelsvorderingen en overige debiteuren

De vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen nominale waarde en na de initiële opname tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk de contante waarde van de te ontvangen kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

De vorderingen worden individueel gewaardeerd. Waardeverminderingen worden opgenomen indien de kasinning, volledig of deels, dubieus of onzeker is.

De voorafbetalingen, sommen betaald als waarborg en verworven opbrengsten, met uitzondering van deze verbonden aan overige financiële activa of afgeleide financiële instrumenten, worden tevens onder deze rubriek opgenomen.

1.12 Afgeleide financiële instrumenten

De NMBS Groep maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (renteswaps, deviezenswaps, termijncontracten, opties,...) om mogelijk ongewenste evoluties van de rentevoeten, wisselkoersen, inflatie of energieprijzen af te dekken. De NMBS Groep maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden.

Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële kostprijs en opgenomen in de balans als actief of passief. Toerekenbare transactiekosten worden als last in het netto-resultaat opgenomen wanneer zij worden gemaakt. Na de eerste opname worden afgeleide financiële producten tegen reële waarde gewaardeerd op iedere balansdatum. De wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in het netto-resultaat. De afgeleide financiële instrumenten worden ingedeeld als langlopend of kortlopend op basis van hun finale vervaldag.

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten wordt bepaald op basis van waarderingstechnieken zoals de waarderingssystemen weerhouden voor opties of door gebruik te maken van de methode van de verdisconteerde kasstromen. De reële waarden die rekening houden met de veronderstellingen gebaseerd op marktgegevens, zoals gedefinieerd in de paragrafen 81 en 82 van IFRS 13, vastgesteld op de balansdatum behoren tot niveau 2 van de waarderingshiërarchie. De reële waarden die deels gebaseerd zijn op niet-waarneembare gegevens behoren tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie.

De NMBS Groep heeft beslist geen gebruik te maken van de boekhoudkundige verwerking van afdekkingstransacties (hedge accounting).

1.13 Overige financiële activa

Overige financiële activa omvatten investeringen in aandelen van ondernemingen waarover de NMBS Groep noch zeggenschap, noch een invloed van betekenis uitoefent, vastrentende effecten, deposito's en bepaalde vorderingen op de Staat.

De overige financiële activa worden initieel aan de reële waarde gewaardeerd van datgene dat werd uitgegeven om ze te verwerven en dit, met uitzondering voor de financiële activa die tegen reële waarde worden verwerkt in de resultatenrekening, met inbegrip van de transactiekosten.

De overige financiële activa worden vervolgens ondergebracht in verschillende categorieën, die elk een eigen waarderingsbeginsel kennen:

1. Financiële activa die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat omvatten (a) financiële activa die worden aangehouden voor handelsdoeleinden en (b) de activa waarvoor de NMBS Groep heeft beslist om ze op vrijwillige basis te classificeren onder deze rubriek op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking.
2. Financiële activa genoteerd op een actieve markt die worden aangehouden tot einde looptijd met vaste te innen bedragen op vastgelegde datums en waarvan de NMBS Groep de intentie heeft deze aan te houden tot einde looptijd. Deze activa worden gewaardeerd aan hun geamortiseerde kostprijs.
3. Leningen en vorderingen zijn financiële vaste activa met vaste of bepaalbare ontvangsten die niet zijn genoteerd op een actieve markt. Leningen en vorderingen worden in de balans geboekt aan verdisconteerde kost volgens de effectieve interestmethode.
4. De financiële activa "beschikbaar voor verkoop" zijn een residuele categorie die financiële activa omvat die niet in één van de vorige categorieën werden ondergebracht. Het betreft hier activa waarvan de NMBS Groep de intentie noch de mogelijkheid heeft deze tot einde looptijd aan te houden. Deze activa worden gewaardeerd tegen de reële waarde. De eventuele waardeveranderingen worden hierbij in de niet-gerealiseerde resultaten geboekt, tot bij de realisatie van deze activa. Bij de verkoop worden de eerdere winsten of verliezen die in de niet-gerealiseerde resultaten werden geboekt, overgeboekt naar het netto-resultaat.

De overige financiële activa worden ingedeeld als langlopend met uitzondering van deze die vervallen binnen 12 maand en ingedeeld worden als kortlopend.

De reële waarde van de aandelen wordt bepaald in functie van financiële criteria die het meest aansluiten bij de eigen situatie van elke onderneming. Algemeen aanvaarde criteria zijn de marktwaarde of het aandeel in het eigen vermogen en de uitzichten op rentabiliteit bij gebrek aan beschikbare marktwaarde. De reële waarde van de aandelen behoort tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13. De reële waarde van beleggingen wordt geëvalueerd aan de hand van marktgegevens, rentecurves en creditspreads van elke uitgever van aandelen. De reële waarden van de beleggingen behoren tot niveau 1 en 2 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13.

Een financieel actief dat niet opgenomen wordt tegen reële waarde via het netto-resultaat wordt op elke balansdatum getest om te bepalen of er een objectieve indicatie bestaat die wijst op een bijzonder waardevermindingsverlies. Een bijzonder waardevermindingsverlies wordt opgenomen indien er een objectieve indicatie bestaat die erop wijst dat een ongunstige gebeurtenis heeft plaatsgevonden na de initiële opname van het actief, en dat deze gebeurtenis een negatieve impact heeft op de toekomstige geschatte kasstromen van het actief, die op een betrouwbare wijze geschat kan worden.

De genormaliseerde aan- en verkoop van financiële activa worden verwerkt op de datum van betaling.

1.14 Geldmiddelen en kasequivalenten

Deze rubriek omvat de kas, banktegoeden, te incasseren vervallen waarden, kortlopende beleggingen (met een initiële looptijd van ten hoogste 3 maanden); uiterst liquide, kortetermijnbeleggingen, die eenvoudig omzetbaar zijn in een gekend geldbedrag en die nauwelijks onderhevig zijn aan waardeveranderingen; evenals de schulden in rekening-courant. Deze laatste worden opgenomen onder de financiële schulden op de passiefzijde van de balans.

De geldmiddelen en kasequivalenten worden in de balans opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

1.15 Vaste activa aangehouden voor verkoop

Een vast actief (of een groep activa) wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop indien de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik. Dit betekent dat het actief onmiddellijk beschikbaar is voor verkoop in zijn huidige staat en dat de verkoop zeer waarschijnlijk is (officiële beslissing tot verkoop, actieve zoektocht naar een koper, verkoop hoogstwaarschijnlijk binnen de 12 maanden).

Het actief wordt op het moment van de classificatie als aangehouden voor verkoop gewaardeerd aan de laagste waarde van de boekwaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Het actief wordt eveneens niet langer afgeschreven.

De groepen vaste activa aangehouden voor uitkeringen aan eigenaren in het kader van een transactie onder gezamenlijke zeggenschap worden geboekt aan hun boekwaarde.

1.16 Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een activiteit die ofwel voldoet aan de criteria om geclassificeerd te worden als aangehouden voor verkoop, ofwel afgestoten is, en die daarnaast voldoet aan de volgende criteria:

- de kasstromen van deze activiteit kunnen onderscheiden worden als operationeel enerzijds, en voor de financiële verslaggeving anderzijds;
- deze activiteit is belangrijk op operationeel of geografisch gebied;
- ze maakt deel uit van één enkel gecoördineerd plan tot verkoop of wordt aangekocht met de bedoeling te worden verkocht.

1.17 Kapitaal en uitgiftepremies

De gewone aandelen worden geclassificeerd onder de rubriek 'Kapitaal'. Het kapitaal bestaat uit twee categorieën:

- geplaatst kapitaal, bestaande uit de bedragen waartoe de aandeelhouders zich verbonden hebben om deze te volstorten;
- niet-opgevraagd kapitaal, het gedeelte van het geplaatst kapitaal dat door de raad van bestuur van één van de consoliderende entiteiten nog niet opgevraagd werd.

1.18 Personeelsbeloningen

1.18.1 Kortetermijnpersoneelsbeloningen

De kortetermijnpersoneelsbeloningen zijn personeelsbeloningen (met uitzondering van ontslagvergoedingen) die naar verwachting volledig vereffend zullen zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht. De kortetermijnpersoneelsbeloningen worden in kosten opgenomen naar rato van de door de personeelsleden gepresteerde diensten.

1.18.2 Vergoedingen na uitdiensttreding

De vergoedingen na uitdiensttreding zijn personeelsbeloningen (andere dan ontslagvergoedingen en kortetermijns personeelsbeloningen) die verschuldigd zijn na de voltooiing van het dienstverband.

De vergoedingen na uitdiensttreding kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën:

- *toegezegde-bijdragenregelingen*: het zijn regelingen waarbij de NMBS Groep bijdragen afdraagt aan een aparte entiteit, en de NMBS Groep geen in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om bijkomende bijdragen te betalen. Deze bijdragen worden opgenomen in kosten over de periodes waarin de diensten verricht worden door de personeelsleden. Indien er bijdragen op voorhand betaald werden (nog niet gestort werden) worden deze opgenomen op de actiefzijde (respectievelijk passiefzijde) van de balans;
- *toegezegd-pensioenregelingen*: dit zijn alle regelingen die geen toegezegde-bijdragenregelingen zijn.

De vergoedingen na uitdiensttreding die behoren tot de categorie toegezegd-pensioenregelingen worden gewaardeerd volgens een actuariële waarderingsmethode. Ze worden opgenomen (verminderd met eventuele tegoeden in de regeling) voor zover de NMBS Groep een verplichting heeft de kosten te dragen die voortvloeien uit de prestaties verricht door de personeelsleden. Deze verplichting kan voortvloeien uit een wet, contract of uit de verworven rechten door een gedragslijn in het verleden (feitelijke verplichting). De weerhouden actuariële waarderingsmethode is de methode van de geprojecteerde kredieteenheden.

De verdisconteringsvoet die gebruikt wordt is gebaseerd op het marktrendement op de berekeningsdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie, met een vergelijkbare looptijd als die van de verbintenissen. De overige actuariële hypothesen (sterftecijfer, toekomstige niveaus van lonen, inflatie, enz.) geven de beste schattingen van de NMBS Groep weer.

Aangezien er gebruik gemaakt wordt van actuariële hypothesen om deze verbintenissen te waarderen, ontstaan er onvermijdelijk actuariële verschillen, deze resulteren uit wijzigingen in de actuariële hypothesen van het ene boekjaar naar het volgende, alsook uit verschillen tussen de gebruikte actuariële hypothesen en de werkelijkheid. De actuariële verschillen van de vergoedingen na uitdiensttreding worden opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten.

1.18.3 Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De andere langetermijnpersoneelsbeloningen zijn personeelsbeloningen (andere dan vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen) die naar verwachting niet vereffend zullen zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht.

Het bedrag dat opgenomen wordt in de balans is gelijk aan de contante waarde van de verplichting, desgevallend verminderd met de marktwaarde van de fondsbeleggingen op de balansdatum. De berekeningen worden gedaan volgens de methode van de geprojecteerde kredieteenheden. De actuariële verschillen worden opgenomen in het netto-resultaat.

1.18.4 Ontslagvergoedingen

De ontslagvergoedingen zijn de vergoedingen die betaalbaar zijn omwille van een beslissing van de NMBS Groep om het arbeidscontract van één of meerdere personeelsleden op te zeggen voor de normale pensioendatum, of omwille van een beslissing van een personeelslid om vrijwillig de NMBS Groep te verlaten in ruil voor deze vergoedingen.

Een schuld, gewaardeerd op actuariële basis, wordt opgenomen voor deze vergoedingen voor zover de NMBS Groep een manifeste verbintenis heeft. De schuld wordt verdisconteerd indien ze betaalbaar is na twaalf maanden.

Voor al deze personeelsbeloningen (met uitzondering van de kortetermijnspersoneelsbeloningen), vertegenwoordigt de rentekost het tijdsverloop. Deze wordt opgenomen onder de financiële kosten.

1.19 Voorzieningen

Een voorziening wordt enkel opgenomen indien:

1. de NMBS Groep een bestaande verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk) heeft om uitgaven te maken ten gevolge van een gebeurtenis uit het verleden;
2. het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen vereist zal zijn; **en**
3. het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Indien significant (voornamelijk voor voorzieningen op lange termijn) dient de voorziening verdisconteerd te worden. Het effect van de tijdswaarde van geld op de voorziening wordt opgenomen in de financiële kosten. De verdisconteringsvoet is de IRS-voet volgens de looptijd van de toekomstige kasstromen.

Een voorziening voor verplichtingen met betrekking tot het milieu (bodemsanering, enz.) wordt enkel opgenomen indien de NMBS Groep een feitelijke of juridische verplichting heeft.

Indien de NMBS Groep een verlieslatend contract heeft, wordt er een voorziening aangelegd. Voordat een voorziening voor verlieslatende contracten opgenomen wordt,

neemt de NMBS Groep de eventuele bijzondere waardevermindingsverliezen op ten aanzien van de activa, die gebruikt worden bij de uitvoering van het betreffende contract.

Voorzieningen voor toekomstige exploitatieverliezen zijn verboden.

Een voorziening voor reorganisatiekosten wordt enkel opgenomen indien aangetoond kan worden dat de NMBS Groep een feitelijke verplichting heeft om te reorganiseren en dit ten laatste op de balansdatum. Deze verplichting dient aangetoond te worden door:

- het bestaan van een gedetailleerd formeel plan waarin de belangrijkste kenmerken van de reorganisatie geïdentificeerd worden; **en**
- het begin van de uitvoering van het plan of de mededeling van de belangrijkste kenmerken van het plan aan de betrokken personen.

1.20 Financiële schulden

De financiële schulden omvatten bankleningen, uitgegeven obligatieleningen, schulden uit financiële leases, financiële schulden aangegaan bij andere dan financiële instellingen en bankvoorschotten in rekening-courant.

1. De schulden worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde verminderd met, voor de schulden anders dan deze gewaardeerd tegen reële waarde via het nettoresultaat, de uitgiftekosten verbonden aan schulden. De financiële schulden worden vervolgens ondergebracht in één van de volgende categorieën, die elk een eigen waarderingsbeginsel kennen:
2. De financiële schulden die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat omvatten de financiële schulden waarvoor de NMBS Groep op vrijwillige basis heeft beslist ze te classificeren onder deze rubriek op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking.
3. De andere financiële schulden zijn een residuele categorie. Na initiële opname worden deze gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rente-methode, met afschrijving van uitgiftepremies of disagio via het netto-resultaat.

De financiële schulden worden ingedeeld als langlopend met uitzondering van deze die opeisbaar zijn binnen 12 maand en ingedeeld worden als kortlopend.

De reële waarde van financiële schulden gewaardeerd tegen de reële waarde wordt bepaald door gebruik te maken van waarderings technieken zoals de waarderingsmodellen die van

toepassing zijn voor opties of door het gebruik van de methode van de verdisconteerde kasstromen. De modellen nemen hypothesen in aanmerking die gebaseerd zijn op marktgegevens, vastgesteld op balansdatum, en op gegevens die niet waarneembaar zijn op de markten. De reële waarde van de financiële schulden behoort tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13.

1.21 Winstbelastingen – Uitgestelde belastingvorderingen – en schulden

De winstbelastingen omvatten zowel de courante als de uitgestelde belastingen. De courante belasting bestaat uit de te betalen (te recupereren) belastingen op het belastbaar resultaat van het afgelopen boekjaar, evenals elke aanpassing aan de betaalde (te recupereren) belastingen met betrekking tot voorafgaande boekjaren. Het bedrag wordt in de praktijk meestal berekend aan de hand van de belastingsvoet op de balansdatum.

De uitgestelde belasting op de tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarde van een actief of passief en de boekwaarde in de geconsolideerde IFRS-jaarrekening, wordt berekend volgens de balansmethode "*liability method*". De uitgestelde belasting wordt gewaardeerd op basis van de verwachte belastingsvoet bij realisatie van het actief of afwikkeling van het passief. In de praktijk wordt meestal de belastingsvoet toegepast die van kracht is op de balansdatum.

Niettemin zijn er geen uitgestelde belastingen op:

1. de initiële opname van goodwill die niet fiscaal afschrijfbaar is,
2. de initiële opname van activa en passiva (uitgezonderd de verwerving van dochterondernemingen) die geen invloed hebben op de boekhoudkundige winst noch de fiscale winst, en
3. de tijdelijke verschillen verband houdend met deelnemingen in dochterondernemingen en joint ventures voor zover dat het niet waarschijnlijk is dat er dividenden zullen uitgekeerd worden in de nabije toekomst.

Uitgestelde belastingvorderingen worden enkel opgenomen in zoverre het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee het bestaande verrekenbare tijdelijke verschil kan worden verrekend in toekomstige rapporteringsperioden, bijvoorbeeld diegene die resulteren uit recupereerbare fiscale verliezen. Dit criterium wordt op elke balansdatum getoetst.

Zowel de courante als de uitgestelde belastingen worden berekend op het niveau van iedere fiscale entiteit. De uitgestelde belastingvorderingen en de uitgestelde belastingschulden die toebehoren aan de verschillende dochterondernemingen mogen niet gecompenseerd worden.

1.22 Handelsschulden

De handelsschulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

1.23 Sociale schulden

De sociale schulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

1.24 Subsidies

De kapitaalsubsidies, verworven in het kader van investeringen in immateriële activa en materiële vaste activa, worden opgenomen op de passiefzijde van de balans en worden erkend in de bedrijfsinkomsten (rubriek kapitaalsubsidies) a rato van de afschrijvingen op de activa waarvoor ze verkregen werden. In geval van verkoop van een gesubsidieerd actief, zullen de hieraan verbonden subsidies geannuleerd worden via het bedrijfsresultaat en vervolgens opnieuw geboekt worden als niet toegewezen subsidies eveneens via het bedrijfsresultaat. Daarenboven zal een interest berekend worden ten behoeve van de investeringen van de niet toegewezen subsidies en de niet toegewezen voorschotten aan dochterondernemingen.

De exploitatiesubsidies worden opgenomen in het gerealiseerd en niet-gerealiseerd resultaat onder de rubriek van de bedrijfsinkomsten vóór de kapitaalsubsidies.

De financiële subsidies verworven in het kader van leningen worden opgenomen onder de over te dragen opbrengsten en worden in mindering van de financiële kosten gebracht.

1.25 Overige schulden

De overige schulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en na initiële opname tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige te betalen kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

De dividenden die de NMBS Groep moet uitkeren aan haar aandeelhouders worden opgenomen onder de 'Overige schulden' in de loop van de periode waarin ze goedgekeurd werden. De over te dragen opbrengsten, dit wilt zeggen het aandeel van de vooraf ontvangen opbrengsten tijdens het boekjaar of tijdens een vorig boekjaar, worden eveneens opgenomen onder de overige schulden, met uitzondering van deze verbonden aan afgeleide financiële instrumenten of financiële schulden. De sommen ontvangen als waarborg worden eveneens opgenomen onder de 'Overige schulden'.

1.26 Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten

De opbrengsten voortvloeiend uit het verrichten van diensten worden opgenomen in het resultaat naar rato van het stadium van voltooiing van de diensten op de balansdatum.

De opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen van derden worden erkend in het netto-resultaat wanneer de risico's en voordelen eigen aan het eigendom van het goed overgegaan zijn van de verkoper naar de koper.

De compensatietoelagen ontvangen van de Staat als vergoeding voor de uitvoering van de opdrachten van openbare dienst die toebehoren aan de NMBS Groep worden opgenomen in de omzet in de periode waarin de dienstverlening heeft plaatsgevonden. De opbrengsten uit de verhuur van vastgoedbeleggingen en concessies in de stations, worden opgenomen in de omzet.

De opbrengsten en kosten uit hoofde van onderhanden projecten in opdracht van derden dienen respectievelijk te worden opgenomen als opbrengsten en kosten naar rato van het stadium van voltooiing. In het geval van een negatieve marge, dient een last opgenomen te worden ten belope van de totale verwachte verliezen. De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de tot dat moment in het kader van de verrichte prestaties gemaakte kosten in verhouding tot de totale geschatte kosten van het project.

De kosten verbonden aan de levering van diensten of de verkoop van goederen worden opgenomen onder de bedrijfskosten.

1.27 Financiële opbrengsten en financiële kosten

De financiële opbrengsten omvatten de interestopbrengsten op geïnvesteerde gelden (inclusief de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa) en afgeleide financiële instrumenten, winsten op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd aan de reële waarde, terugnames van bijzondere waardevermindingsverliezen, de winsten uit wisselkoersverschillen, de ontvangen dividenden en overige financiële opbrengsten.

De financiële kosten omvatten de interestkosten op financiële verplichtingen (inclusief afgeleide financiële instrumenten en de schulden verbonden aan personeelsbeloningen), verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde, bijzondere waardevermindingsverliezen, de verliezen uit wisselkoersverschillen en overige financiële kosten.

De opbrengsten voortvloeiend uit interesten worden opgenomen in het netto-resultaat zodra ze verworven worden gebruikmakend van de effectieve-rentemethode. De

dividenden worden opgenomen in het netto-resultaat vanaf het moment dat de NMBS Groep het recht verwerft om de betalingen te innen.

De financieringskosten die niet onmiddellijk toewijsbaar zijn aan de aanschaffing, vervaardiging of productie van een in aanmerking komend actief worden opgenomen in het netto-resultaat gebruikmakend van de effectieve-rentemethode. De winsten en verliezen uit wisselkoersverschillen worden opgenomen op netto-basis.

1.28 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De rechten en verplichtingen die niet opgenomen worden in de balans worden vermeld per categorie indien deze een belangrijke invloed kunnen hebben op de jaarrekening.

Het betreft hier rechten en verplichtingen voortvloeiend uit gemaakte of ontvangen bestellingen, termijnovereenkomsten, borgsommen, waarborgen of garanties, zakelijk of niet, aangegaan door de NMBS Groep ten gunste van derden, voor ontvangst in bewaargeving of onder garantie van waarden die eigendom zijn van derden.

1.29 Kasstroomoverzicht

De kasstromen verbonden aan de operationele activiteiten worden volgens de indirecte methode getoond, waarbij het netto-resultaat wordt aangepast via het effect van transacties zonder kasstroombeweging, de bewegingen met betrekking tot het bedrijfskapitaal en de elementen van opbrengsten of kosten verbonden aan de kasstromen met betrekking tot investerings- en financieringsactiviteiten.

Toelichting 2 - Beheer van de middelen

2.1 Beheer van de middelen

De politiek van de NMBS Groep op het vlak van het beheer van de middelen bestaat erin om een financiële structuur te verzekeren die voldoende is voor het behoud van een goede rating bij de internationale ratingagentschappen en die haar toelaat om een kwaliteitsvolle service aan haar cliënteel te blijven leveren. Daartoe heeft de NMBS Groep zich tot doel gesteld om haar schuldpositie te verminderen met het oog op het realiseren van een optimale kapitaalstructuur die een strategische financiële flexibiliteit waarborgt voor haar toekomstige groei. Met het oog hierop volgt de NMBS Groep van nabij het niveau van haar netto-schuldpositie en van haar economische schuld.

Onder netto-schuldpositie verstaat de NMBS Groep:

- 1) saldo van de nominale waarde van de schulden en vorderingen (inclusief de afgeleide financiële instrumenten) bij een financiële instelling of verhandeld op de kapitaalmarkten en de beschikbare kasmiddelen.
- 2) minus het saldo van de "Back-to-Back" transacties zoals beschreven in het Koninklijk Besluit van 30 december 2004 – Bijlage 4 bij het Belgisch Staatsblad van 31 december 2004.

De netto-schuldpositie per 31 december 2016 en 2015 is als volgt:

<i>Netto-schuldpositie</i>		31/12/2016	31/12/2015
Balansrubriek	Toelichting		
Afgeleide financiële instrumenten	11	-524.022,71	1.533.122,29
Overige financiële activa	2.1	571.132.952,42	566.786.707,05
Subtotaal van de vaste activa		570.608.929,71	568.319.829,34
Afgeleide financiële instrumenten	11	0,00	35.870.419,79
Overige financiële activa	2.1	30.004.599,79	50.404.544,77
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.1	81.975.405,12	123.829.783,64
Subtotaal van de vlottende activa		111.980.004,91	210.104.748,20
Vaste activa aangehouden voor verkoop		0,00	0,00
Totaal activa		682.588.934,62	778.424.577,54
Financiële schulden	21	2.819.663.481,23	2.515.388.856,31
Afgeleide financiële instrumenten	11	38.171.755,31	58.858.233,38
Subtotaal langlopende verplichtingen		2.857.835.236,54	2.574.247.089,69
Financiële schulden	21	634.966.029,86	941.169.326,13
Afgeleide financiële instrumenten	11	0,00	20.127.601,40
Subtotaal kortlopende verplichtingen		634.966.029,86	961.296.927,53
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop		0,00	0,00
Totaal verplichtingen		3.492.801.266,40	3.535.544.017,22
Netto-schuldpositie		2.810.212.331,78	2.757.119.439,68
Wijzigingen in de netto-schuldpositie		53.092.892,10	

Economische schuld

De netto-schuldpositie geeft echter niet altijd een correct economisch beeld van de schuld van de NMBS Groep. Om tot een correct economisch beeld van de financiële schuld van de NMBS Groep te komen worden een aantal elementen toegevoegd aan de netto-schuldpositie. Het betreft hier:

- de niet aangewende voorschotten (cofinancieringen) en investeringssubsidies (FOD) waarvoor de NMBS Groep zich geëngageerd heeft om deze in de nabije toekomst aan te wenden minus de vorderingen (cofinancieringen) in het geval de NMBS Groep reeds meer heeft uitgegeven dan zij als voorschotten heeft ontvangen;
- de courante handelsschulden die de NMBS Groep verplicht is te betalen minus de courante handelsvorderingen die de Vennootschap denkt te ontvangen;
- de waarborgen betaald of ontvangen door de NMBS Groep in het kader van CSA-overeenkomsten; en
- de netto vorderingen betreffende de exploitatiesubsidies (FOD) waarvoor de Belgische Staat zich geëngageerd heeft maar die de NMBS Groep nog niet ontvangen heeft.

De onderstaande tabel geeft de reconciliatie van de netto-schuldpositie met de economische schuld per 31 december 2016 en 2015 weer:

<i>Economische schuld</i>	2016	2015
Netto-s chuldpositie	2.810.212.331,78	2.757.119.439,68
Regionale cofinancieringen	-37.947.215,94	-14.593.540,11
Niet aangewende ontvangen investerings-toelagen FOD	296.044.624,96	194.833.761,23
Netto saldo handelsschulden en -vorderingen	190.602.229,66	170.553.253,12
Netto saldo verworven exploitatiesubsidies FOD	-394.142.412,81	-416.401.325,36
Netto saldo waarborgen (CSA)	-284.539.106,00	-256.104.484,00
Totaal van de economische correcties	-229.981.880,13	-321.712.335,12
Economische schuld	2.580.230.451,65	2.435.407.104,56

*Sinds 2016 houdt de economische schuld eveneens rekening met het netto saldo van de exploitatiesubsidies en waarborgen CSA. De referentiecijfers 2015 zijn bijgevolg aangepast.

Economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid

Om de impact van de eigen prestaties van de NMBS Groep op de schuld correct te kunnen beoordelen is het nodig om abstractie te maken van de evolutie van de schulden die het gevolg zijn van de beslissingen van de Staat (federale overheid). In uitvoering van deze beslissingen heeft de NMBS Groep een aantal investeringen geprefinancierd waarbij een gespreide terugbetaling in de tijd verzekerd wordt door de Staat.

De onderstaande tabel geeft de reconciliatie van de economische schuld met de economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid per 31 december 2016 en 2015 weer:

<i>Economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid</i>	2016	2015
Economische schuld	2.580.230.451,65	2.435.407.104,56
GEN Materieel	399.422.659,47	413.521.405,15
Saldo Tekort TGV	54.684.473,69	56.528.401,76
Gewestelijke prefinancieringen	26.180.879,01	19.460.821,14
Beslissing Ministerraad oktober 2008	114.479.673,60	118.634.506,38
Beslissing Ministerraad december 2011	92.733.942,82	96.794.981,46
Overige	2.139.594,08	11.615.064,28
Totaal van de schulden ten laste van derden	689.641.222,67	716.555.180,17
Economische schuld onder eigen verantwoordelijkheid	1.890.589.228,98	1.718.851.924,39

Reconciliatie van de netto-schuldpositie met de balansposten

De bedragen opgenomen in de berekening van de netto-schuldpositie zijn de nominale bedragen ('hoofdsom') van de financiële instrumenten en dus exclusief reële waarde aanpassingen en gelopen interesten. De onderstaande tabellen laten toe de reconciliatie te maken tussen de verschillende balansrubrieken en de bedragen weerhouden voor de berekening van de netto-schuldpositie.

- Overige financiële activa:

<i>Overige financiële activa</i>		31/12/2016						TOTAAL
	Toelichting	Netto schuldpositie			Andere		Net IFRS 7	TOTAL
		Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten IFRS 7	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere	Non IFRS 7	
Vaste activa								
Vorderingen		340.009.875,12	4.882.092,01	7.877.016,18	0,00	0,00	0,00	352.768.983,31
Back-to-Back		231.123.077,30	0,00	704.426,88	0,00	0,00	0,00	231.827.504,18
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	51.274.180,31	0,00	51.274.180,31
Subtotaal van de vaste activa		571.132.952,42	4.882.092,01	8.581.443,06	0,00	51.274.180,31	0,00	635.870.667,80
Vlottende activa								
Vorderingen		30.004.599,79	0,00	1.512.650,28	0,00	0,00	0,00	31.517.250,07
Back-to-Back		0,00	0,00	-5.638,68	0,00	0,00	0,00	-5.638,68
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal vlottende activa		30.004.599,79	0,00	1.507.011,60	0,00	0,00	0,00	31.511.611,39
Totaal overige financiële activa		601.137.552,21	4.882.092,01	10.088.454,66	0,00	51.274.180,31	0,00	667.382.279,19

<i>Overige financiële activa</i>		31/12/2015						TOTAAL
	Toelichting	Netto-schuldpositie			Andere		Niet IFRS 7	TOTAL
		Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten IFRS 7	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere		
Vaste activa								
Vorderingen		345.833.999,55	6.659.963,42	7.384.136,65	0,00	0,00	0,00	359.878.099,62
Back-to-back		220.952.707,50	0,00	669.373,01	0,00	0,00	0,00	221.622.080,51
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	51.274.180,31	0,00	51.274.180,31
Subtotaal van de vaste activa		566.786.707,05	6.659.963,42	8.053.509,66	0,00	51.274.180,31	0,00	632.774.360,44
Vlottende activa								
Vorderingen		50.404.544,77	0,00	1.131.096,92	0,00	172.836,46	1.296.021,78	53.004.499,93
Back-to-back		0,00	0,00	-1.334,40	0,00	0,00	0,00	-1.334,40
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal vlottende activa		50.404.544,77	0,00	1.129.762,52	0,00	172.836,46	1.296.021,78	53.003.165,53
Totaal overige financiële activa		617.191.251,82	6.659.963,42	9.183.272,18	0,00	51.447.016,77	1.296.021,78	685.777.525,97

De vorderingen, opgenomen in de netto-schuldpositie, omvatten hoofdzakelijk de financiële beleggingen verricht door de NMBS Groep in het kader van de transacties van alternatieve financiering. Deze werden aangegaan, hetzij op vraag van de investeerder, hetzij in het kader van het beheer van de financiële kasstromen. Deze activa compenseren, in economische betekenis, de financiële schulden aangegaan in het kader van deze operaties.

De lijn "back-to-back" omvat het uitstaande saldo van de vorderingen op de Staat ontstaan uit de overname van de schuld op 1 januari 2005.

De kolom 'Fondsen beheerd voor rekening van derden' omvat de beleggingen geïnvesteerd in het kader van het GEN Fonds voor rekening van de Belgische Staat. Het GEN Fonds werd opgericht door de Belgische Staat in 2001 met als objectief de financiering van de werken voor de aanleg van het 'Gewestelijk Expresnet' (GEN). In het beheerscontract van de ex-NMBS Holding voor de jaren 2005-2008, heeft de Belgische Staat het beheer van de financiële middelen, beschikbaar in het GEN Fonds, toevertrouwd aan de NMBS. Het geheel van de middelen waarvan het beheer is overgedragen aan de NMBS wordt door de NMBS Groep beschouwd als een schuld ten opzichte van publieke overheden (opgenomen onder de rubriek 'Overige schulden').

– Geldmiddelen en kasequivalenten:

Geldmiddelen en kasequivalenten						31/12/2016	TOTAAL
IFRS 7						Andere	
Nominaal	Netto-schuldpositie		Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere		
	Reële waarde aanpassing						
Thesauriebewijzen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termijnrekeningen	737.902,50	0,00	2.487,94	224.061.602,00	0,00	0,00	224.801.992,44
Zichtrekeningen	78.875.086,31	0,00	0,00	117,64	0,00	0,00	78.875.203,95
Contanten en cheques	2.362.416,31	0,00	0,00	0,00	0,00	62.323,10	2.424.739,41
Totaal	81.975.405,12	0,00	2.487,94	224.061.719,64	62.323,10	62.323,10	306.101.935,80

Geldmiddelen en kasequivalenten						31/12/2015	TOTAAL
IFRS 7						Andere	
Nominaal	Netto-schuldpositie		Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere		
	Reële waarde aanpassing						
Thesauriebewijzen	0,00	0,00	0,00	74.988.525,00	0,00	0,00	74.988.525,00
Termijnrekeningen	841.680,67	0,00	3.322,04	218.616.000,00	0,00	0,00	219.461.002,71
Zichtrekeningen	120.411.870,04	0,00	0,00	4.702,50	0,00	0,00	120.416.572,54
Contanten en cheques	2.576.232,93	0,00	0,00	0,00	0,00	16.009,50	2.592.242,43
Totaal	123.829.783,64	0,00	3.322,04	293.609.227,50	16.009,50	16.009,50	417.458.342,68

Zoals bij de overige financiële activa, bevatten de geldmiddelen en kasequivalenten middelen beheerd voor rekening derden. Het betreft beschikbare middelen beheerd in het kader van het GEN-project. In uitvoering van de wet houdende diverse fiscale en financiële bepalingen van 21 december 2013 (artikelen 113 tot en met 121) worden de beschikbare gelden van het GEN Fonds aangehouden op een rekening bij een door de Staat aangewezen instelling, rechtstreeks belegd bij de Schatkist of belegd in financiële instrumenten uitgegeven door de Federale overheid. De wet laat toe dat de investeringen in financiële instrumenten uitgegeven door de Gemeenschappen en Gewesten kunnen behouden blijven tot aan hun vervaldag.

Het detail van de afgeleide financiële instrumenten en de financiële schulden wordt gegeven in de toelichtingen 11 en 21.

2.2 Beheer van financiële risico's

Financiële instrumenten zijn overeenkomsten die leiden tot een financieel actief bij één partij en een financiële verplichting bij een andere partij. Hieronder vallen zowel traditionele financiële instrumenten (vorderingen, schulden en effecten) als afgeleide financiële instrumenten opgenomen in de financiële staten maar ook vorderingen en verplichtingen, voornamelijk met betrekking tot alternatieve financieringen, die buiten de balans opgenomen zijn.

Financiële instrumenten brengen in beginsel risico's mee. Bij de NMBS Groep gaat het voornamelijk om het marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Het risicobeleid van de NMBS Groep heeft als doel risico's waarmee de Groep zich geconfronteerd ziet in kaart te brengen en te analyseren, passende risicolimieten en -controles te bepalen en de naleving van de limieten te bewaken. De Raad van Bestuur van de NMBS wordt op regelmatige tijdstippen geïnformeerd over de verschillende risico's en ontvangt een overzicht van alle financiële instrumenten. Beleid en systemen voor financieel risicobeheer worden regelmatig geëvalueerd en, waar nodig, aangepast aan de veranderingen in de marktomstandigheden en de activiteiten van de NMBS Groep.

De Raad van Bestuur van de NMBS heeft de principes voor het beheer van de financiële risico's ('financiële politiek') gedefinieerd die van toepassing zijn op de moedermaatschappij en via de "Corporate Governance"-regels op haar dochterondernemingen. Deze principes vallen samengevat uiteen in drie delen: het beheer van de schuldpositie, het beheer van de kasmiddelen en het beheer van de afgeleide financiële instrumenten. De toepassing en rapportering over deze principes wordt verzekerd door de dienst Thesaurie van de moedermaatschappij, in samenwerking met de verschillende dochterondernemingen, terwijl de controle op de toepassing verzekerd wordt door de Interne Audit van de moedermaatschappij. Dezelfde principes zijn eveneens van toepassing op de middelen die beheerd worden voor rekening van derden (GEN Fonds) en op de instrumenten die buiten de balans opgenomen zijn. Het doorvoeren van verrichtingen met het vooruitzicht ze op korte termijn om te keren met winst is niet toegestaan.

Beheer van de schuldpositie

De schuldpositie omvat het geheel van de financiële schulden en activa, andere dan de afgeleide financiële instrumenten en de kasmiddelen, opgenomen in de netto-schuldpositie van de NMBS Groep. De NMBS Groep doet hierbij beroep op de uitgifte van bankleningen, obligatieleningen en alternatieve financieringen, en de verwerving van termijndeposito's en vastrentende effecten op verschillende termijnen en in verschillende munten.

Het beheer van de schuldpositie, rekening houdende met de impact van de afgeleide financiële instrumenten, vereist dat:

- In de mate van het mogelijke, de netto-schuldaflossingen afgestemd worden op de verwachte evolutie van de toekomstige kasstromen met als doel het zo goed als mogelijk beperken van kassaldi;
- De langlopende netto-schuldpositie van de NMBS Groep voor 65% tot 75% wordt aangegaan met instrumenten aan een vaste rentevoet en voor 25% tot 35% met instrumenten aan een variabele rentevoet.
- De gewogen gemiddelde resterende looptijd van de langlopende netto-schuldpositie van de NMBS Groep minimum 5 jaar bedraagt.
- De vervaltermijnen van de netto-schuldpositie worden gespreid in de tijd in functie van het liquiditeits- en interestrisico.
- Elke aangegane schuld of belegging waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, onmiddellijk en volledig omgezet wordt naar EUR, om zowel het wisselkoersrisico op de hoofdsom als op de interesten te elimineren.
- De kasstromen van elke aangegane schuld of belegging uitsluitend samengesteld zijn uit betalingen van de hoofdsom en rente op de uitstaande hoofdsom. Beleggingen in risicodragend kapitaal zijn niet toegestaan.
- Plaatsingslimieten worden gerespecteerd voor de aangegane beleggingen.

Beheer van de kasmiddelen

Het beheer van de kasmiddelen omvat het gecentraliseerd thesauriebeheer van de kasstromen op minder dan één jaar van de NMBS Groep.

Voornaamste punten van het beheer van de kasmiddelen:

- Alle structureel overtollige kasmiddelen dienen, in de mate van het mogelijke, aangewend te worden om de netto-schuldpositie te verminderen.
- Het structureel tekort aan kasmiddelen dient gefinancierd te worden door langlopende leningen.
- De kasoverschotten dienen aan marktconforme voorwaarden ("at arm's length") bij voorkeur belegd te worden bij dochterondernemingen met kastekorten.
- Plaatsingslimieten dienen gerespecteerd te worden indien er tijdelijk overtollige kasmiddelen zijn nadat middelen aangewend werden voor leasingtransacties.
- Elke significante kaspositie waaraan een wisselkoersrisico verbonden is moet onmiddellijk en volledig omgezet worden naar EUR om het wisselkoersrisico te elimineren zowel op de hoofdsom als op de interesten.

- Om de resterende kastekorten te financieren, doet de NMBS Groep een beroep op kredietlijnen (geconfirmeerde, niet-geconfirmeerde en zogenaamde “evergreen” kredietlijnen) en geeft ze thesauriebewijzen in EUR of soortgelijke instrumenten op korte termijn uit.

Beheer van afgeleide financiële instrumenten

De NMBS Groep gebruikt de volgende afgeleide financiële instrumenten voor het beheer van haar risico's: swaps, opties en wisseltermijncontracten met als onderliggend element interestvoeten, wisselkoersen, inflatie, energieproducten of een krediet.

Voornaamste punten van het beheer van de afgeleide producten:

- Iedere verrichting op afgeleide financiële instrumenten moet op gelijk welk ogenblik kunnen gesteld worden tegenover een bestaande financiële schuld, belegging, commercieel contract of vordering op de Belgische Staat en/of de Gewesten in het kader van een prefinanciering.
- Het kredietrisico op de tegenpartijen moet gespreid en systematisch afgedekt worden door het afsluiten van CSA's ("Credit Support Annex").

2.2.1 *Marktrisico: wisselkoersrisico's*

De wisselkoersrisico's waaraan de NMBS Groep onderhevig is vinden hun oorsprong hoofdzakelijk in de financieringsactiviteiten in deviezen, en meer bepaald in de transacties van alternatieve financiering.

Elke significante schuldtransactie, zelfs op korte termijn, waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, moet onmiddellijk en volledig omgezet worden naar EUR (hoofdsom en interesten) door het gebruik van afgeleide financiële producten. De omzetting in EUR is niet verplicht indien de terugbetaling van de kasstromen uit de schuld verzekerd worden door een instroom van kasmiddelen in vreemde deviezen. De afgedekte positie kan gepaard gaan met een vaste of variabele interestvoet. De passiva en activa verbonden aan alternatieve financieringen zijn in een aantal gevallen in USD en JPY, maar de NMBS Groep is niet blootgesteld aan de hieraan verbonden wisselkoersrisico's.

Sommige dochterondernemingen van de NMBS Groep kennen een blootstelling aan wisselkoersrisico's voor hun operationele activiteiten als gevolg van het inschrijven op openbare aanbestedingen voor projecten buiten de eurozone. Met het oog op het minimaliseren van de wisselkoersrisico's dienen de dochterondernemingen alle significante wisselkoersrisico's af te dekken via de dienst Thesaurie van de moedermaatschappij die deze op

haar beurt afdekt op de financiële markten. Behoudens uitzonderingen goedgekeurd door het Directiecomité van de NMBS, is het de dochterondernemingen niet toegestaan financiële producten te onderschrijven.

a. Financiële instrumenten per munteenheid

	31/12/2016				Totaal
	EUR	USD	JPY	Andere	
Financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	2.013.046.387,61	0,00	0,00	4.698.931,92	2.017.745.319,53
Afgeleide financiële instrumenten	168.058.880,10	131.379.885,51	0,00	0,00	299.438.765,61
Overige financiële activa	415.111.962,48	252.270.316,71	0,00	0,00	667.382.279,19
Geldmiddelen en kasequivalenten	304.481.081,97	40.624,39	13.720,30	1.566.509,14	306.101.935,80
Totaal financiële activa	2.900.698.312,16	383.690.826,61	13.720,30	6.265.441,06	3.290.668.300,13
Financiële verplichtingen					
Financiële schulden	3.204.147.805,68	328.387.481,35	0,00	0,00	3.532.535.287,03
Afgeleide financiële instrumenten	432.045.739,31	33.950.681,03	0,00	102.296,15	466.098.716,49
Handels schulden	373.180.212,79	62.560,19	0,00	364.053,14	373.606.826,12
Overige schulden	334.128.820,54	7.091,77	6.631,91	3.862,01	334.146.406,23
Totaal financiële verplichtingen	4.343.502.578,32	362.407.814,34	6.631,91	470.211,30	4.706.387.235,87
Afdekkingsverschil	-1.442.804.266,16	21.283.012,27	7.088,39	5.795.229,76	-1.415.718.935,74

	31/12/2015				Totaal
	EUR	USD	JPY	Andere	
Financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.858.774.642,15	0,00	0,00	2.644.961,77	1.861.419.603,92
Afgeleide financiële instrumenten	156.355.738,76	160.065.333,96	-99.409,04	0,00	316.321.663,68
Overige financiële activa	424.112.088,88	239.579.310,54	20.790.104,77	0,00	684.481.504,19
Geldmiddelen en kasequivalenten	414.490.169,32	80.942,14	206.992,41	2.680.238,81	417.458.342,68
Totaal financiële activa	2.853.732.639,11	399.725.586,64	20.897.688,14	5.325.200,58	3.279.681.114,47
Financiële verplichtingen					
Financiële schulden	3.177.458.795,95	369.755.828,08	0,00	0,00	3.547.214.624,03
Afgeleide financiële instrumenten	461.981.067,94	7.868.266,77	20.769.875,25	0,00	490.619.209,96
Handels schulden	374.268.891,32	25.626,76	0,00	186.293,19	374.480.811,27
Overige schulden	449.816.822,69	0,00	0,00	23.152,32	449.839.975,01
Totaal financiële verplichtingen	4.463.525.577,90	377.649.721,61	20.769.875,25	209.445,51	4.862.154.620,27
Afdekkingsverschil	-1.609.792.938,79	22.075.865,03	127.812,89	5.115.755,07	-1.582.473.505,80

Het hierboven getoonde detail toont de blootstelling in deviezen van de financiële activa en passiva van de NMBS Groep. Behalve de euro vormen de Amerikaanse Dollar en de Japanse Yen de belangrijkste deviezen voor de NMBS Groep. De blootstelling in USD en JPY vloeit voort uit de alternatieve financieringstransacties. Het hieraan verbonden wisselkoersrisico in USD en JPY werd afgedekt met swap-overeenkomsten zoals getoond in punt b hierna.

De analyses in deze toelichting beperken zich tot de instrumenten die beantwoorden aan de definitie van financieel instrument: "Activa (zoals vooruitbetaalde lasten) waarvan het toekomstig economisch voordeel bestaat uit de ontvangst van goederen of afname van diensten, en niet zozeer het recht om geldmiddelen of een ander financieel actief te ontvangen zijn geen financiële activa" (IAS 32 – TL 11). "Verplichtingen of activa die niet uit een contract voortvloeien, zoals winstbelastingen die ontstaan als gevolg van door overheden opgelegde wettelijke vereisten, zijn geen financiële verplichtingen of financiële activa" (IAS 32 – TL 12). De totalen hernomen per rubriek in de tabellen komen dus niet noodzakelijk overeen met de totalen van de balansrubrieken.

Bepaalde elementen van de handelsvorderingen en overige debiteuren (2016: 323.640.205,28 EUR; 2015: 361.298.379,81 EUR), de overige financiële activa (2016: 0,00 EUR; 2015: 1.296.021,78 EUR), de handelsschulden (2016: 32.140.695,49 EUR; 2015: 29.204.427,20 EUR) en de overige schulden (2016: 161.110.379,39 EUR; 2015: 170.331.522,77 EUR) beantwoorden niet aan de definitie van een financieel instrument.

b. Wisselkoersderivaten

	31/12/2016		31/12/2015	
	Totale marktwaarde	Totale nominale waarde	Totale marktwaarde	Totale nominale waarde
Aangekochte deviezen				
USD	135.482.106,67	80.841.847,95	188.994.854,27	135.062.369,14
JPY	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige	0,00	0,00	0,00	0,00
Aangekochte deviezen - Totaal	135.482.106,67	80.841.847,95	188.994.854,27	135.062.369,14
Verkochte deviezen				
USD	38.052.902,19	33.244.781,78	36.797.787,08	32.070.291,05
JPY	0,00	0,00	20.869.284,29	20.127.601,40
Overige	102.296,15	1.744.948,83	0,00	0,00
Verkochte deviezen - Totaal	38.155.198,34	34.989.730,61	57.667.071,37	52.197.892,45
Opties				
USD	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige	0,00	0,00	0,00	0,00
Opties - Totaal	0,00	0,00	0,00	0,00

De wisselkoersderivaten afgesloten door de NMBS Groep zijn swap-overeenkomsten die uitsluitend worden afgesloten in het raam van de schulden en vorderingen met betrekking tot alternatieve financieringstransacties. Deze overeenkomsten werden afgesloten met het oog op het beheer van de kasstromen in deviezen. De NMBS Groep heeft evenwel de keuze gemaakt om geen 'hedge accounting' toe te passen in de zin van IAS 39 en de afgeleide instrumenten worden bijgevolg niet als afdekkingsinstrument erkend. De afgeleide financiële

instrumenten worden erkend tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat.

c. Gevoeligheidsanalyse

IFRS 7 vereist een gevoeligheidsanalyse om de impact te illustreren van theoretische variaties in de wisselkoersen op netto-resultaat en het eigen vermogen. De gevoeligheidsanalyse werd uitgevoerd door de NMBS Groep op het einde van de verslagperiode. Voor wat betreft het wisselkoersrisico gaat de gevoeligheidsanalyse de impact op de IFRS jaarrekening na van een wijziging met +/- 10% van de slotkoers voor de wisselkoersen van de USD en de GBP (of andere significante munten) tegenover de EUR.

Variatie wisselkoersen	Impact op het netto-resultaat	Impact op de niet-gerealiseerde resultaten
2016		
USD + 10%	2.364.779,14	0,00
USD - 10%	-1.934.819,30	0,00
GBP + 10%	109.335,87	0,00
GBP - 10%	-89.456,62	0,00
2015		
USD + 10%	2.452.873,89	0,00
USD - 10%	-2.006.896,82	0,00
GBP + 10%	65.739,09	0,00
GBP - 10%	-53.786,53	0,00

2.2.2 *Marktrisico: interestvoetrisico*

a. Interestvoetrisico

De NMBS Groep wordt geconfronteerd met 3 types interestvoetrisico. Een eerste type houdt verband met het effect van wijzigingen in de variabele rentevoeten op de *kasstromen*. Dit risico wordt constant gemonitord voor de netto-schuldpositie waarbij, al dan niet via het gebruik van renteswaps, wordt getracht dit te laten evolueren binnen de goedgekeurde risicolimieten. Het Directiecomité van de NMBS kan voorzien in afwijkingen van deze limieten indien deze verantwoord worden door specifieke (markt)omstandigheden. Een tweede type houdt verband met effect van wijzigingen in de actualisatierentevoeten op de *reële waarde*. Aangezien de NMBS Groep steeds de intentie heeft om haar vorderingen en schulden af te wikkelen op de voorziene vervaldagen, wordt hier geen specifieke afdekking voor voorzien. De wijzigingen in de actualisatierentevoeten kunnen een significante impact hebben op de allocatie van het resultaat voor een bepaalde periode maar hebben geen invloed op het resultaat over de volledige duurtijd van de transactie. Een derde type risico is het *herfinancieringsrisico*. Via een spreiding van de vervaldagen van de vastrentende

financieringen in de tijd tracht de NMBS Groep haar blootstelling aan plotse wijzigingen in de marktvoorwaarden te beperken.

Per 31 december 2016 was gemiddeld 47% (2015 = 59%) van de rentedragende netto financiële verplichtingen (voor impact van de afgeleide financiële instrumenten) van de NMBS Groep aangegaan tegen variabele interestvoeten en 53% (2015 = 41%) door middel van vaste interestvoeten. Indien rekening wordt gehouden met de afgesloten afgeleide financiële instrumenten wordt de ratio variabel/vast per 31 december 2016 17%/83% (2015: 18%/82%).

	Boekwaarde 31/12/2016	Boekwaarde 31/12/2015
Vaste interestvoet		
Financiële activa	1.153.948.061,97	1.168.569.321,57
Handelsvorderingen en overige debiteuren	806.406.054,63	792.949.657,66
Overige financiële activa	347.542.007,34	375.619.663,91
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	0,00
Financiële verplichtingen	-2.053.862.990,15	-1.955.626.089,85
Financiële schulden	-2.034.949.453,57	-1.955.389.774,41
Handelsschulden	-213.914,23	-235.815,44
Overige schulden	-18.699.622,35	-500,00
Afgeleide financiële instrumenten	-753.223.557,62	-867.179.121,60
Renteswaps	-805.123.007,29	-953.812.096,09
Deviezenswaps	51.899.449,67	86.632.974,49
Totaal vaste interestvoet	-1.653.138.485,80	-1.654.235.889,88
Vlottende interestvoet		
Financiële activa	743.799.481,99	775.546.792,35
Handelsvorderingen en overige debiteuren	337.341.475,36	295.755.176,34
Overige financiële activa	181.656.014,19	180.032.058,97
Geldmiddelen en kasequivalenten	224.801.992,44	299.759.557,04
Financiële verplichtingen	-1.764.062.640,81	-1.923.101.759,67
Financiële schulden	-1.497.548.564,35	-1.589.984.695,25
Handelsschulden	0,00	0,00
Overige schulden	-266.514.076,46	-333.117.064,42
Afgeleide financiële instrumenten	681.665.513,19	783.558.384,40
Renteswaps	735.464.107,88	872.924.775,62
Deviezenswaps	-53.798.594,69	-89.366.391,22
Totaal variabele interestvoet	-338.597.645,63	-363.996.582,92
Totaal	-1.991.736.131,43	-2.018.232.472,80

Ingevolge de overname van de schuld door de Belgische Staat op 1 januari 2005 werden er swapovereenkomsten afgesloten met de Belgische Staat. De gekapitaliseerde interesten en de verworven opbrengsten onder deze swapovereenkomsten worden samen met de "Back-to-Back" vorderingen geboekt in de rubriek 'Overige financiële activa'. Omwille van de consistentie wordt de impact van deze swapovereenkomsten eveneens opgenomen onder de andere swapovereenkomsten in bovenstaande tabel.

De voornaamste blootstellingen aan interestvoeten voor de NMBS Groep zijn het gevolg van financieringen in EUR en USD.

De gevoeligheid aan renterisico's in de punten b. en c. wordt bepaald op basis van een theoretische parallelle verschuiving van de rentecurve met 100 basispunten.

b. Gevoeligheidsanalyse van de kasstromen

Een stijging met 100 basispunten van de variabele interestvoeten (afgeleide financiële instrumenten inbegrepen) zou leiden tot een stijging met 336.787,46 EUR van de netto interesten betaald door de NMBS Groep in 2016, tegenover een daling met 1.347.691,48 EUR in 2015.

c. Gevoeligheidsanalyse van de reële waarde

De evolutie van de interestvoeten op de markt beïnvloedt zowel de reële waarde van de niet-afgeleide financiële instrumenten, die de NMBS Groep heeft aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat, als de afgeleide instrumenten. De gevoeligheidsanalyse van het netto-resultaat houdt rekening met deze evolutie.

De gevoeligheidsanalyse van de reële waarde werd door de NMBS Groep uitgevoerd op het einde van de verslagperiode. Een stijging met 100 basispunten leidt tot een positieve verandering in het resultaat van 52.469.873,64 EUR op 31 december 2016 (2015: 55.577.096,23 EUR), waarvan 0,00 EUR (2015: 0,00 EUR) via de niet-gerealiseerde resultaten. Deze positieve verandering wordt voornamelijk veroorzaakt door het karakter van de rentederivaten afgesloten door de NMBS Groep waarbij een vaste rente betaald wordt, en een vlottende rente ontvangen wordt.

2.2.3 Marktrisico: prijsrisico's grondstoffen

Op het vlak van grondstoffen is de NMBS Groep voornamelijk blootgesteld aan prijsrisico's op de energieprijzen (elektriciteit, aardgas en gasolie). Binnen de NMBS Groep is elke maatschappij afzonderlijk verantwoordelijk voor de inkoop van energie. Aangezien de voornaamste blootstelling aan prijsrisico's afkomstig is aan de inkoop van energie voor tractiedoeleinden valt het prijsrisico van de NMBS Groep grotendeels samen met dit van de moedermaatschappij.

De moedermaatschappij maakte historisch gebruik van standaardovereenkomsten aan vaste prijs (aardgas), aan de dagprijs (gasolie) of aan een gemiddelde prijs al dan niet in combinatie met de dagprijs (elektriciteit) voor de volledige duur van de overeenkomsten. Met het doel om prijsrisico's beter te kunnen spreiden in de tijd en om

in te kunnen spelen op marktopportunities werd de inkoopstrategie van de verschillende energieproducten in 2014 gestroomlijnd. In de contracten wordt, één voor één en waar mogelijk, een clicksysteem ingevoerd waarbij de prijs op verschillende tijdstippen wordt vastgelegd. De Raad van Bestuur keurt voor elk contract de limietwaarden van de betreffende strategie goed. Binnen de NMBS werd een energiecomité opgericht dat toeziet op de correcte uitvoering van deze goedgekeurde strategieën. De Raad van Bestuur van de NMBS wordt op regelmatige basis geïnformeerd over de resultaten hiervan.

Voor wat betreft elektriciteit treedt de infrastructuurbeheerder (Infrabel) op als "lead-buyer". De NMBS heeft mandaat gegeven aan Infrabel voor het afsluiten van raamovereenkomsten tot en met 2020 voor het contract 'tractie' (alle elektriciteit afgenomen via tractieonderstations, voornamelijk voor tractie rollend materieel) en tot en met 2018 voor het contract 'distributie' (voor alle elektriciteit niet afgenomen via tractieonderstations). In het contract 'tractie' zal door de NMBS worden gewerkt met een clicksysteem (dagdagelijkse clicks en vrije prijsclicks), in combinatie met gemiddelde prijzen en de dagprijs. In het contract 'distributie' wordt om technische redenen enkel gewerkt met een combinatie van gemiddelde prijzen en de dagprijs.

Voor wat betreft aardgas (verwarming) en gasolie (tractie en verwarming) treedt de NMBS op als "lead-buyer" voor een aantal deelnemende vennootschappen binnen het Belgische spoorweglandschap maar buiten de consolidatieperimeter. De prijzen worden hierbij onderhandeld door de NMBS in naam van de deelnemende vennootschappen, maar de facturatie van de ingekochte energie geschiedt rechtstreeks aan de individuele vennootschappen. De NMBS hanteert hierbij volgende strategieën:

- Aardgas: Toepassing van het clicksysteem waarbij, binnen limietwaarden, goedgekeurd door de Raad van Bestuur de prijs op verschillende tijdstippen wordt vastgelegd. De finale prijs is het gemiddelde van de verschillende aankoopmomenten, en geldt voor het volledige afgenomen volume. Op deze manier wordt het risico gespreid, kan zelf bepaald worden wanneer een deel van de prijs wordt vastgelegd, en kan ingespeeld worden op marktopportunities. Om de bevoorrading te verzekeren besliste de Raad van Bestuur van de NMBS om raamovereenkomsten af te sluiten tot en met 2020. De NMBS heeft de mogelijkheid om de raamovereenkomsten éénmalig te hernieuwen, tot en met 2021.
- Gasolie: Het clicksysteem kan hier niet worden toegepast. Daarom combineert de NMBS combineert hier de inkoop van gasolie aan dagprijs met het afsluiten van afgeleide financiële instrumenten (dieselswaps). Het gebruik van de afgeleide financiële instrumenten biedt de mogelijkheid om in te spelen op marktopportunities en de onzekerheid betreffende de toekomstige kasstromen te verminderen. De Raad van Bestuur van de NMBS beslist om, voor 2015 en tot en met 2017, een maximaal volume af te dekken gebaseerd op 55% van het gemiddeld geschatte verbruik voor de betreffende jaren.

2.2.4 *Kredietrisico*

Kredietrisico is het risico van financieel verlies voor de NMBS Groep indien een handelspartner of tegenpartij van een financieel instrument de aangegane contractuele verplichtingen niet nakomt. De kredietrisico's van de NMBS Groep vloeien voort uit vorderingen op klanten, beleggingen, 'voor verkoop beschikbare' financiële activa en afgeleide financiële instrumenten.

Ouderdomsanalyse van financiële activa

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de financiële activa tussen deze die niet-vervallen en deze die vervallen zijn op het einde van de rapporteringsperiode met een detail van de ouderdom van deze die vervallen zijn.

	Netto boekwaarde	NIET afgeschreven activa							Afgeschreven activa
		Niet vervallen	sinds 0-1 maand	sinds 1-3 maanden	sinds 3-6 maanden	sinds 6-12 maanden	sinds 1-2 jaar	sinds meer dan 2 jaar	
31 december 2016									
Handelsvorderingen en overige debiteuren	2.017.745.319,53	1.980.462.387,81	7.949.343,04	12.247.233,01	2.864.772,90	5.087.129,45	14.593.574,28	-5.014.882,41	-444.238,55
Afgeleide financiële instrumenten	299.438.765,61	299.438.765,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	667.382.279,19	667.382.279,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	306.101.935,80	306.101.935,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	3.290.668.300,13	3.253.385.368,41	7.949.343,04	12.247.233,01	2.864.772,90	5.087.129,45	14.593.574,28	-5.014.882,41	-444.238,55
31 december 2015									
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.861.419.603,92	1.818.124.138,76	16.162.699,87	8.468.319,65	8.515.636,40	7.300.298,43	1.413.095,05	2.843.978,01	-1.408.562,25
Afgeleide financiële instrumenten	316.321.663,68	316.321.663,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	684.481.504,19	684.481.504,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	417.458.342,68	417.458.342,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	3.279.681.114,47	3.236.385.649,31	16.162.699,87	8.468.319,65	8.515.636,40	7.300.298,43	1.413.095,05	2.843.978,01	-1.408.562,25

Geografische spreiding

De financiële activa aangehouden door de NMBS Groep zijn als volgt verdeeld over de verschillende geografische zones:

Zone	31/12/2016	31/12/2015
België	2.326.365.754,57	2.386.679.706,60
Eurozone	407.054.066,72	389.768.487,22
Overige Europa	426.919.211,24	367.466.416,98
Verenigde Staten	84.319.976,85	81.381.353,81
Overige	46.009.290,75	54.385.149,86
Totaal	3.290.668.300,13	3.279.681.114,47

Kredietrating van de beleggingen

De NMBS Groep beperkt haar kredietrisico op beleggingen (deposito's en vastrentende effecten) door uitsluitend te beleggen bij tegenpartijen die voldoen aan de criteria van de financiële politiek. De beleggingen moeten een leningskarakter hebben en mogen niet in risicodragend kapitaal gebeuren. Beleggingen zijn onderworpen aan strikte voorwaarden aangaande de minimale kredietwaardigheid van de tegenpartijen, in functie van de duurtijd van de belegging. De NMBS Groep heeft plaatsingslimieten opgesteld per tegenpartij. Deze limieten gelden niet met betrekking tot beleggingen in instrumenten met een AAA/Aaa rating of uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gezien de kredietwaardigheid van de tegenpartijen verwacht de NMBS Groep dat de tegenpartijen aan de verplichtingen zullen voldoen. De beleggingen worden

continu opgevolgd en jaarlijks word aan de Raad van Bestuur een beslissing gevraagd over het al dan niet vervangen tegenpartijen die niet langer voldoen aan de gestelde criteria.

De 'voor verkoop beschikbare' financiële activa waarin de NMBS Groep geïnvesteerd heeft betreffen hoofdzakelijk operationele deelnemingen in ondernemingen die niet voldoen aan de criteria van dochteronderneming, joint venture of geassocieerde onderneming. Voor een meer gedetailleerde analyse van deze activa wordt verwezen naar toelichting 12.

De 'Geldmiddelen en kasequivalenten' waarin de NMBS Groep belegd heeft betreffen hoofdzakelijk tegoeden aangehouden op zichtrekeningen en termijndeposito's op minder dan drie maand bij Belgische financiële instellingen of de Belgische schatkist en financiële instrumenten uitgegeven door Belgische federale of regionale overheden.

De aandelen, vastrentende effecten en deposito's waarin de NMBS Groep heeft geïnvesteerd genieten van de volgende kredietwaardigheid ("Standard & Poor's"):

Rating	31/12/2016					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Overige financiële activa	664.080.908,09	30.004.599,79	-36.791.683,35	8.581.443,06	1.507.011,60	667.382.279,19
AA+	73.539.349,89	0,00	4.778.541,83	900.322,84	0,00	79.218.214,56
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	73.539.349,89	0,00	4.778.541,83	900.322,84	0,00	79.218.214,56
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA	263.939.070,66	0,00	0,00	2.585.522,43	-5.638,68	266.518.954,41
<i>Financieel</i>	32.815.993,36	0,00	0,00	1.881.095,55	0,00	34.697.088,91
<i>Overheid</i>	231.123.077,30	0,00	0,00	704.426,88	-5.638,68	231.821.865,50
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA-	113.820.330,25	0,00	0,00	121.603,42	0,00	113.941.933,67
<i>Financieel</i>	113.820.330,25	0,00	0,00	121.603,42	0,00	113.941.933,67
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A+	33.244.781,78	0,00	103.550,18	0,00	253.379,77	33.601.711,73
<i>Financieel</i>	33.244.781,78	0,00	103.550,18	0,00	253.379,77	33.601.711,73
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A-	68.797.924,28	30.004.599,79	0,00	4.973.994,37	976.783,07	104.753.301,51
<i>Financieel</i>	68.797.924,28	30.004.599,79	0,00	4.973.994,37	976.783,07	104.753.301,51
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
BBB-	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	110.739.451,23	0,00	-41.673.775,36	0,00	282.487,44	69.348.163,31
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	17.791.495,56	0,00	0,00	0,00	282.487,44	18.073.983,00
<i>Aandelen en deelnemingen</i>	92.947.955,67	0,00	-41.673.775,36	0,00	0,00	51.274.180,31
<i>Andere</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rating	31/12/2016					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Geldmiddelen en kas equivalenten	0,00	306.099.447,86	0,00	0,00	2.487,94	306.101.935,80
A-1+	0,00	224.061.602,00	0,00	0,00	0,00	224.061.602,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	224.061.602,00	0,00	0,00	0,00	224.061.602,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	82.037.845,86	0,00	0,00	2.487,94	82.040.333,80
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	737.902,50	0,00	0,00	2.487,94	740.390,44
<i>Zichtrekeningen</i>	0,00	76.297.087,42	0,00	0,00	0,00	76.297.087,42
<i>Contanten en cheques</i>	0,00	5.002.855,94	0,00	0,00	0,00	5.002.855,94

De bedragen hierboven opgenomen als "Corporate" zonder rating (NR) zijn uitsluitend verbonden aan ondernemingen binnen de invloedssfeer van de NMBS Groep. De zichtrekeningen betreffen voornamelijk zichtrekeningen aangehouden bij financiële instellingen gevestigd in België met A-1 of A-2 als korte termijn rating.

Rating	31/12/2015					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Overige financiële activa	660.573.234,06	50.404.544,77	-35.852.383,28	8.053.509,66	1.302.598,98	684.481.504,19
AA+	68.851.681,70	0,00	5.899.678,01	729.383,92	0,00	75.480.743,63
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	68.851.681,70	0,00	5.899.678,01	729.383,92	0,00	75.480.743,63
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA	250.888.579,36	0,00	0,00	2.385.372,33	-1.334,40	253.272.617,29
<i>Financieel</i>	29.935.871,86	0,00	0,00	1.715.999,32	0,00	31.651.871,18
<i>Overheid</i>	220.952.707,50	0,00	0,00	669.373,01	-1.334,40	221.620.746,11
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA-	108.016.694,94	25.249.824,87	0,00	115.105,50	50.787,22	133.432.412,53
<i>Financieel</i>	108.016.694,94	25.249.824,87	0,00	115.105,50	50.787,22	133.432.412,53
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A+	32.070.291,05	16.709.706,82	668.070,62	0,00	240.166,25	49.688.234,74
<i>Financieel</i>	32.070.291,05	0,00	197.191,08	0,00	157.267,54	32.424.749,67
<i>Overheid</i>	0,00	16.709.706,82	470.879,54	0,00	82.898,71	17.263.485,07
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A-	89.459.460,00	5.027.118,50	0,00	4.823.647,91	711.719,65	100.021.946,06
<i>Financieel</i>	89.459.460,00	5.027.118,50	0,00	4.823.647,91	711.719,65	100.021.946,06
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
BBB-	0,00	3.417.894,58	92.214,79	0,00	16.510,33	3.526.619,70
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	3.417.894,58	92.214,79	0,00	16.510,33	3.526.619,70
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	111.286.527,01	0,00	-42.512.346,70	0,00	284.749,93	69.058.930,24
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	18.110.000,00	0,00	-610.000,00	0,00	284.749,93	17.784.749,93
<i>Aandelen en deelnemingen</i>	93.176.527,01	0,00	-41.902.346,70	0,00	0,00	51.274.180,31
<i>Andere</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rating	31/12/2015					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	417.455.020,64	0,00	0,00	3.322,04	417.458.342,68
A-1+	0,00	218.616.000,00	0,00	0,00	0,00	218.616.000,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	218.616.000,00	0,00	0,00	0,00	218.616.000,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	198.839.020,64	0,00	0,00	3.322,04	198.842.342,68
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	74.988.525,00	0,00	0,00	0,00	74.988.525,00
<i>Corporate</i>	0,00	841.680,67	0,00	0,00	3.322,04	845.002,71
<i>Zichtrekeningen</i>	0,00	118.506.271,10	0,00	0,00	0,00	118.506.271,10
<i>Contanten en cheques</i>	0,00	4.502.543,87	0,00	0,00	0,00	4.502.543,87

Afdekking van het kredietrisico op afgeleide financiële instrumenten

Het kredietrisico op tegenpartijen waarmee afgeleide financiële instrumenten werden afgesloten dient systematisch verdeeld en afgedekt te worden door het afsluiten van CSA's ("Credit Support Annex"). Bij overeenkomsten van dit type wordt er op regelmatige basis een berekening gemaakt van het netto bedrag dat, hetzij door de NMBS Groep, hetzij door de tegenpartij verschuldigd is, in het geval dat het geheel van de afgeleide financiële instrumenten tussen de verschillende partijen vereffend zou worden. In uitvoering van de afgesloten CSA's heeft de NMBS Groep waarborgen gestort aan en ontvangen van tegenpartijen waarvan de reële waarde van de portefeuille van afgeleide financiële instrumenten de vooraf bepaalde drempelwaarden hebben overschreden. Deze drempelwaarden worden, in functie van de kredietwaardigheid ("rating") van elke tegenpartij afzonderlijk, gedefinieerd in de afgesloten CSA's.

Met tegenpartijen die een negatieve "credit watch" status hebben mogen geen nieuwe overeenkomsten worden afgesloten gedurende de periode van negatieve "credit watch". De betaalde en ontvangen waarborgen in het kader van de CSA's worden opgenomen in respectievelijk de rubrieken 'Handelsvorderingen en overige debiteuren' en 'Overige schulden'.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de blootstellingen aan kredietrisico's op afgeleide financiële instrumenten voor en na toepassing van de gestorte waarborgen. Zoals blijkt uit de onderstaande tabellen heeft de NMBS Groep slechts op een beperkt aantal tegenpartijen een blootstelling.

Afdkking kredietrisico afgeleide financiële instrumenten					31/12/2016
Tegenpartij	Kredietrisico	Gestorte waarborgen	Ontvangen waarborgen	Netto-positie	
150	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
152	38.349.169,42	0,00	-42.300.000,00	-3.950.830,58	
154	-369.963.596,06	317.939.106,00	0,00	-52.024.490,06	
155	0,00	0,00	0,00	0,00	
156	-5.038.094,44	0,00	0,00	-5.038.094,44	
158	10.123.660,52	0,00	0,00	10.123.660,52	
159	-5.056.364,84	5.100.000,00	0,00	43.635,16	
160	-27.170.376,15	0,00	0,00	-27.170.376,15	
161	-25.641.750,50	1.100.000,00	0,00	-24.541.750,50	
162	-9.746.204,75	0,00	0,00	-9.746.204,75	
163	-12.640.898,65	2.700.000,00	0,00	-9.940.898,65	
Met CSA	-406.784.455,45	326.839.106,00	-42.300.000,00	-122.245.349,45	
164	0,00	0,00	0,00	0,00	
165	0,00	0,00	0,00	0,00	
Belgische Staat	214.651.228,20	0,00	0,00	214.651.228,20	
Eurofima	25.473.276,37	0,00	0,00	25.473.276,37	
Zonder CSA	240.124.504,57	0,00	0,00	240.124.504,57	
Totaal	-166.659.950,88	326.839.106,00	-42.300.000,00	117.879.155,12	

Afdkking kredietrisico afgeleide financiële instrumenten					31/12/2015
Tegenpartij	Kredietrisico	Gestorte waarborgen	Ontvangen waarborgen	Netto-positie	
150	-23.051.570,62	0,00	0,00	-23.051.570,62	
152	30.802.009,74	0,00	-39.400.000,00	-8.597.990,26	
154	-319.667.698,70	278.304.484,00	0,00	-41.363.214,70	
155	-14.136.822,30	3.300.000,00	0,00	-10.836.822,30	
156	-12.078.824,85	3.100.000,00	0,00	-8.978.824,85	
158	9.994.422,08	0,00	0,00	9.994.422,08	
159	-5.567.820,78	5.900.000,00	0,00	332.179,22	
160	-14.255.545,45	0,00	0,00	-14.255.545,45	
161	-14.870.701,05	0,00	0,00	-14.870.701,05	
162	-12.335.047,38	0,00	0,00	-12.335.047,38	
163	-14.591.561,14	4.900.000,00	0,00	-9.691.561,14	
Met CSA	-389.759.160,45	295.504.484,00	-39.400.000,00	-133.654.676,45	
164	20.923.076,44	0,00	0,00	20.923.076,44	
165	-3.532.446,51	0,00	0,00	-3.532.446,51	
Belgische Staat	190.280.101,30	0,00	0,00	190.280.101,30	
Eurofima	7.790.882,94	0,00	0,00	7.790.882,94	
Zonder CSA	215.461.614,17	0,00	0,00	215.461.614,17	
Totaal	-174.297.546,28	295.504.484,00	-39.400.000,00	81.806.937,72	

2.2.5 Liquiditeitsrisico's

Het risico dat de NMBS Groep niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen, is beperkt omdat de NMBS Groep:

- Over voldoende liquide middelen beschikt. De NMBS Groep beschikt eind 2016 over 82.040.216,16 EUR (2015: 123.849.115,18 EUR) die niet beheerd worden voor derden.
- Over voldoende geconfirmeerde (2016: 375 miljoen EUR; 2015: 375 miljoen EUR) en niet-geconfirmeerde kredietlijnen (2016: 35 miljoen EUR; 2015: 35 miljoen EUR) beschikt aangevuld met (niet-geconfirmeerde) Commercial Paper programma's (2016: 4 miljard EUR; 2015: 4 miljard EUR).
- Een kredietlijn (200 miljoen EUR) eind 2016 heeft afgesloten met de Europese Investeringsbank die haar toelaat langlopende financieringen af te sluiten. De NMBS Groep beschikt over de mogelijkheid om in een latere fase het bedrag van de kredietlijn te verhogen tot 600 miljoen EUR.
- De mogelijkheid heeft om de Staatswaarborg te vragen voor financieringen uitgegeven door de moedermaatschappij voor een bedrag van 1.138.007.506,22 EUR.
- Een spreiding in de tijd van de aflossing van haar netto-schulden voorziet overeenkomstig haar financiële politiek. Overeenkomstig deze laatste mag maximaal 20% van de schuld geconcentreerd zijn in hetzelfde jaar met een maximum van 10% van de schuld per trimester.

Op het einde van 2016 heeft de NMBS Groep 445.071.113,62 EUR (2015: 580.046.181,73 EUR) opgenomen onder haar Commercial Paper programma's en heeft zij geen beroep gedaan op de beschikbare kredietlijnen (2015: 0,00 EUR).

De NMBS Groep verwacht de investeringsverplichtingen en de netto-verplichtingen op langere termijn te financieren uit de verwachte kasstromen uit operationele-, investerings- en financieringsactiviteiten. De in het beheerscontract van de NMBS voorziene exploitatie- en kapitaalsubsidies spelen hierbij een belangrijke rol voor de financiering van de operationele- en investeringsactiviteiten van de moedermaatschappij. De NMBS Groep beheert haar kasmiddelen op basis van een periodiek opgebouwde liquiditeitsprognose. Op basis van die prognoses worden voor de ondernemingen binnen de NMBS Groep financieringslimieten gedefinieerd. Deze liquiditeitsprognose stelt de dienst Thesaurie van de moedermaatschappij in staat de kasstromen optimaal te beheren (beperken van overtollige kasmiddelen of kastekorten).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de niet-geactualiseerde contractueel overeengekomen terugbetaling van de financiële verplichtingen, inclusief de geschatte rentebetalingen en rekening houdende met de kasstromen uit beleggingen, de "Back-to-Back"-vordering, terugbetalingen door de Staat voor specifiek overeengekomen operaties, en afgeleide financiële instrumenten. De bedragen opgenomen in de lijn 'Geldmiddelen en kasequivalenten' betreffen de Fondsen beheerd voor derden die aangewend mogen worden voor de verbonden 'Overige schulden'.

	Boekwaarde	Contractuele kasstromen*	< 6 maanden	6 - 12 maanden	1 - 2 jaar	2 - 5 jaar	> 5 jaar
*interessen inbegrepen							
31 december 2016							
Financiële activa							
Handelsvorderingen en overige debiteuren	562.213.635,53	784.083.068,00	19.481.068,00	30.035.000,00	41.926.000,00	125.778.000,00	566.863.000,00
Afgeleide financiële instrumenten	299.438.765,61	-327.603,92	3.306.132,30	3.037.812,59	5.874.585,90	-15.373.369,02	2.827.234,31
Overige financiële activa	598.034.115,88	1.043.097.401,73	31.353.293,07	280.545,29	7.617.131,36	133.096.101,47	870.750.330,54
Geldmiddelen en kasequivalenten	224.061.719,64	224.061.719,64	224.061.719,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal financiële activa	1.683.748.236,66	2.050.914.585,45	278.202.213,01	33.353.357,88	55.417.717,26	243.500.732,45	1.440.440.564,85
Financiële verplichtingen							
Financiële schulden	3.532.535.287,03	4.172.115.733,75	644.471.427,87	26.206.351,24	164.044.525,80	924.594.242,58	2.412.799.186,26
Afgeleide financiële instrumenten	466.098.716,49	417.366.149,90	5.868.398,14	35.356.065,79	38.179.756,82	-44.887.118,84	382.849.047,99
Handels schulden	373.606.826,12	373.118.065,18	370.312.952,74	2.132.058,59	392.410,80	-11.153,00	291.796,05
Overige schulden	334.146.406,23	384.679.748,79	120.892.138,71	42.976.435,34	76.055.168,17	75.960.427,48	68.795.579,09
Totaal financiële verplichtingen	4.706.387.235,87	5.347.279.697,62	1.141.544.917,46	106.670.910,96	278.671.861,59	955.656.398,22	2.864.735.609,39
Totaal	-3.022.638.999,21	-3.296.365.112,17	-863.342.704,45	-73.317.553,08	-223.254.144,33	-712.155.665,77	-1.424.295.044,54

	Boekwaarde	Contractuele kasstromen*	< 6 maanden	6 - 12 maanden	1 - 2 jaar	2 - 5 jaar	> 5 jaar
*interessen inbegrepen							
31 december 2015							
Financiële activa							
Handelsvorderingen en overige debiteuren	574.783.974,41	818.419.000,00	11.891.000,00	30.035.000,00	41.926.000,00	125.778.000,00	608.789.000,00
Afgeleide financiële instrumenten	316.321.663,68	36.050.078,51	26.252.889,69	16.696.704,00	5.591.350,54	1.286.805,07	-13.777.670,79
Overige financiële activa	615.422.573,95	1.084.087.736,84	31.368.408,77	21.121.124,14	30.623.220,51	68.106.665,59	932.868.317,83
Geldmiddelen en kasequivalenten	293.609.227,50	293.620.702,50	293.620.702,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal financiële activa	1.800.137.439,54	2.232.177.517,85	363.133.000,96	67.852.828,14	78.140.571,05	195.171.470,66	1.527.879.647,04
Financiële verplichtingen							
Financiële schulden	3.547.214.624,03	4.247.153.127,07	877.233.977,37	104.550.407,97	157.030.538,43	844.611.901,01	2.263.726.302,29
Afgeleide financiële instrumenten	490.619.209,96	447.995.857,83	-17.112.653,76	54.795.089,76	39.656.212,30	61.381.988,29	309.275.221,24
Handels schulden	374.480.811,27	374.480.811,27	371.048.641,33	1.872.743,35	1.063.876,42	56.911,09	438.639,08
Overige schulden	449.839.975,01	449.732.510,59	208.988.547,68	57.452.315,07	100.362.957,52	79.690.892,59	3.237.797,73
Totaal financiële verplichtingen	4.862.154.620,27	5.519.362.306,76	1.440.158.512,62	218.670.556,15	298.113.584,67	985.741.692,98	2.576.677.960,34
TOTAAL	-3.062.017.180,73	-3.287.184.788,91	-1.077.025.511,66	-150.817.728,01	-219.973.013,62	-790.570.222,32	-1.048.798.313,30

2.2.6 « Fair value » risico

De tabel hieronder verdeelt de financiële instrumenten die opgenomen tegen hun reële waarde volgens de drie niveaus van de waarderingshiërarchie. Deze zijn als volgt gedefinieerd:

- Niveau 1: noteringen/marktprijzen voor identieke activa of verplichtingen in een actieve markt.
- Niveau 2: andere gegevens dan noteringen/marktprijzen opgenomen onder niveau 1, welke rechtstreeks (bijvoorbeeld prijzen) of onrechtstreeks (bijvoorbeeld, informatie afgeleid van een prijs) voor de activa of verplichtingen waarneembaar zijn.
- Niveau 3: gegevens over activa en verplichtingen welke niet onderbouwd zijn door waarneembare marktgegevens (niet observeerbare data).

	31/12/2016		
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Deposito's	0,00	0,00	0,00
Vastrentende effecten	79.218.214,56	33.601.711,73	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	276.042.433,77	23.396.331,84
Overige vorderingen	0,00	87.113.868,18	0,00
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0,00	0,00	51.274.180,31
Totaal	79.218.214,56	396.758.013,68	74.670.512,15
Verplichtingen			
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Financiële schulden	0,00	0,00	148.968.925,58
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	468.175.661,02	-2.076.944,53
Overige financiële verplichtingen	0,00	2.076.676,41	0,00
Totaal	0,00	470.252.337,43	146.891.981,05

	31/12/2015		
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Deposito's	0,00	0,00	0,00
Vastrentende effecten	96.270.848,40	32.424.749,67	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	277.342.885,85	38.978.777,83
Overige vorderingen	0,00	77.633.456,88	0,00
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0,00	0,00	51.274.180,31
Totaal	96.270.848,40	387.401.092,40	90.252.958,14
Verplichtingen			
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Financiële schulden	0,00	0,00	200.660.766,94
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	476.821.944,99	13.797.264,97
Overige financiële verplichtingen	0,00	-78.824,78	0,00
Totaal	0,00	476.743.120,21	214.458.031,91

De vastrentende effecten (en schulden) gewaardeerd aan reële waarde omvatten de beleggingen (en financieringen) waarvoor de NMBS Groep op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking beslist

heeft deze op vrijwillige basis te classificeren als 'tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat'.

Als gevolg van de reorganisatie van 1 januari 2014 beschikt de NMBS Groep niet langer over een representatief aantal genoteerde vastrentende effecten (obligaties). De NMBS Groep beschikt sindsdien niet langer over rechtstreeks waarneembare data op de markten, zoals gedefinieerd in paragraaf 81 en 82 van IFRS 13, om de schulden die op vrijwillige basis geclassificeerd werden als 'tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat' en de afgeleide financiële instrumenten die niet het voorwerp uitmaken van een CSA, te waarderen aan hun reële waarde. De reële waarden van deze instrumenten wordt bijgevolg vanaf 1 januari 2014 ingedeeld als niveau 3 van de waarderingshiërarchie onder IFRS 13.

Wijzigingen in de financiële instrumenten van Niveau 3	
	EUR
Activa	
Per 1 januari	90.252.958,14
Betalingen	-18.853.833,13
Inlastname op de resultatenrekening	3.271.387,14
Transferten tussen actief en passief	0,00
Per 31 december	74.670.512,15
Verplichtingen	
Per 1 januari	214.458.031,91
Betalingen	-79.014.014,81
Inlastname op de resultatenrekening	11.447.963,95
Transferten tussen actief en passief	0,00
Per 31 december	146.891.981,05

De significante afname van de activa is het gevolg van de contractuele beëindiging van een aantal transacties van alternatieve financiering die werden opgenomen aan hun reële waarde.

Toelichting 3 - Significante inschattingen en beoordelingen

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met de IFRS-normen houdt in dat de NMBS Groep op een oordeelkundige wijze inschattingen en veronderstellingen moet toepassen die een invloed hebben op de toepassing van de waarderingsregels evenals op de bedragen opgenomen als activa, verplichtingen, baten en lasten en die bij voorbaat een bepaalde mate van onzekerheid met zich meebrengen. Deze inschattingen zijn gebaseerd op ervaringen en veronderstellingen waarbij door de NMBS Groep wordt aangenomen dat ze redelijk zijn in de desbetreffende omstandigheden. Per definitie kunnen en zullen de uiteindelijke resultaten vaak afwijken van de gemaakte inschattingen. Herzieningen van de boekhoudkundige inschattingen worden opgenomen in de verslagperiode waarop de herzieningen betrekking hebben en op alle toekomstige betrokken verslagperiodes. Inschattingen en veronderstellingen hebben voornamelijk betrekking op de volgende domeinen:

3.1 Bijzondere waardeverminderingen op vaste activa

De realiseerbare waarde van elk actiefbestanddeel of CGU wordt bepaald hetzij als de hoogste waarde van de reële waarde van het actief of CGU minus de verkoopkosten, hetzij als de bedrijfswaarde van een actief of een CGU, indien deze hoger is. Deze berekeningen maken gebruik van inschattingen en veronderstellingen zoals disconteringsvoeten, groeipercentages, toekomstige kapitaalbehoeftes en toekomstige operationele resultaten.

Bepaalde vaste activa van de NMBS Groep, evenals bepaalde vastgoedbeleggingen van de NMBS Groep, werden gewaardeerd aan reële waarde tijdens overgang naar IFRS op 1 januari 2014. De vaste activa worden onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingverliezen indien er een indicatie is dat ze een bijzonder waardeverminderingverlies geleden hebben. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt geboekt indien de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van terreinen komt overeen met de reële min de verkoopkosten.

3.2 Reële waarde van afgeleide producten en andere financiële instrumenten

De reële waarde van financiële producten die niet verhandeld worden op een actieve markt (zoals de "over the counter" verhandelde afgeleide producten) is bepaald met behulp van waarderingstechnieken. De NMBS Groep kiest methodes en weerhoudt veronderstellingen die haar het meest aangepast lijken, zich voornamelijk steunend op de bestaande marktomstandigheden bij het einde van elke verslagperiode. De NMBS Groep maakt voor verschillende financiële activa aangehouden voor verkoop en die niet verhandeld worden op een actieve markt gebruik van een verdisconteerde kasstroommethode.

Wij verwijzen naar toelichting 2.2.2.b. en c. voor de sensitiviteitsanalyse van interestvoet, cash flow en reële waarde van de financiële instrumenten.

3.3 Personeelsbeloningen

De schuld voor personeelsbeloningen is op actuariële basis vastgesteld waarbij er gebruik gemaakt wordt van een aantal financiële en demografische veronderstellingen. Elke wijziging van de toegepaste veronderstellingen heeft een impact op deze schuld. Een belangrijke veronderstelling, met een grote impact op de schuld, is de verdisconteringsvoet. Bij elke balansdatum wordt deze verdisconteringsvoet door de NMBS Groep vastgelegd op basis van het marktrendement op balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties, dewelke een gelijkaardige looptijd hebben als de verplichtingen. De voornaamste andere veronderstellingen zijn gebaseerd op marktgegevens of geven de best mogelijke inschatting van de NMBS Groep weer.

3.4 Reële waarde verminderd met de verkoopskosten van vaste activa aangehouden voor verkoop

De vaste activa aangehouden voor verkoop worden gewaardeerd aan de laagste waarde van hun boekwaarde en hun reële waarde verminderd met de verkoopskosten. De reële waarde op 31 december 2016 en op 31 december 2015 wordt bepaald op basis van de contante waarde van toekomstige kasstromen. Deze berekeningen gebruiken schattingen en veronderstellingen betreffende groeipercentages, verdisconteringsvoeten en toekomstige kasstromen.

3.5 Gebruiksduur van materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit rollend spoorwegmaterieel, spoorweginfrastructuur en stations.

Afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode vanaf de datum van ingebruikname en dit over de verwachte economische gebruiksduur. De verwachte economische gebruiksduur van een actief wordt door de directie bepaald naargelang de periode gedurende dewelke een actief naar verwachting voor de NMBS Groep beschikbaar is voor gebruik. De verwachte gebruiksduur houdt rekening met het verwachte gebruik van het actief door de NMBS Groep, de verwachte fysieke slijtage die afhangt van operationele factoren zoals het onderhoudsprogramma, de technische of economische veroudering en de juridische of soortgelijke beperkingen (bijvoorbeeld de looptijd van financiële leases). Voor meer informatie aangaande de verwachte gebruiksduur van de materiële vaste activa verwijzen we naar toelichting 1.5. De werkelijke gebruiksduur kan omwille van verschillende factoren afwijken, wat kan leiden tot een kortere of langere gebruiksduur. Indien de geschatte gebruiksduur niet correct lijkt, of indien de omstandigheden op een dusdanige wijze veranderen dat de geschatte gebruiksduur dient herzien te worden, kan er een bijzonder waardeverminderverslies of een verhoogde of verlaagde afschrijvingskost opgenomen worden in de toekomstige periodes. De gebruiksduur wordt bij elke jaarafsluiting nagekeken en indien nodig toekomstgericht aangepast.

3.6 Uitgestelde belastingen: recupereerbaarheid van uitgestelde belastingvorderingen

De uitgestelde belastingsvorderingen worden slechts opgenomen voor verrekening van de tijdelijke verschillen en de overdraagbare verliezen als het waarschijnlijk is dat belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die kunnen worden aangewend om die verschillen en verliezen te compenseren en als de fiscale verliezen beschikbaar zullen blijven, rekening houdend met hun oorsprong, de periode waarin ze voorkomen, en hun conformiteit met de wetgeving met betrekking tot hun recupereerbaarheid. De capaciteit van de NMBS Groep om de uitgestelde belastingsvorderingen te recupereren wordt beoordeeld aan de hand van een analyse die ondermeer gebaseerd is op business plannen, op onvoorziene omstandigheden verbonden aan de economische conjunctuur en op onzekerheden van de markten waarop de NMBS Groep tussenkomt. Gezien de verschillende onzekerheden zoals hierboven omschreven, heeft de NMBS Groep zich in haar analyse gebaseerd op een tijdschhorizon van drie jaar. De onderliggende veronderstellingen van deze analyse worden jaarlijks herzien.

3.7 Voorzieningen

Voorziening voor bodemsanering

De voorziening voor bodemsanering dekt de kosten die de NMBS Groep juridisch gezien of met het oog op haar algemeen beleid moet dragen om bodemattesten te leveren of om de saneringsverplichtingen na te komen. Deze voorziening wordt uitgesplitst naar aard van uitgaven en per terrein en wordt berekend op basis van technieken die gebruikt worden voor de sanering van het milieu en op basis van de best mogelijke ramingen van de NMBS Groep in termen van verplichte kosten en timing van de realisatie.

Voorziening voor juridische geschillen

De voorziening voor juridische geschillen komt overeen met de contante waarde van de beste schatting van de uitstroom van middelen die economische voordelen met zich meebrengen als gevolg van juridische geschillen aangespannen tegen de NMBS Groep. Ze wordt aangepast op de afsluitingsdatum op basis van een herschatting door de juridische dienst van de NMBS Groep van de risico's gelopen in het kader van lopende geschillen en van de geactualiseerde waarde van de verwachte toekomstige stromen volgens de IRS curve.

Toelichting 4 - Consolidatiekring van de NMBS Groep

De dochterondernemingen van de NMBS Groep zijn de volgende:

Naam	Quotum van de Groep in het stemrecht in %		Quotum in het stemrecht voor de houders van deelnemingen die geen controle uitoefenen in de stemrechten in %		Netto (geconsolideerd) resultaat toegewezen aan de houders van de deelnemingen die geen controle uitoefenen		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015		
Blue Mobility	51,83	51,83	48,17	48,17	22.388,65	5.801,09	Antwerpen	BE 0832.369.965
B-Parking	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0899.438.834
De Leewe II	100,00	100,00	0,03	0,03	-20,97	-22,11	Brussel	BE 0476.491.021
Euro Immo Star	(*)	100,00	(*)	0,03	-	737,68	Brussel	BE 0451.777.894
Eurogare	75,00	75,00	25,00	25,00	65.641,27	40.180,36	Luik	BE 0451.150.562
Eurostation	99,97	99,97	0,03	0,03	4.616,87	-2.082,77	Brussel	BE 0446.601.757
Vastgoedmaatschappij Frankrijkstraat	(**)	100,00	(**)	0,00	-	0,00	Brussel	BE 0433.939.101
Railtour	95,44	95,44	4,56	4,56	6.382,43	3.652,71	Brussel	BE 0402.698.765
Schelde-Landschapspark (SLP)	50,00	50,00	50,02	50,02	1.542,06	-31.297,13	Bornem	BE 0824.816.833
SOBRU	100,00	100,00	0,03	0,03	23,55	18,69	Brussel	BE 0830.459.758
South Station	(**)	100,00	(**)	0,02	-	77,92	Brussel	BE 0896.513.095
SPV LLN	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0826.478.107
Train World	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0632.739.017
Transurb	92,00	92,00	8,00	8,00	-27.057,23	-8.083,82	Brussel	BE 0413.393.907
YPTO	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0821.220.410

(*) Dochterondernemingen opgeslorpt door Eurostation

(**) Dochterondernemingen opgeslorpt door NMBS

De volgende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden binnen de NMBS Groep in 2016 en hebben betrekking op de volgende dochterondernemingen van de groep:

Voor 2016 werd de commerciële exploitatie in en rond het station van Brussel-Zuid deels door de Groep Eurostation en deels door de NMBS verzekerd. Per 1 januari 2016 werd de Groep Eurostation geherstructureerd om het beheer van de concessies integraal binnen de NMBS te centraliseren. De volgende verrichtingen hebben plaatsgehad:

- fusie door overname van Euro Immo Star door Eurostation;
 - verkoop door Eurostation (en bijgevolg door Euro Immo Star) van de activiteit "Concessies Brussel-Zuid" aan de NMBS, en dus verbreking van de in 1992 tussen Eurostation en de NMBS afgesloten overeenkomst;
 - fusie door overname van South Station door de NMBS. Deze vennootschap was voor 100% in het bezit van de Groep Eurostation.
- ❖ Per 1 januari 2016 is de NMBS eveneens overgegaan tot de fusie door overname van de Vastgoedmaatschappij Frankrijkstraat.
- ❖ Ten gevolge van de opslorping van Euro Immo Star is Eurostation 100% aandeelhouder van SOBRU en De Leewe II. Eurostation heeft eind maart 2016 een aandeel van elk verkocht aan de NMBS respectievelijk voor 1.126,04 EUR en 4.747,45 EUR.

De ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode zijn de volgende:

Naam	Quotum in het stemrecht in % op		Quotum in het stemrecht van de houders van de deelnemingen die geen		Netto (geconsolideerd) resultaat toegewezen aan de houders van de		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015		
Albatros Development	-	10,00	-	0,00	-	-2,45	Antwerpen	BE 0836.362.704
ATO	(**)	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Antwerpen	BE 0882.650.114
Belgian Mobility Card	(***)	18,60	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0822.658.483
Belgorail		33,33	2,67	2,67	9.762,03	1.396,81	Brussel	BE 0865.739.846
BeNe Rail International		50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0479.863.354
Eurofima Joint-Stock Cie (Zwitsers rec		9,80	0,00	0,00	0,00	0,00	Bazel	-
Groep B-Logistics		31,12	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0822.966.806
Hasselt stationsomgeving		50,00	0,02	0,02	87,70	-2,54	Hasselt	BE 0862.570.223
K. EUR Development		50,00	0,02	-	-0,86	-	Antwerpen	BE 0651.617.195
Liège Container Terminal		-	-	0,00	-	0,00	Flémalle	BE 0878.226.320
Optimobil Belgium		24,01	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0471.868.277
Publifer		50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0402.695.993
Raitteam (Nederlands recht)		10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Amsterdam	NL 818547182B01
Terminal A thus	(**)	25,42	0,00	0,00	0,00	0,00	A thus	BE 0419.149.074
Thalys International		28,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0455.370.557
THI Factory		40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0541.696.005
Tuc Rail		25,00	2,00	2,00	6.506,53	8.964,20	Brussel	BE 0447.914.029
HR Rail	(*)	20,00	(*)	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0541.691.352

(*) 49% van het kapitaal aangehouden maar 20% van de stemrechten door een aandeelhoudersovereenkomst. De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 49%

(**) Dochterondernemingen geïncorporeerd als vaste activa aangehouden voor verkoop en de hieraan verbonden schulden op 31 december 2016

(***) 18,60% van het kapitaal aangehouden, maar 25% stemrechten (unanieme stemming). De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 18,60%

De volgende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden binnen de NMBS Groep in 2016 en betreffen ondernemingen aangehouden volgens de vermogensmutatiemethode:

- ❖ Tijdens het eerste trimester 2016 werd er overgegaan tot twee kapitaalsverhogingen van Belgian Mobility Card, joint venture gespecialiseerd in het concipëren en ontwikkelen van een gemeenschappelijk ticketingsysteem voor de vervoerbewijzen. De NMBS was al 25% aandeelhouder van deze vennootschap, samen met de MIVB, TEC en De Lijn. Om de financiering van de activiteiten van Belgian Mobility Card te verzekeren heeft elke aandeelhouder, in geld en naar verhouding van zijn deelnemingspercentage een kapitaalverhoging van 1.131.600 € onderschreven (d.i. 282.900,00 € per aandeelhouder). De MIVB heeft bovendien voor 411.127,50 € in natura ingebracht en het deelnemingspercentage van de NMBS in deze joint venture is hierdoor naar 18,60% gezakt terwijl haar percentage in de stemrechten 25% gebleven is, een unanieme stemming was vereist voor de beslissing. De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 18,60%.
- ❖ Eind maart 2016 heeft Eurostation te Antwerpen een nieuwe joint-venture opgericht samen met de onderneming Kairos: **K. EUR Development NV**. Deze onderneming, met een eigen vermogen van 1 mio EUR, ingeschreven en betaald voor 50% door elke aandeelhouder, is opgenomen onder vermogensmutatiemethode vanaf 2016.

Daarenboven heeft Eurostation eind juni 2016 zijn deelneming in Albatros Development (10%) verkocht. Deze onderneming verlaat de consolidatiekring.

- ❖ Tijdens het tweede semester van 2016 heeft de NMBS haar aandeel in de vennootschap Liège Container Terminal, opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, aan de vennootschap Novandi (buiten de Groep) verkocht voor de prijs van 1.100.00. EUR plus een variabel gedeelte (earn out) van maximum 200.000 EUR in functie van de uitkomst van een lopend geschil. Deze vennootschap verlaat de consolidatiekring.
- ❖ Ten gevolge van de beslissing van de NMBS om de controle af te staan van haar deelnemingen in ATQ en Terminal Athus, zijn hun vermogensmutatiewaarden op 31 december 2016 overgeboekt naar de vaste activa aangehouden voor verkoop (zie toelichting 15 Vaste activa aangehouden voor verkoop).

De volgende gebeurtenissen hebben eveneens plaatsgevonden binnen de NMBS Groep in 2016 zonder impact op de consolidatiekring:

- ❖ De vennootschap RaiLink, Nederlandse vennootschap gezamenlijk opgericht met andere Europese spoorwegoperatoren, en waarvan de NMBS 10% aanhoudt, werd eind 2016 vereffend. Deze slapende vennootschap was niet geconsolideerd.
- ❖ In september 2016, de Stichting Historisch Erfgoed werd vereffend (niet geconsolideerd). Het positieve saldo als gevolg van deze vereffening heeft het voorwerp uitgemaakt van een gratis inbreng van algemeenheid in de VZW Train World

Toelichting 5 - Immateriële activa

5.1 Immateriële activa

	31/12/2016	31/12/2015
Goodwill	0,00	0,00
Immateriële activa - overige - intern gegenereerd	256.544.163,62	262.032.032,65
Immateriële activa - overige - verworven van derden	1.043.064,65	1.744.431,51
Netto boekwaarde op	257.587.228,27	263.776.464,16

Ander dan goodwill	31/12/2016	31/12/2015
Immateriële activa gesubsidieerd	246.347.005,80	250.590.516,63
Immateriële activa niet gesubsidieerd	11.240.222,47	13.185.947,53
Netto boekwaarde op	257.587.228,27	263.776.464,16

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	256.568.223,86	262.086.989,78
Dochterondernemingen	1.019.004,41	1.689.474,38
Netto boekwaarde	257.587.228,27	263.776.464,16

5.1.1 Immateriële activa – goodwill

	Goodwill - intégration globale	Goodwill - autres	Total
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	0,00	0,00	0,00
Individuele aanschaffingen			0,00
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties			0,00
Overdrachten			0,00
Overdrachten naar:			
activa aangehouden voor verkoop			0,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00
overige boekingen			0,00
Bijzonder waardeverminderingverliezen			0,00
Uit de consolidatiekring			0,00
Wisselkoersverschillen			0,00
Overige boekingen			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2015	0,00	0,00	0,00
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	0,00	0,00	0,00
Individuele aanschaffingen			0,00
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties			0,00
Overdrachten			0,00
Overdrachten naar:			
activa aangehouden voor verkoop			0,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00
overige boekingen			0,00
Bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Uit de consolidatiekring - Aanschaffingswaarde	-4.216.256,56		-4.216.256,56
Uit de consolidatiekring - Geaccumuleerde afschrijvingen	4.216.256,56		4.216.256,56
Wisselkoersverschillen			0,00
Overige boekingen			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2016	0,00	0,00	0,00

De uit de consolidatiekring in 2016 betreft de goodwill dat geboekt werd met betrekking tot de deelneming in Foncière Rue de France, deze werd door de NMBS opgeslorpt.

	Goodwill - integrale consolidatie	Goodwill - overige	Totaal
Per 31 december 2015			
Aanschaffingswaarde	53.808.018,47		53.808.018,47
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-53.808.018,47		-53.808.018,47
Netto boekwaarde per 31 december 2015	0,00	0,00	0,00
Per 31 december 2016			
Aanschaffingswaarde	49.591.761,91		49.591.761,91
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-49.591.761,91		-49.591.761,91
Netto boekwaarde per 31 december 2016	0,00	0,00	0,00

5.1.2 Immateriële activa – overige

	Intern gegeneerd			Verworven van derden		
	Software	Overige	Totaal	Software	Overige	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	267.967.172,71	1.000,00	267.968.172,71	2.219.355,45	474.195,00	2.693.550,45
Individuele aanschaffingen	2.834.885,75		2.834.885,75	185.850,11		185.850,11
Zelf geproduceerde activa	35.993.084,16		35.993.084,16	12.864,80		12.864,80
Financieringskosten			0,00			0,00
Overdrachten			-61.745,63			0,00
Overboekingen naar			0,00			0,00
activa aangehouden voor verkoop			0,00			0,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00			0,00
naar/van immateriële en materiële vaste activa			0,00	75.895,61		75.895,61
overige overboekingen			0,00		27.786,24	27.786,24
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-7.516,17		-7.516,17		-300.000,00	-300.000,00
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00			0,00
Af schrijvingen tijdens het boekjaar	-42.678.682,24	-1.000,00	-42.679.682,24	-961.818,90	-15.000,00	-976.818,90
Wisselkoersverschillen			0,00			0,00
Afgeboekt (buitengebruikgesteld)	-209.469,21		-209.469,21		-64.678,00	-64.678,00
Uit de consolidatiekring	-1.805.696,72		-1.805.696,72	89.981,20		89.981,20
Overige bewegingen			0,00			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2015	262.032.032,65	0,00	262.032.032,65	1.622.128,27	122.303,24	1.744.431,51
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	262.032.032,65	0,00	262.032.032,65	1.622.128,27	122.303,24	1.744.431,51
Individuele aanschaffingen	6.900.905,44		6.900.905,44	71.089,38	25.209,96	96.299,34
Zelf geproduceerde activa	36.487.543,95		36.487.543,95	9.504,13		9.504,13
Financieringskosten			0,00			0,00
Overdrachten			0,00		-9.555,00	-9.555,00
Overboekingen naar			0,00			0,00
activa aangehouden voor verkoop			0,00		-120.000,00	-120.000,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00			0,00
naar/van immateriële en materiële vaste activa	-29.881,93		-29.881,93			0,00
overige overboekingen			0,00		18.214,50	18.214,50
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-864.850,02		-864.850,02			0,00
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00			0,00
Af schrijvingen tijdens het boekjaar	-47.981.586,47		-47.981.586,47	-695.829,83		-695.829,83
Wisselkoersverschillen			0,00			0,00
Afgeboekt (buitengebruikgesteld)			0,00			0,00
Uit de consolidatiekring			0,00			0,00
Overige bewegingen			0,00			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2016	256.544.163,62	0,00	256.544.163,62	1.006.891,95	36.172,70	1.043.064,65

De andere overdrachten van immateriële activa in 2016 (18.214,50 EUR) betreffen de groene certificaten verkregen door de NMBS ten gevolge van de installatie van zonnepanelen. In 2016 werden 177 groene certificaten verkocht voor 9.555,00 EUR.

	Intern gegeneerd			Verworven van derden		
	Software	Overige	Totaal	Software	Overige	Totaal
Per 31 december 2015						
Aanschaffingswaarde	456.987.551,41	5.000,00	456.992.551,41	8.249.237,06	899.797,69	9.149.034,75
Geaccumuleerde afschrijvingen	-191.171.555,90	-5.000,00	-191.176.555,90	-6.047.257,65	-177.494,45	-6.224.752,10
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-3.783.962,86		-3.783.962,86	-579.851,14	-600.000,00	-1.179.851,14
Netto boekwaarde per 31 december 2015	262.032.032,65	0,00	262.032.032,65	1.622.128,27	122.303,24	1.744.431,51
Per 31 december 2016						
Aanschaffingswaarde	500.346.118,87	5.000,00	500.351.118,87	8.329.830,57	813.667,15	9.143.497,72
Geaccumuleerde afschrijvingen	-239.153.142,37	-5.000,00	-239.158.142,37	-6.743.087,48	-177.494,45	-6.920.581,93
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-4.648.812,88		-4.648.812,88	-579.851,14	-600.000,00	-1.179.851,14
Netto boekwaarde per 31 december 2016	256.544.163,62	0,00	256.544.163,62	1.006.891,95	36.172,70	1.043.064,65

5.1.3 Immateriële activa – financiële leases

	Software	Overige	Totaal in financiële lease
Per 31 december 2015			
Aanschaffingswaarde	1.059.956,16		1.059.956,16
Geaccumuleerde afschrijvingen	-423.982,46		-423.982,46
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen	0,00		0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2015	635.973,70	0,00	635.973,70
Per 31 december 2016			
Aanschaffingswaarde	1.059.956,16		1.059.956,16
Geaccumuleerde afschrijvingen	-635.973,69		-635.973,69
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen	0,00		0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2016	423.982,47	0,00	423.982,47

De software aangehouden als financiële leases op 31 december 2016 et op 31 december 2015 betreft de dochteronderneming YPTO.

5.1.4 Bijkomende informatie aangaande immateriële activa

Boekwaarde van immateriële activa	31/12/2016	31/12/2015
Verworven dankzij subsidies		
Software - intern gegenereerd	246.333.908,30	250.537.862,74
Software verworven van derden	13.097,50	52.653,89
Totaal	246.347.005,80	250.590.516,63

Op 31 december 2016 is 95,6% van de immateriële activa van de NMBS Groep gesubsidieerd en betreft uitsluitend de NMBS (96,0% van de immateriële activa van de NMBS is gesubsidieerd).

De waarde van de immateriële activa die nog niet klaar zijn voor hun beoogde gebruik, bedraagt 89.093.502,73 EUR (waarvan 85.919.623,74 EUR gesubsidieerd) per 31 december 2016 en 99.431.354,27 EUR per 31 december 2015 (waarvan 92.249.033,41 EUR gesubsidieerd).

De NMBS Groep heeft geen immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur.

Toelichting 6 - Materiële vaste activa

6.1 Materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Spoorweg- infrastructuur	Rollend spoorweg- materiaal	Installaties en diverse uitrustingen	Vaste activa in aanbouw	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	585.522.458,45	850.343.140,90	43.962.149,98	4.036.556.018,33	190.961.427,35	685.140.629,44	6.392.485.824,45
Individuele aanschaffingen		144.250,04		624.160,95	544.369,22	480.558.517,83	481.871.298,04
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties							0,00
Zelf geproduceerde activa					256.988,48	203.503.807,88	203.760.796,36
Financieringskosten						153.937,87	153.937,87
Overdrachten		-944,84		-623.148,37	-63.291,44		-687.384,65
Overboekingen naar							
activa aangehouden voor verkoop	-2.285.245,99	-1.365,46		-16.666.144,83	-385.718,93	-1.180.455,11	-20.518.930,32
andere categorie binnen deze rubriek	54.004,69	30.828.557,05	4.243.812,24	294.622.005,76	28.320.272,87	-358.068.652,61	0,00
naar/van immateriële vaste activa/ vastgoedbeleggingen en erfpacht	311.992.154,55	-61.010.112,36			2.166.806,20	-13.461.451,39	239.687.397,00
overige overboekingen	-2.162,88					-10.000.000,00	-10.000.926,59
Bijzondere waardeverminderingverliezen		-895.577,31		-31.841.680,33	-611.015,39		-33.348.273,03
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen							0,00
Afschrijvingen		-45.789.711,02	-2.451.893,60	-241.156.597,14	-27.367.294,38		-316.765.496,14
Wisselkoersverschillen							0,00
Afgeboekt (buitengebruikgesteld)		-1.144,95			-17.015,00	-188.659,00	-206.818,95
Overschot		188.607,34			5.030,59		193.637,93
Wijziging van de consolidatiekring		151.755,08	58.072,77	-6.734.044,46	418.314,26	817.396,85	-5.288.505,50
Overige bewegingen							0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2015	895.281.208,82	773.957.454,47	45.812.141,39	4.034.780.569,91	194.230.110,12	987.275.071,76	6.931.336.556,47
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	895.281.208,82	773.957.454,47	45.812.141,39	4.034.780.569,91	194.230.110,12	987.275.071,76	6.931.336.556,47
Individuele aanschaffingen		577.159,32			513.585,13	285.251.558,80	286.342.283,25
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties							0,00
Zelf geproduceerde activa					26.590,88	195.912.456,33	195.939.047,21
Financieringskosten						66.004,62	66.004,62
Overdrachten							0,00
Overboekingen naar							
activa aangehouden voor verkoop	-4.689.136,21	-17.995.921,81	-454.226,74	-4.073.521,68	-611.912,73	-936.465,88	-28.761.185,05
andere categorie binnen deze rubriek	227.443,07	211.566.233,78	11.454.551,01	131.689.738,73	39.860.062,62	-394.798.029,21	0,00
van/naar immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen	-19.971.256,68	-1.503.496,45		29.881,93	669.758,95	-6.042.537,23	-26.817.649,48
overige overboekingen					-17.873,70	8.072.473,83	8.054.600,13
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-86.644.172,93	-1.062.303,98	-49.495,56	-32.947.963,19	-3.153.173,60		-123.857.109,26
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen							0,00
Afschrijvingen		-45.318.678,63	-2.843.506,67	-246.110.173,63	-28.638.080,25	0,00	-322.910.439,18
Wisselkoersverschillen							0,00
Afgeboekt (buitengebruikgesteld)							0,00
Overschot		132.559,50	690.923,22		30.334,29		853.817,01
Wijziging van de consolidatiekring		7.675.816,72					7.746.829,61
Overige bewegingen	71.012,89	7.675.816,72					7.746.829,61
Netto boekwaarde per 31 december 2016	784.275.098,96	928.028.822,92	54.610.386,65	3.883.368.532,07	202.909.401,71	1.074.800.513,02	6.927.992.755,33

De aanschaffingen van materiële vaste activa in 2016 betreffen hoofdzakelijk de NMBS en omvatten de revisie/modernisering van rollend materieel voor 104.491.337,46 EUR, de aanschaf van materiaal M7 voor 77.799.590,75 EUR en de aanschaf van locomotieven T18 voor 18.311.021,13 EUR. Ze omvatten eveneens de gerealiseerde investeringen voor de nieuwe werkplaatsen van Melle, Kinkempois en Aarlen.

De overboekingen van terreinen tijdens het boekjaar 2016 van terreinen naar vastgoedbeleggingen omvatten hoofdzakelijk de terreinen van de Main-Hub in Antwerpen Noord voor 13.645.546,61 EUR waarvoor de NMBS een huurcontract getekend heeft met IFB op 1 oktober 2016.

De bijzondere waardeverminderingverliezen geboekt op de terreinen in 2016 voor een bedrag van 86.644.172,93 EUR betreffen uitsluitend de terreinen van de NMBS. Namelijk bijzondere waardeverminderingverliezen op terreinen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een waardering aan reële waarde tijdens de overgang naar IFRS op 1 januari 2014 voor een totaal bedrag van 145.893.397,94 EUR op 31 december 2016. Dit bedrag omvat voor 86.644.172,93 EUR aan terreinen geassocieerd binnen de materiële vaste activa, voor 58.528.141,93 EUR aan terreinen geassocieerd binnen de vastgoedbeleggingen en voor 721.083,08 EUR aan terreinen geassocieerd binnen de vaste activa aangehouden voor verkoop. Een test op bijzondere waardeverminderingverliezen werd door de NMBS gerealiseerd in 2016, in overeenstemming met de standaard IAS 36, wanneer de reële waarde lager is dan boekwaarde, wordt er een bijzonder

waardevermindingsverlies geboekt in de geconsolideerde financiële staten IFRS. Deze bijzondere waardevermindingsverliezen hebben hoofdzakelijk betrekking op schattingswijzigingen volgens IAS 8 en IFRS 13 aangezien ze hoofdzakelijk het gevolg zijn van verbeteringen van de waarderingstechnieken.

	Terreinen	Gebouwen	Spoorweg- infrastructuur	Rollend spoorweg- materiaal	Installaties en diverse uitrustingen	Vaste activa in aanbouw	Totaal
Per 31 december 2015							
Aanschaffingswaarde	895.282.308,28	1.476.788.713,14	150.057.450,10	6.529.978.607,81	574.577.024,38	987.275.071,76	10.613.959.175,47
Geaccumuleerde afschrijvingen		-694.889.383,93	-87.031.654,42	-2.487.698.756,13	-372.209.177,88		-3.641.828.972,36
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen	-1.099,46	-7.941.874,74	-17.213.654,29	-7.499.281,77	-8.137.736,38		-40.793.646,64
Netto boekwaarde per 31 december 2015	895.281.208,82	773.957.454,47	45.812.141,39	4.034.780.569,91	194.230.110,12	987.275.071,76	6.931.336.556,47
Per 31 december 2016							
Aanschaffingswaarde	868.409.579,76	1.672.474.197,68	159.970.505,63	6.547.071.905,74	593.500.511,59	1.074.800.513,02	10.916.227.213,42
Geaccumuleerde afschrijvingen		-737.008.277,76	-88.116.155,77	-2.654.916.938,30	-382.560.232,92		-3.862.601.604,75
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen	-84.134.480,80	-7.437.097,00	-17.243.963,21	-8.786.435,37	-8.030.876,96		-125.632.853,34
Netto boekwaarde per 31 december 2016	784.275.098,96	928.028.822,92	54.610.386,65	3.883.368.532,07	202.909.401,71	1.074.800.513,02	6.927.992.755,33

Waarvan :

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	6.887.400.470,51	6.891.567.606,68
Dochterondernemingen	40.592.284,82	39.768.949,79
Netto boekwaarde	6.927.992.755,33	6.931.336.556,47

Op 31 december 2016 vertegenwoordigt de NMBS 99,4% van de totale materiële vaste activa van de NMBS Groep.

Het activeringspercentage dat is toegepast bij het bepalen van het bedrag van de financieringskosten dat voor activering als materiële vaste activa in aanmerking komt, bedraagt 2,30% in het jaar 2016 en 2,70% in het jaar 2015.

6.2 Financiële leaseovereenkomsten

De NMBS Groep heeft de volgende materiële vaste activa, opgenomen in het totaal van de materiële vaste activa, in het kader van financiële leaseovereenkomsten:

	Gebouwen	Installaties en diverse uitrustingen
Per 31 december 2015		
Aanschaffingswaarde	7.899.468,57	282.186,63
Geaccumuleerde afschrijvingen	-990.942,58	-282.186,63
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen	-5.959.691,46	
Netto boekwaarde per 31 december 2014	948.834,53	0,00
Per 31 december 2016		
Aanschaffingswaarde	15.502.546,24	282.186,63
Geaccumuleerde afschrijvingen	-1.841.801,71	-282.186,63
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen	-5.959.691,46	
Netto boekwaarde per 31 december 2015	7.701.053,07	0,00

De gebouwen onder financiële lease betreffen de NMBS.

6.3 Bijkomende informatie aangaande materiële vaste activa

Boekwaarde materiële vaste activa	31/12/2016	31/12/2015
Waarvan de eigendom beperkt is		
als zakelijk onderpand werd gegeven voor schulden	2.243.337.117,73	1.821.337.177,15
Totaal	2.243.337.117,73	1.821.337.177,15

De materiële vaste activa gegeven als zakelijk onderpand voor schulden worden aangehouden door de NMBS. Ze omvatten hoofdzakelijk rollend materieel (2.191.260.886,75 EUR in 2016; 1.766.954.484,63 EUR in 2015) en in mindere mate de administratieve gebouwen (52.076.230,98 EUR in 2016; 47.392.904,41 EUR in 2015).

Boekwaarde materiële vaste activa	31/12/2016	31/12/2015
Verworven via overheidssubsidies		
Terreinen	40.520.901,42	40.413.453,68
Gebouwen	851.000.518,16	699.857.963,66
Spoorweginfrastructuur	43.200.049,40	33.911.580,05
Rollend spoorwagemateriaal	3.530.593.815,20	3.636.488.794,34
Installaties en diverse uitrustingen	164.923.894,20	151.673.884,69
Vaste activa in aanbouw	1.026.718.210,74	948.537.216,72
Totaal	5.656.957.389,12	5.510.882.893,14

Op 31 december 2016 zijn 81,6% van de materiële vaste activa gesubsidieerd (79,5% in 2015) en betreffen uitsluitend de NMBS.

Toelichting 7 - Vastgoedbeleggingen

7.1 Vastgoedbeleggingen

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Toelichting			
Netto boekwaarde per 1 januari 2015	682.238.412,76	15.098.313,82	697.336.726,58
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties			0,00
Zelf geproduceerde activa		1.554,12	1.554,12
Overdrachten			0,00
Financieringskosten			0,00
Overboekingen naar			0,00
activa aangehouden voor verkoop	-1.473.243,22	-30.426,25	-1.503.669,47
materiële en immateriële vaste activa	-311.897.147,92	72.133.855,31	-239.763.292,61
voorraden			0,00
overige overboekingen	131.092,56		131.092,56
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-2.680,14		-2.680,14
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Afschrijvingen tijdens de periode		-8.653.891,82	-8.653.891,82
Wisselkoersverschillen			0,00
Overschotten		475.716,16	475.716,16
Overige bewegingen			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2015	368.996.434,04	79.025.121,34	448.021.555,38
Netto boekwaarde per 31 december 2016	368.996.434,04	79.025.121,34	448.021.555,38
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties	471.404,38	2.039.233,29	2.510.637,67
Zelf geproduceerde activa		5.398,60	5.398,60
Overdrachten	-101.754,96	-4.025.704,99	-4.127.459,95
Financieringskosten			0,00
Overboekingen naar			0,00
activa aangehouden voor verkoop	-5.245.205,19	-13.585,60	-5.258.790,79
materiële en immateriële vaste activa	19.297.843,09	7.549.688,32	26.847.531,41
andere categorie binnen deze rubriek	492,85	-492,85	0,00
overige overboekingen	719.977,19		719.977,19
Bijzondere waardeverminderingverliezen	-58.530.822,07	-1.422,92	-58.532.244,99
Terugname bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Afschrijvingen tijdens de periode		-4.150.869,90	-4.150.869,90
Wisselkoersverschillen			0,00
Overschotten			0,00
Overige bewegingen			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2016	325.608.369,33	80.427.365,29	406.035.734,62

De overige overboekingen in 2016 betreffen de NMBS, hoofdzakelijk de terreinen van de nieuwe tramstelplaats in Oostende (718.734,00 EUR) die verhuurd worden aan De Lijn voor een periode van 15 jaar. In 2013 werd een samenwerking getekend tussen De Lijn en de NMBS voor de constructie en financiering van een nieuwe tramstelplaats in Oostende. De terreinen (en de gebouwen) werden ter beschikking gesteld van De Lijn op 31 mei 2016.

De bijzondere waardeverminderingverliezen geboekt op de beleggingen in terreinen in 2016 betreffen bijna uitsluitend terreinen van de NMBS (voor 58.528.141,93 EUR). Op 31 december 2016 werden er bijzondere waardeverminderingverliezen geboekt op de terreinen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een

waardering aan reële waarde op het moment van de overgang naar IFRS op 1 januari 2014 (zie toelichting 6.1 Materiële vaste activa).

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Per 31 december 2015			
Aanschaffingswaarde	369.036.636,14	224.084.752,52	593.121.388,66
Geaccumuleerde afschrijvingen		-142.158.534,34	-142.158.534,34
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-40.202,10	-2.901.096,84	-2.941.298,94
Netto boekwaarde per 31 december 2015	368.996.434,04	79.025.121,34	448.021.555,38
Per 31 december 2016			
Aanschaffingswaarde	379.566.783,46	200.024.631,79	579.591.415,25
Geaccumuleerde afschrijvingen		-116.228.260,04	-116.228.260,04
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-53.958.414,13	-3.369.006,46	-57.327.420,59
Netto boekwaarde per 31 december 2016	325.608.369,33	80.427.365,29	406.035.734,62

Op 31 december 2016 worden 99,3% van de vastgoedbeleggingen aangehouden door de NMBS (403.331.250,62 EUR op een totaal van 406.035.734,62 EUR). De overige worden aangehouden door de dochterondernemingen Eurostation (2.579.336,26 EUR) en Eurogare (125.147,74 EUR).

7.2 Bijkomende informatie aangaande vastgoedbeleggingen

Er zijn geen vastgoedbeleggingen waarvan het eigendom als zakelijk onderpand voor de schulden gegeven worden.

Boekhoudwaarde van de vastgoedbeleggingen	31/12/2016	31/12/2015
Verworven via overheids subsidies		
<i>Terreinen</i>	499.270,55	494.008,39
<i>Gebouwen</i>	67.123.036,15	67.790.887,27
Totaal	67.622.306,70	68.284.895,66

Op 31 december 2016 zijn 16,7% van de vastgoedbeleggingen gesubsidieerd en betreffen uitsluitend de NMBS.

De huurinkomsten en operationele kosten geboekt in het resultaat van de NMBS Groep zijn de volgende:

Opgenomen in het resultaat van de verslagperiode	31/12/2016	31/12/2015
Huurinkomsten	25.669.067,79	26.679.289,12
Direct toewijsbare operationele kosten aan:	11.525.408,43	7.103.022,63

De vastgoedbeleggingen van de NMBS Groep bevatten terreinen en gebouwen die volledig of gedeeltelijk verhuurd zijn in het raam van operationele leaseovereenkomsten:

	31/12/2016			31/12/2015		
	Terreinen	Gebouwen en uitrustingen van terreinen	Totaal	Terreinen	Gebouwen en uitrustingen van terreinen	Totaal
Aanschaffingskosten	195.987.284,44	85.469.639,05	281.456.923,49	141.879.867,51	200.143.502,91	342.023.370,42
Geaccumuleerde afschrijvingen per 1 januari		-46.314.421,77	-46.314.421,77		-116.405.382,03	-116.405.382,03
Afschrijvingen tijdens het boekjaar		-3.200.420,67	-3.200.420,67		-6.104.197,43	-6.104.197,43
Netto boekwaarde per 31 december	195.987.284,44	35.954.796,61	231.942.081,05	141.879.867,51	77.633.923,45	219.513.790,96

Reële waarde van de vastgoedbeleggingen

De reële waarde van de terreinen werd bepaald volgens twee belangrijke methoden. De terreinen rondom de stations en waarvoor er ontwikkelingsprojecten bestaan werden gewaardeerd ofwel op basis van een vergelijkbare marktwaarden ofwel op basis van de toekomstige geschatte verdisconteerde kasstromen, rekening houdend met het meest voordelige gebruik van de terreinen en rekening houdend met realistische en voorzichtige hypothesen wat betreft hun mogelijke bestemming. De overige terreinen werden gewaardeerd op basis van een vergelijkbare marktwaarden, met andere woorden op basis van recente gerealiseerde transacties met derden. Indien de aard van de terreinen dit rechtvaardigde, werden aanpassingen uitgevoerd om het specifiek karakter van de terreinen, gebruikt voor spoorwegactiviteiten, te vatten. Met dit specifiek karakter werd niet noodzakelijk rekening gehouden in de marktprijzen afgeleid van meer algemene transacties. De uitgevoerde waarderings zijn waarderings van niveau 2 (gebaseerd op waarneembare marktgegevens met betrekking tot het actief) of niveau 3 (gebaseerd op niet waarneembare gegevens met betrekking tot het actief).

De reële waarde van het vastgoed wordt bepaald op basis van de jaarlijkse netto huurinkomsten [op dewelke een interestvoet van toepassing is] voor wat betreft de bezette (verhuurde) gebouwen, en op basis van het gemiddelde van de verkoopprijzen minus verkoopkosten van de afgelopen 5 jaren voor wat betreft de niet bezette (verhuurde) gebouwen.

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Reële waarde per 31 december 2015	372.323.786,06	459.253.314,02	831.577.100,08
Reële waarde per 31 december 2016	325.608.369,33	499.318.470,04	824.926.839,37

Toelichting 8 - Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode

8.1 Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Investerings in joint ventures	8.2	7.654.800,43	10.916.522,99
Investerings in geassocieerde ondernemingen	8.3	349.844.419,12	357.399.507,61
Netto boekwaarde		357.499.219,55	368.316.030,60

8.2 Investerings in joint ventures

De investeringen in joint ventures op 31 december 2016 zijn als volgt:

Naam	Quotum in het stem recht in %		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer	Activiteit
	31.12.2016	31.12.2015			
ATO	*	50,00	Antwerpen	BE 0882.650.114	Logistieke activiteiten
Belgian Mobility Card	18,60	25,00	Brussel	BE 0822.658.483	Beheerder van vervoersbewijzen
BeNe Rail International	50,00	50,00	Brussel	BE 0479.863.354	ICT (distributeur internationale vervoersbewijzen)
K. EUR Development	50,00	-	Antwerpen	BE 0651.617.195	Projecten/studies onroerende goederen
Liège Container Terminal	-	50,00	Flémalle	BE 0878.226.320	Logistieke activiteiten
Publifer	50,00	50,00	Brussel	BE 0402.695.993	Commerciële reclame op spoorwegterreinen
Thalys International	28,00	28,00	Brussel	BE 0455.370.557	Internationaal transport
Tuc Rail	25,00	25,00	Brussel	BE 0447.914.029	Studiebureau

*Transfer naar vaste activa aangehouden voor verkoop en de hieraan verbonden schulden op 31 december 2016

De tabel hieronder detailleert de bewegingen in de investeringen in joint ventures:

	31/12/2016	31/12/2015
Netto boekwaarde aan het begin van de periode	10.916.522,99	10.206.896,45
Bedrijfscombinaties		
Wijzigingen van de consolidatiekring		
toegetreten tot de consolidatiekring	250.000,00	
uit de consolidatiekring	-1.324.871,75	
bijkomende inschrijvingen en verlies van controle (BMC)	278.385,47	
Dividenden	-250.000,00	-308.786,26
Aandeel in het netto-resultaat van ondernemingen verworven volgens vermogensmutatiemethode	1.116.908,83	1.043.510,40
Aandeel in de niet-gerealiseerde resultaten van ondernemingen verworven volgens vermogensmutatiemethode		
Overige wijzigingen		
overgeboekt naar vaste activa aangehouden voor verkoop	-3.332.145,10	
transfer naar geassocieerde ondernemingen (nota 8.3)		-25.097,60
afroondingen	-0,01	
Netto boekwaarde aan het einde van de periode	7.654.800,43	10.916.522,99

De toetreding tot de consolidatiekring van 250.000,00 EUR betreft de deelneming van Eurostation in de nieuwe joint venture K EUR Development.

Het verlaten van de consolidatiekring van 1.324.871,75 EUR heeft betrekking op de joint venture Liège Container Terminal verkocht buiten de Groep in 2016.

De overige consolidatiewijzigingen van 278.385,47 EUR betreffen de joint venture Belgian Mobility Card: de NMBS heeft de eerste kapitaalsverhoging onderschreven ten bedrag van zijn deelnemingspercentage van 25%, dit is 282.900,00 EUR aan bijkomende onderschrijving. Ze heeft niet deelgenomen aan de tweede kapitaalsverhoging en haar deelnemingspercentage is gedaald naar 18,60% wat een daling van de vermogensmutatiewaarde van BMC van 4.514,53 EUR met zich meebrengt.

De overboeking naar de vaste activa aangehouden voor verkoop van 3.332.145,10 EUR betreft hoofdzakelijk de deelneming in ATO als gevolg van de beslissing van de NMBS om de controle af te staan (zie toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop en hieraan verbonden schulden).

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en in het resultaat van de joint ventures op 31 december 2016 is:

	31/12/2016					
	BeNe RI	Publifer	Tuc Rail	Thalys International	Andere joint ventures	Total
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	5.947.200,88	3.321.775,70	40.952.242,92	2.137.910,20	17.214.042,56	69.573.172,26
Vaste activa	2.820.434,25	288.489,05	2.229.861,62	278.874,67	70.041,78	5.687.701,37
Kortlopende verplichtingen	-4.567.653,63	-2.636.998,73	-33.874.703,41	-1.577.167,49	-16.717.012,49	-59.373.535,75
Langlopende verplichtingen			-8.140.024,53	-92.512,92		-8.232.537,45
Netto actief	4.199.981,50	973.266,02	1.167.376,60	747.104,46	567.071,85	7.654.800,43
WAARVAN:						
Aanvullende informatie (IFRS 12)						
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.457.480,81	683.158,40	975.947,66	1.137.949,64	2.755.450,92	8.009.987,43
Financiële verplichtingen kortlopend	250.000,00					250.000,00
Financiële verplichtingen langlopend						0,00
Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Opbrengsten	12.605.170,43	4.776.963,27	27.146.805,89	4.337.926,72	232.562,65	49.099.428,96
Kosten	-12.498.791,07	-4.428.482,47	-27.065.474,25	-4.248.162,00	-227.321,00	-48.468.230,79
Netto-resultaat	106.379,36	348.480,80	81.331,64	89.764,72	5.241,65	631.198,17
Niet-gerealiseerd resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
WAARVAN:						
Aanvullende informatie (IFRS 12)						
Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1.512.038,31	37.355,54	634.472,67	181.587,48	17.478,22	2.382.932,22
Financiële opbrengsten	25,09	232,85	6.890,30	1.701,81		8.850,05
Financiële kosten	10.123,21	2.331,52	71.015,47	6.325,13	746,89	90.542,22
Belastingen op het netto-resultaat		191.921,31	224.058,66	75.800,84	2.990,57	494.771,38

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en in het resultaat van de joint ventures op 31 december 2015 is:

	31/12/2015					Totaal
	BeNe RI	Publifer	Tuc Rail	ATO	Andere joint ventures	
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	6.052.677,90	2.969.225,02	33.184.970,71	1.566.131,25	4.375.074,34	48.148.079,22
Vaste activa	3.436.465,25	318.956,20	2.769.979,32	2.487.302,80	1.829.319,65	10.842.023,22
Kortlopende verplichtingen	-5.395.541,01	-2.409.165,87	-28.917.682,38	-1.153.244,77	-4.054.547,71	-41.930.181,74
Langlopende verplichtingen		-4.230,12	-5.951.222,68		-187.944,91	-6.143.397,71
Netto actief	4.093.602,14	874.785,23	1.086.044,97	2.900.189,28	1.961.901,37	10.916.522,99
WAARVAN:						
Aanvullende informatie (IFRS 12)						
Geldmiddelen en kasequivalenten	3.008.507,83	854.426,96	240.018,47	165.543,42	1.608.406,57	5.876.903,25
Financiële verplichtingen kortlopend	600.000,00			19.805,44	866.008,76	1.485.814,20
Financiële verplichtingen langlopend					51.038,64	51.038,64
Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Opbrengsten	12.884.758,43	4.696.016,46	28.636.741,23	6.146.854,19	16.184.919,65	68.549.289,96
Kosten	-12.836.234,66	-4.402.603,38	-28.524.688,75	-5.790.564,08	-15.951.688,69	-67.505.779,56
Netto-resultaat	48.523,77	293.413,08	112.052,48	356.290,11	233.230,96	1.043.510,40
Niet-gerealiseerd resultaat						0,00
WAARVAN:						
Aanvullende informatie (IFRS 12)						
Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere w aardeverminderingen	1.926.100,40	71.871,07	654.636,90	477.726,42	81.264,19	3.211.598,98
Financiële opbrengsten	3,28	539,77	13.355,28	3.880,42	84.788,85	102.567,60
Financiële kosten	17.901,21	2.396,81	114.412,20	4.654,78	35.229,32	174.594,32
Belastingen op het netto-resultaat	452,50	154.763,40	285.022,98	186.479,99	145.488,74	772.207,61

8.3 Investerings in geassocieerde ondernemingen

Naam	Quotum in het stemrecht in %op		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer	Activiteit
	31.12.2016	31.12.2015			
Albatros Development	-	10,00	Antwerpen	BE 0836.362.704	Vastgoedbeheer
B-Logistics	31,12	31,12	Brussel	BE0822.966.806	Fret
Belgorail	33,33	33,33	Brussel	BE 0865.739.846	Controle- en certifieringsorgaan binnen de spoorsector
Eurofima Joint-Stock Cie (Zwitsers recht)	9,80	9,80	Bâle	-	Financieringen van rollend materieel
Hasselt stationsomgeving	50,00	50,00	Hasselt	BE 0862.570.223	Projecten/studies rond station Hasselt
HR Rail	20,00	(*) 20,00	Brussel	BE 0541.691.352	Beheer van personeel
Optimobil Belgium	24,01	24,01	Brussel	BE 0471.868.277	Autoverhuur
Railteam (Nederlands recht)	10,00	10,00	Amsterdam	NL 818547182B01	Alliantie van Europese hogesnelheidsoperatoren
Terminal A thus	25,42	(**) 25,42	A thus	BE 0419.149.074	Logistieke activiteiten
THI Factory	40,00	40,00	Brussel	BE 0541.696.005	Internationaal transport

(*) HR Rail : 49% aangehouden van het kapitaal maar door aandeelhouders overeenkomst 20% van de stemrechten. De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 49%.
(**) Transfer naar vaste activa aangehouden voor verkoop en de hieraan verbonden schulden op 31 december 2016

De tabel hieronder detailleert de bewegingen van de deelnemingen in de geassocieerde ondernemingen:

	31/12/2016	31/12/2015
Netto boekwaarde aan het begin van de periode	357.399.507,61	115.341.077,59
Inbreng van een onderneming volgens de definitie van IFRS 3		225.840.000,00
Wijzigingen van de consolidatiekring		
Uit de consolidatiekring	-265.432,14	
Toegetreden tot de consolidatiekring (Groep B-Logistics)		9.336.903,60
Wijzigingen van de consolidatiekring		5.154.399,61
Dividenden betaald	-2.583.746,52	-431.249,49
Aandeel in het netto-resultaat van ondernemingen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode	-1.135.968,61	2.405.537,96
Aandeel in de niet-gerealiseerde resultaten van ondernemingen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode	-1.546.136,22	-272.259,26
Overige wijzigingen		
overgeboekt naar vaste activa aangehouden voor verkoop	-2.023.804,99	
transfer van joint ventures		25.097,60
afroondingen	-0,01	
Netto boekwaarde aan het einde van de periode	349.844.419,12	357.399.507,61

Het verlaten van de consolidatiekring betreft de deelneming van Eurostation in de geassocieerde onderneming Albatros Development, verkocht in 2016.

De overboeking naar de vaste activa aangehouden voor verkoop betreft de deelneming in Terminal Athus als gevolg van de beslissing van de NMBS om de controle af te staan (zie toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop en daaraan verbonden schulden).

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en het resultaat van de geassocieerde ondernemingen op 31 december 2016 is:

	31/12/2016					
	B LOGISTICS	HR Rail	THI Factory	Eurofima	Andere geassocieerde ondernemingen	Totaal
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	46.027.090,76	226.792.801,64	41.581.808,32	105.803.240,31	2.695.369,66	422.900.310,69
Vaste activa	86.258.898,29	25.340.824,33	231.970.909,69	1.801.692.931,43	149.036,41	2.145.412.600,15
Kortlopende verplichtingen	-38.119.355,50	-210.768.511,20	-43.195.567,89	-6.190.380,65	-1.163.391,78	-299.437.207,02
Langlopende verplichtingen	-39.407.698,03	-30.135.337,19	-3.099.443,70	-1.795.441.209,74	-49.245,05	-1.868.132.933,71
Netto actief	(*) 54.758.955,52	11.229.777,58	227.257.706,42	105.864.581,35	1.631.769,24	400.742.770,11

(*) De Groep B-Logistics werd geëvalueerd aan reële waarde op 7 oktober 2015, datum van het verlies van de controle. Het aandeel in het netto-activa van de Groep B-Logistics is dus niet representatief.

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Geldmiddelen en kasequivalenten	11.589.935,96	56.201.359,89	7.780.111,02	105.102.216,92	1.292.726,99	181.966.350,78
Financiële verplichtingen kortlopend		40.513.647,41				40.513.647,41
Financiële verplichtingen langlopend				1.679.347.584,45		1.679.347.584,45

Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode

Opbrengsten	152.013.697,40	979.799.578,99	178.821.672,18	63.830.096,00	2.655.572,71	1.377.120.617,28
Kosten	-155.846.736,63	-980.731.661,48	-177.552.926,10	-62.368.635,28	-2.228.461,18	-1.378.728.420,67
Netto-resultaat	-3.833.039,23	-932.082,49	1.268.746,08	1.461.460,72	427.111,53	-1.607.803,39

Niet-gerealiseerd resultaat

	0,00	-1.263.149,48	0,00	-282.986,74	0,00	-1.546.136,22
--	------	---------------	------	-------------	------	---------------

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere

waardeverminderingen	10.280.938,90	4.191.888,90	5.571.355,20	86.378,84	27.461,39	20.158.023,23
Financiële opbrengsten	20.867,88	3.741.187,24	7.534,18	62.678.767,40	79,61	66.448.436,31
Financiële kosten	1.498.391,19	243.308,90	66.854,65	60.709.042,28	13.040,04	62.530.637,06
Belastingen op het netto-resultaat	-24.102,01	76.447,58			6.653,63	58.999,20

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans et het resultaat van de geassocieerde ondernemingen op 31 december 2015 is:

	31/12/2015					
	B-LOGISTICS	HR Rail	THI Factory	Eurofima	Andere geassocieerde ondernemingen	Totaal
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	49.796.246,81	215.659.954,08	47.217.964,73	92.857.199,64	8.639.776,95	414.171.142,21
Vaste activa	87.956.212,22	30.408.427,52	219.824.851,30	1.973.487.508,07	499.803,02	2.312.176.802,13
Kortlopende verplichtingen	-38.095.012,51	-201.106.249,46	-35.910.177,59	-1.592.975,42	-2.874.675,54	-279.579.090,52
Langlopende verplichtingen	-40.770.039,10	-31.537.122,58	-3.073.431,58	-1.960.065.624,92	-2.729.344,40	-2.038.175.562,58
Langlopende verplichtingen	-295.432,62					-295.432,62
Netto actief	(*) 58.591.974,80	13.425.009,56	228.059.206,86	104.686.107,37	3.535.560,03	408.297.858,62

(*) De Groep B-Logistics werd geëvalueerd aan reële waarde op 7 oktober 2015, datum van het verlies van de controle. Het aandeel in het netto-activa van de Groep B-Logistics is dus niet representatief.

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Geldmiddelen en kasequivalenten	19.280.327,71	90.296.790,30	11.424.384,73	92.058.627,59	1.920.522,04	214.980.652,37
Financiële verplichtingen kortlopend	4.030.513,55	37.722.773,16			227.500,81	43.980.787,52
Financiële verplichtingen langlopend	38.886.769,17			1.827.288.254,97	2.575.703,72	1.868.750.727,86

Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode

Opbrengsten	35.926.872,46	1.019.102.470,20	145.322.391,94	73.253.996,86	7.631.865,28	1.281.237.596,74
Kosten	-37.563.096,72	-1.019.755.664,66	-143.128.282,68	-71.082.133,58	-7.295.825,62	-1.278.825.003,26
Kosten	-7.055,52					-7.055,52
Netto-resultaat	-1.643.279,78	-653.194,46	2.194.109,26	2.171.863,28	336.039,66	2.405.537,96

Niet-gerealiseerd resultaat

	0,00	1.212.828,15	0,00	-1.485.087,41	0,00	-272.259,26
--	------	--------------	------	---------------	------	-------------

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere

waardeverminderingen	1.657.827,88	4.077.668,49	11.673.515,52	84.597,88	229.804,46	17.723.414,23
Financiële opbrengsten	10.940,84	3.866.472,06	341,82	72.092.260,75	5.683,16	75.975.698,63
Financiële kosten	1.011.202,76	296.753,99	120.782,14	69.998.417,26	5.406,30	71.432.562,45
Belastingen op het netto-resultaat	811,37	373.509,56	1.782.131,07		148.097,77	2.304.549,77

Toelichting 9 - Handelsvorderingen en overige debiteuren

9.1 Handelsvorderingen en overige debiteuren

Toelichting	31/12/2016			31/12/2015		
	Bruto waarde	Waardeverminderingen	Netto waarde	Bruto waarde	Waardeverminderingen	Netto waarde
Op lange termijn						
Handelsvorderingen	19.317.751,41	0,00	19.317.751,41	2.809.563,83	0,00	2.809.563,83
Vorderingen op de overheid	35 2.107.172,88		2.107.172,88	2.809.563,83		2.809.563,83
Vorderingen uit onderhanden projecten in opdracht van derden	10 10.298.578,53		10.298.578,53	0,00		0,00
Overige handelsvorderingen	6.912.000,00		6.912.000,00	0,00		0,00
Overige vorderingen	790.214.262,43	-1.291.065,97	788.923.196,46	796.945.484,45	0,00	796.945.484,45
Vorderingen op de overheid	35 683.091.170,54		683.091.170,54	714.355.613,38		714.355.613,38
Over te dragen kosten	5.500,83		5.500,83	5.960,83		5.960,83
Vorderingen uit financiële leasovereenkomsten	106.360.628,46	-1.291.065,97	105.069.562,49	75.251.031,84		75.251.031,84
Overige vorderingen	756.962,60		756.962,60	7.332.878,40		7.332.878,40
Totaal gedeelte op lange termijn	809.532.013,84	-1.291.065,97	808.240.947,87	799.755.048,28	0,00	799.755.048,28
Op korte termijn						
Handelsvorderingen	775.173.405,30	-10.114.724,91	765.058.680,39	759.108.992,35	-12.700.980,51	746.408.011,84
Vorderingen uit onderhanden projecten in opdracht van derden	10 87.072.266,57		87.072.266,57	107.338.740,12		107.338.740,12
Vorderingen op de overheid	35 401.055.331,82		401.055.331,82	426.579.234,22	-660.685,02	425.918.549,20
Overige handelsvorderingen	287.045.806,91	-10.114.724,91	276.931.082,00	225.191.018,01	-12.040.295,49	213.150.722,52
Overige vorderingen	775.165.433,02	-7.079.536,47	768.085.896,55	681.280.923,74	-4.726.000,13	676.554.923,61
Vorderingen op de overheid	35 137.988.344,09		137.988.344,09	65.923.312,11		65.923.312,11
Over te dragen kosten	118.078.769,33		118.078.769,33	118.048.232,68		118.048.232,68
Verkregen opbrengsten	31.734.042,69		31.734.042,69	74.907.853,29		74.907.853,29
Vorderingen uit financiële leasovereenkomsten	4.809.385,80		4.809.385,80	2.650.282,94		2.650.282,94
Overige vorderingen	482.554.891,11	-7.079.536,47	475.475.354,64	439.751.242,72	-4.726.000,13	435.025.242,59
Totaal gedeelte op korte termijn	1.550.338.838,32	-17.194.261,38	1.533.144.576,94	1.440.389.916,09	-17.426.980,64	1.422.962.935,45

	31/12/2016	31/12/2015
Op lange termijn		
NMBS	799.095.232,73	796.806.129,54
Eurostation Groep	9.057.890,15	2.858.175,32
Andere dochterondernemingen	87.824,99	90.743,42
Netto boekwaarde	808.240.947,87	799.755.048,28
Op korte termijn		
NMBS	1.413.798.234,18	1.298.745.772,01
Eurostation Groep	93.868.895,64	93.381.525,20
Andere dochterondernemingen	25.477.447,12	30.835.638,24
Netto boekwaarde	1.533.144.576,94	1.422.962.935,45

De rubriek handelsvorderingen en overige debiteuren omvat op 31 december 2016 hoofdzakelijk de vorderingen op de publieke overheden voor 1.224.242.019,33 EUR waarvan 1.220.215.358,97 EUR betrekking heeft op de NMBS. Het gaat hoofdzakelijk om vorderingen op de Staat en de Gewesten betreffende de te ontvangen subsidies in het kader van:

- het beheerscontract (financiële tussenkomsten zowel exploitatiedotaties als kapitaalsubsidies);
- de bijzondere financieringscontracten van investeringen "Tekort TGV" (31 december 2016: 52.373.779,42 EUR ; 31 december 2015: 53.996.685,85 EUR) en van de

prefinancieringen op rollend materieel (31 december 2016: 617.608.692,46 EUR; 31 december 2015: 640.332.935,78 EUR);

- de prioritaire gewestelijke projecten: station van Bergen (31 december 2016 : 24.503.099,14 EUR EU ; 31 december 2015 : 25.015.929,36 EUR) en SPV LLN (31 december 2016: 28.028.833,11 EUR; 31 december 2015: 32.013.070,13 EUR).

Gezien het feit dat het bestuursorgaan oordeelt dat de subsidies in het kader van de contracten van SPV LLN een vrijwel zeker karakter hebben, boekt de NMBS Groep de vorderingen alsook de kapitaalsubsidies hieraan verbonden op de balans.

Bovendien heeft de NMBS in 2015, als gevolg van een fiscale controle die betrekking heeft op de algemene vrijstelling van de betaling van de bedrijfsvoorheffing (wet van de economische relance van 27 maart 2009) voor het aanslagjaar 2013, een vordering geboekt op de Staat van 34.874.830,38 EUR. In 2016, door het Koninklijk Besluit van 25 december 2016, werd het bedrag van deze vordering naar beneden herzien tot 22.957.000,00 EUR na de boeking van een bijzonder waardevermindingsverlies van 11.917.830,38 EUR. Deze rubriek omvat eveneens de andere kortlopende vorderingen van de NMBS voor een bedrag van 326.839.106,00 EUR (31 december 2015: 295.504.484,00 EUR) met betrekking tot de waarborgen betaald in contanten in het kader van de Credit Support Annex (CSA).

9.2 Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren

De nominale waarde van de handelsvorderingen en overige debiteuren die het voorwerp zijn van waardeverminderingen, bedraagt 18.485.327,35 EUR (17.426.980,64 EUR) per 31 december 2016 (2015). De tabel hierna geeft de bewegingen van de waardeverminderingen op deze vorderingen weer.

	31/12/2016	31/12/2015
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren op lange termijn		
Per 1 januari	0,00	0,00
Toevoegingen aan waardeverminderingen	-1.291.065,97	
Besteding van niet recupereerbare afgeboekte waardeverminderingen op vorderingen		
Terugname van waardeverminderingen		
Per 31 december	-1.291.065,97	0,00

	31/12/2016	31/12/2015
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren op korte termijn		
Per 1 januari	- 17.426.980,64	-16.590.320,49
Toevoegingen aan waardeverminderingen	- 19.437.548,02	-2.905.544,58
Besteding van niet recupereerbare afgeboekte waardeverminderingen op vorderingen	18.745.991,45	1.731.600,27
Terugname van waardeverminderingen	928.017,81	277.554,88
Andere bewegingen	- 3.741,98	59.729,28
Per 31 december	-17.194.261,38	-17.426.980,64

De blootstelling van de NMBS Groep aan het kredietrisico en het wisselkoersrisico m.b.t. de handelsvorderingen en overige debiteuren, met uitzondering van de onderhanden projecten in opdracht van derden en de over te dragen kosten, is beschreven in toelichting 2.

9.3. Leasevorderingen

	Op minder dan één jaar	Op meer dan één jaar en minder dan vijf jaar	Meer dan vijf jaar	Totaal
Netto investeringen per 31/12/2016				
Toekomstige minimum betalingen	8.557.694,28	34.230.777,10	122.084.244,97	164.872.716,35
Niet verkregen financiële opbrengsten	-3.748.308,48	-14.251.485,83	-36.993.973,75	-54.993.768,06
Totaal	4.809.385,80	19.979.291,27	85.090.271,22	109.878.948,29
Netto investeringen per 31/12/2015				
Toekomstige minimum betalingen	5.337.561,29	21.753.070,19	109.534.928,64	136.625.560,12
Niet verkregen financiële opbrengsten	-2.687.278,35	-10.908.892,68	-45.128.074,31	-58.724.245,34
Totaal	2.650.282,94	10.844.177,51	64.406.854,33	77.901.314,78

De leasevorderingen van 109.878.948,29 EUR op 31 december 2016 hebben betrekking op NMBS en omvatten de contracten met B-Logistics, evenals de erfpachtovereenkomsten van 99 jaar met derden m.b.t. terreinen en gebouwen. Sinds 31 mei 2016 omvatten de leasevorderingen de gebouwen van tramstelplaats in Oostende in lease gegeven aan De Lijn voor een periode van 15 jaar.

Toelichting 10 - Onderhanden projecten in opdracht van derden

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Brutobedrag verschuldigd door opdrachtgevers voor onderhanden projecten in opdracht van derden	9	97.370.845,10	107.338.740,12
Ontvangen vooruitbetalingen voor onderhanden projecten in opdracht van derden	23	15.582.669,26	26.930.062,15

De opbrengsten en kosten uit hoofde van onderhanden projecten in opdracht van derden dienen respectievelijk te worden opgenomen als opbrengsten en kosten naar rato van het stadium van voltooiing. In het geval van een negatieve marge, dient een last opgenomen te worden ten belope van de totale verwachte verliezen. De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de tot dat moment in het kader van de verrichte prestaties gemaakte kosten in verhouding tot de totale geschatte kosten van het project.

Het totale bedrag van de onderhanden projecten in opdracht van derden waarvan de opgelopen kosten, verhoogd met de erkende winsten en/of verlaagd met de erkende verliezen, de tussentijdse facturatie overschrijdt, is in de financiële staten aan actiefzijde opgenomen onder de kortlopende handelsvorderingen:

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Cumul van: Opgelopen kosten		202.614.945,83	216.175.178,27
Opgenomen winsten / verliezen		4.327.917,36	4.515.326,29
Geboekte waardeverminderingen / bijzondere waardeverminderingen		-11.836.515,02	-12.004.053,00
Cumul van: Tussentijdse facturatie		-108.034.081,60	-101.347.711,44
Transfer van handelsschulden		10.298.578,53	0,00
Brutobedrag verschuldigd door opdrachtgevers voor onderhanden projecten in opdracht van derden	9	97.370.845,10	107.338.740,12
	waarvan langlopende verplichtingen	9.1	10.298.578,53
	kortlopende verplichtingen	9.1	87.072.266,57
			107.338.740,12

Het totale bedrag van de onderhanden projecten in opdracht van derden waarvan de tussentijdse facturatie de totale opgelopen kosten, verhoogd met de erkende winsten en/of verlaagd met de erkende verliezen, overschrijdt, is in de financiële staten aan passiefzijde opgenomen onder de kortlopende handelsschulden:

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Cumul van: Opgelopen kosten		13.819.061,42	31.654.650,79
Opgenomen winsten / verliezen		3.249.802,08	2.694.749,08
Geboekte waardeverminderingen / bijzondere waardeverminderingen		-1.488.588,00	-1.620.740,00
Cumul van: Tussentijdse facturatie		-21.836.892,64	-43.829.484,46
Vervallen bruto bedrag voor onderhanden projecten in opdracht van derden	23	6.256.617,14	11.100.824,59

Het bedrag van de ontvangen vooruitbetalingen, opgenomen onder de langlopende handelsschulden op het passief, is als volgt verdeeld :

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
Ontvangen vooruitbetalingen		82.300.000,00	79.930.942,55
Overboeking naar handelsvorderingen op korte termijn	9.1	10.298.578,53	0,00
Gekapitaliseerde interesten		2.018.123,06	2.017.773,92
Cumul van: opgelopen kosten		-85.290.649,47	-66.119.478,91
Ontvangen vooruitbetalingen voor onderhanden projecten in opdracht van derden	23	9.326.052,12	15.829.237,56

Toelichting 11 - Afgeleide financiële instrumenten

De reële waarde van de swaps binnen de NMBS Groep wordt opgesplitst in drie delen:

- Het nominaal: verschil tussen de nominale waarde van het ontvangende been en het betalende been, omgerekend tegen de slotkoers.
- De reële waarde aanpassing.
- De verkregen opbrengsten en de toe te rekenen kosten.

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten, opgedeeld in langlopend en kortlopend en per type, wordt weergegeven in de tabel hierna:

Afgeleide financiële instrumenten				31/12/2016
Activa	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-524.022,71	299.766.368,74	0,00	299.242.346,03
Rentes w aps	-7.862.989,83	273.152.825,75	0,00	265.289.835,92
Deviezens w aps	7.338.967,12	26.613.542,99	0,00	33.952.510,11
Petroleums w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflaties w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vaste activa	-524.022,71	299.766.368,74	0,00	299.242.346,03
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Rentes w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Deviezens w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Petroleums w aps	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Inflaties w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vlottende activa	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Verplichtingen	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-38.171.755,31	-415.616.029,99	262.832,30	-453.524.953,00
Rentes w aps	-4.926.973,53	-403.170.820,83	-679.048,89	-408.776.843,25
Deviezens w aps	-33.244.781,78	-4.657.036,79	941.881,19	-36.959.937,38
Petroleums w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflaties w aps	0,00	-7.788.172,37	0,00	-7.788.172,37
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte langlopende verplichtingen	-38.171.755,31	-415.616.029,99	262.832,30	-453.524.953,00
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	-1.200.230,02	-11.373.533,47	-12.573.763,49
Rentes w aps	0,00	-1.200.229,70	-11.898.841,45	-13.099.071,15
Deviezens w aps	0,00	0,00	992.777,10	992.777,10
Petroleums w aps	0,00	-0,32	-4.446,80	-4.447,12
Inflaties w aps	0,00	0,00	-463.022,32	-463.022,32
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte kortlopende verplichtingen	0,00	-1.200.230,02	-11.373.533,47	-12.573.763,49

Afgeleide financiële instrumenten				31/12/2015
Activa	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	1.533.122,29	275.382.822,20	0,00	276.915.944,49
Rentes w aps	-1.647.216,90	253.061.446,56	0,00	251.414.229,66
Deviezens w aps	3.180.339,19	22.321.375,64	0,00	25.501.714,83
Petroleums w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflaties w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vaste activa	1.533.122,29	275.382.822,20	0,00	276.915.944,49
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	35.870.419,79	1.266.665,77	2.268.633,63	39.405.719,19
Rentes w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Deviezens w aps	35.870.419,79	1.266.640,56	2.268.633,63	39.405.693,98
Petroleums w aps	0,00	25,21	0,00	25,21
Inflaties w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vlottende activa	35.870.419,79	1.266.665,77	2.268.633,63	39.405.719,19
Verplichtingen	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Toe te rekenen kosten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-58.858.233,38	-398.791.700,30	1.070.294,61	-456.579.639,07
Rentes w aps	-12.998.054,37	-381.742.438,19	-645.281,20	-395.385.773,76
Deviezens w aps	-45.860.179,01	-4.662.296,82	1.715.575,81	-48.806.900,02
Petroleums w aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflaties w aps	0,00	-12.386.965,29	0,00	-12.386.965,29
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte langlopende verplichtingen	-58.858.233,38	-398.791.700,30	1.070.294,61	-456.579.639,07
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-20.127.601,40	-1.686.953,22	-12.225.016,27	-34.039.570,89
Rentes w aps	0,00	-708.662,13	-13.612.236,56	-14.320.898,69
Deviezens w aps	-20.127.601,40	-642.273,85	1.933.449,61	-18.836.425,64
Petroleums w aps	0,00	-336.017,24	-105.212,34	-441.229,58
Inflaties w aps	0,00	0,00	-441.016,98	-441.016,98
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte kortlopende verplichtingen	-20.127.601,40	-1.686.953,22	-12.225.016,27	-34.039.570,89

In gevolge de overname van de schuld door de Belgische Staat op 1 januari 2005 werden er swapovereenkomsten afgesloten met de Belgische Staat. De gekapitaliseerde interesten en de verworven opbrengsten onder deze overeenkomsten werden samen met de Back-to-Back vorderingen geboekt in de overige financiële activa. Op 31 december 2016 betreft het een bedrag van 86.910.077,36 EUR (2015: 77.382.764,54 EUR).

Voor meer informatie, de blootstelling van de NMBS Groep aan financiële risico's wordt voorgesteld in toelichting 2.

Toelichting 12 - Overige financiële activa

12.1 Algemeenheden

De overige financiële activa binnen de NMBS Groep kunnen opgedeeld worden in vorderingen (vorderingen op de dochterondernemingen, vastrentende effecten uitgegeven door financiële instellingen en overheden en deposito's aangehouden bij banken), de "back-to-back" vordering op de Staat naar aanleiding van de overdracht van de schuld op 1 januari 2005 en de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa. Het detail van de verschillende categorieën, opgedeeld in kortlopend en langlopend, evenals van een beschrijving van de verschillende risico's kan teruggevonden worden in toelichting 2.

12.2 Overige financiële activa: voor verkoop beschikbare financiële activa

De tabel hieronder geeft de bewegingen van de jaren 2015 en 2016 weer van de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa:

	2016	2015
Per 1 januari	51.274.180,31	51.274.180,31
Verwervingen	0,00	0,00
Overdrachten	0,00	0,00
Interesstopbrengsten	0,00	0,00
Verworven interesten	0,00	0,00
Overdracht naar een andere post	0,00	0,00
Per 31 december	51.274.180,31	51.274.180,31
Gedeelte op lange termijn	51.274.180,31	51.274.180,31
Gedeelte op korte termijn	0,00	0,00

Toelichting 13 - Voorraden

13.1 Voorraden

	31/12/2016	31/12/2015
Handelsgoederen, hulpstoffen en stukken i.v.m. rollend materiaal	205.733.993,25	186.486.718,51
Grondstoffen	3.647.670,57	3.550.582,50
Goederen in bewerking	2.112.955,30	2.613.310,56
Gereed product		118.333,89
Netto boekwaarde	211.494.619,12	192.768.945,46
Waarvan		
Netto boekwaarde realiseerbaar op minder dan 12 maanden	0,00	0,00
Netto boekwaarde realiseerbaar op méér dan 12 maanden	211.494.619,12	192.768.945,46

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	211.382.042,98	192.676.314,69
Andere dochterondernemingen	112.576,14	92.630,77
Netto boekwaarde	211.494.619,12	192.768.945,46

Er zijn geen voorraden geboekt tegen reële waarde verminderd met de verkoopkosten.

13.2 Waardeverminderingen op voorraden – impact op het netto-resultaat

	31/12/2016	31/12/2015
Begin van de periode	-116.087.465,64	-114.484.954,07
Toevoegingen aan waardeverminderingen	-12.976.769,92	-2.516.101,77
Besteding van waardeverminderingen op afgeboekte vorderingen wegens oninvorderbaar	440.864,96	713.649,54
Terugname van waardeverminderingen	158.882,87	199.940,66
Op het einde van de periode	-128.464.487,73	-116.087.465,64

In 2016 (2015) werd een waardevermindering op voorraden van 12.817.887,05 EUR (2.316.161,11 EUR) geboekt in het netto-resultaat van de NMBS.

13.3 Voorraden geboekt in het netto-resultaat

	31/12/2016	31/12/2015
Aanschaffingen	121.960.443,49	111.513.368,75
Wijzingen in	-35.731.940,82	-22.127.011,88
<i>Handelsgoederen en hulpstoffen</i>	-36.635.195,10	-25.018.963,70
<i>Grondstoffen</i>	376.800,78	3.398.911,43
<i>Goederen in bewerking</i>	526.453,50	-506.959,61
<i>Gereed product</i>	0,00	0,00
Impact op het netto-res u l t a a t	86.228.502,67	89.386.356,87
<i>waarvan inbegrepen in de omzet</i>	-526.453,50	506.959,61

Toelichting 14 - Geldmiddelen en kasequivalenten

14.1 Geldmiddelen en kasequivalenten

	31/12/2016	31/12/2015
Toelichting		
Geldmiddelen en kasequivalenten		
Termijnrekeningen en schatkis certificaten	224.801.992,44	294.446.205,67
Bankrekeningen	78.875.203,95	120.419.894,58
Contanten	2.424.739,41	2.592.242,43
Totaal	306.101.935,80	417.458.342,68
Geldmiddelen en kasequivalenten uit kasstroomoverzicht		
Bankmiddelen aangewend voor kapitaalbehoeften	21	0,00
	0,00	0,00
	306.101.935,80	417.458.342,68

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	304.115.773,08	412.124.344,22
Andere dochterondernemingen	1.986.162,72	5.333.998,46
Netto boekwaarde	306.101.935,80	417.458.342,68

Het saldo van de geldmiddelen en kasequivalenten die niet beschikbaar zijn voor de NMBS Groep bedraagt 224.061.719,64 EUR (2015: 293.609.227,50 EUR) op 31 december 2016 (2015).

De blootstelling van de NMBS Groep aan financiële risico's wordt voorgesteld in toelichting 2.

Toelichting 15 - Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

15.1 (Vaste) activa aangehouden voor verkoop en eraan verbonden verplichtingen

Vaste activa aangehouden voor verkoop en eraan verbonden verplichtingen	31/12/2016	31/12/2015
Activa	37.193.944,99	11.834.472,37
Verplichtingen	0,00	0,00

De vaste activa aangehouden voor verkoop en hieraan verbonden schulden per **31 december 2016** zijn als volgt:

	31/12/2016
Immateriële vaste activa	120.000,00
Materiële vaste activa	27.590.840,32
Vastgoedbeleggingen	4.127.154,58
Investerings volgens vermogensmutatie ATO en Terminal A thus	5.355.950,09
	37.193.944,99

De vaste activa aangehouden voor verkoop en eraan verbonden verplichtingen op 31 december 2016 zijn als volgt:

	Im materiële vaste activa	Materiële vaste activa	Vastgoedbeleggingen	Investerings volgens vermogensmutatiemethode (ATO en Terminal Athus)
Netto boekwaarde per 1 januari 2015		112.954.913,25	373.724,73	
Aanschaffingswaarde				
Overboekingen tijdens het boekjaar				
Aanschaffingswaarde		109.076.638,05	1.675.419,97	
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen		-23.604.117,33		
Geaccumuleerde afschrijvingen		-64.953.590,40	-171.750,50	
Overdrachten tijdens het boekjaar				
Aanschaffingswaarde		-373.845.408,86	-2.775.666,84	
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen		24.003.039,66	143,16	
Geaccumuleerde afschrijvingen		229.660.952,07	210.988,70	
Overboekingen tijdens het boekjaar (-)				
Mutaties in activa				
Aanschaffingswaarde		-1.814.748,35	1.814.748,35	
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen				
Geaccumuleerde afschrijvingen				
Bijzondere waardeverminderv verliezen na overboekingen naar de rubriek				
Bijzondere waardeverminderv verliezen na overboekingen naar de rubriek				
Toevoegingen		-770.813,29		
Terugnages				
Netto boekwaarde op 31 december 2015	0,00	10.706.864,80	1.127.607,57	0,00
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	0,00	10.706.864,80	1.127.607,57	0,00
Aanschaffingswaarde				
Overschot		46.158,00		
Overboekingen tijdens het boekjaar				
Aanschaffingswaarde	750.000,00	104.406.096,73	5.846.613,51	5.355.950,09
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen		-24.553.026,17	-25.853,82	
Geaccumuleerde afschrijvingen	-630.000,00	-44.667.055,33	-408.557,69	
Overdrachten tijdens het boekjaar				
Aanschaffingswaarde		-89.327.648,52	-2.721.900,86	
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderv verliezen		15.148.900,49	112.875,66	
Geaccumuleerde afschrijvingen		65.395.221,30	219.707,10	
Overboekingen tijdens het boekjaar (-)				
Mutaties in activa				
Bijzondere waardeverminderv verliezen na overboekingen naar de rubriek				
Toevoegingen		-9.564.670,98	-23.336,89	
Terugnages				
Netto boekwaarde op 31 december 2016	120.000,00	27.590.840,32	4.127.154,58	5.355.950,09

Behalve de overboekingen komende van de immateriële vaste activa, de materiële vaste activa (waarvan de dekplaat van het LCI te Gent voor een bedrag van 7.540.949,37 EUR) en de vastgoedbeleggingen, omvatten de overboekingen van de periode een bedrag van 6.578.241,39 EUR komende van de handelsvorderingen en overige debiteuren en dit heeft betrekking op de NMBS: het geneeskundig centrum van Brugge (Kamgebouw) overgeboekt van de handelsvorderingen en overige debiteuren voor een bedrag van 6.510.701,52 EUR evenals terreinen in erfpacht gegeven en overgeboekt van de handelsvorderingen en overige debiteuren voor een bedrag van 67.539,87 EUR.

Per 31 december 2016 omvatten de vaste activa aangehouden voor verkoop eveneens een bedrag van 5.355.950,09 EUR als deelnemingen in de ondernemingen opgenomen volgens mutatiemethode ATO en Terminal Athus als gevolg van de beslissing van de NMBS om de controle af te staan. De vermogensmutatiewaarde per 31 december 2016 werd overgeboekt naar deze rubriek (ATO: 3.332.145,10 EUR en Terminal Athus: 2.023.804,99 EUR).

De overdrachten hebben betrekking op de NMBS, hoofdzakelijk rollend materiaal met een boekwaarde van 5.386.409,23 EUR (waarvan de T77 locomotieven verkocht aan Infrabel en B-Logistics en waarvan de verkoop een meerwaarde van 1.407.695,52 EUR gegenereerd heeft) evenals terreinen en gebouwen voor een boekwaarde van 5.533.894,72 EUR (waarvan hoofdzakelijk deze gelegen in Antwerpen Schijnpoort waarvan de

verkoop een meerwaarde gegenereerd heeft van 4.475.782,48 EUR en in Roeselare waarvan de verkoop een meerwaarde van 4.874.527,46 EUR gegenereerd heeft).

De bijzondere waardevermindingsverliezen in 2016 geboekt op de vaste activa aangehouden voor verkoop hebben betrekking op dekplaat van het LCI te Gent evenals op de terreinen van de NMBS die het voorwerp hebben uitgemaakt van een waardering aan reële waarde op 1 januari 2014 (zie toelichting 6.1 Vaste activa).

	Im materiële vaste activa	Materiële vaste activa	Vastgoedbeleggingen	Investerings volgens vermogensmutatiemethode (ATO en Terminal Athus)
Per 31 december 2015				
Aanschaffingswaarde		124.165.184,79	1.441.947,64	
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen		-7.692.982,23	-149.992,53	
Geaccumuleerde afschrijvingen		-94.358.070,88	-57.094,19	
Bijzondere waardevermindingsverliezen na overboekingen		-11.407.266,88	-107.253,35	
Netto boekwaarde per 31 december 2015	0,00	10.706.864,80	1.127.607,57	0,00

	Im materiële vaste activa	Materiële vaste activa	Vastgoedbeleggingen	Investerings volgens vermogensmutatiemethode (ATO en Terminal Athus)
Per 31 december 2016				
Aanschaffingswaarde	750.000,00	139.961.262,70	4.566.660,29	5.355.950,09
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen		-17.463.560,50	-62.970,69	
Geaccumuleerde afschrijvingen	-630.000,00	-74.301.376,61	-245.944,78	
Bijzondere waardevermindingsverliezen na overboekingen		-20.605.485,27	-130.590,24	
Netto boekwaarde per 31 december 2016	120.000,00	27.590.840,32	4.127.154,58	5.355.950,09

15.2 Resultaten van beëindigde bedrijfsactiviteiten

Het netto-resultaat gegenereerd door de beëindigde bedrijfsactiviteiten van 5.472.022,04 EUR in 2015 vertegenwoordigde het gedeelte van het resultaat van de Groep B-Logistics tot op 7 oktober 2015, datum van afstaan van de controle aan een Investeringsfonds.

15.3 Winsten en verliezen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop die geen beëindigde bedrijfsactiviteiten zijn

	31/12/2016	31/12/2015
Toevoegen aan de bijzondere waardeverminderingen	9.588.007,87	770.813,29
Minderwaarden op overdrachten	-1.009.837,90	-1.779.345,48
Meerwaarden op overdrachten	17.775.997,25	163.568.297,34

De toevoegingen en terugnames van bijzondere waardeverminderingen worden in het resultaat geboekt onder de rubriek "andere bedrijfskosten". De winst en het verlies van de periode wordt in het resultaat geboekt onder de rubrieken "andere bedrijfskosten" en "andere bedrijfsopbrengsten".

De meerwaarde op overdrachten van 163.568.297,34 EUR in 2015 omvatten de meerwaarde van 156.624.210,22 EUR (waarvan een opleg geïnd van 32.500.000 EUR) ten gevolge van de inbreng van een onderneming in THI Factory op 1 april 2015

Toelichting 16 - Bedrijfscombinaties

De Groep heeft geen bedrijfscombinaties uitgevoerd in de loop van het jaar 2016 en 2015.

Toelichting 17 - Kapitaal

De mutatie van het kapitaal is als volgt:

	Gewone aandelen	Winst aandelen	Totaal
Per 31 december 2016			
KAPITAAL			
Geplaatst kapitaal (EUR)	249.022.345,57	0,00	249.022.345,57
Aantal aandelen	1.053.611.251	20.000.000	1.073.611.251
Per 31 december 2015			
KAPITAAL			
Geplaatst kapitaal (EUR)	249.022.345,57	0,00	249.022.345,57
Aantal aandelen	1.053.611.251	20.000.000	1.073.611.251

Een gewoon aandeel geeft recht op een stem in de Algemene Vergadering. 100 winstaandelen geven recht op één stem. De Staat beschikt direct en indirect over 99,97% van de stemrechten. De winstaandelen (ofwel 20.000.000 aandelen) zijn voor 83,12% (16.624.993 aandelen) in handen van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (F.P.I.M.).

Toelichting 18 - Geconsolideerde reserves

	Voor verkoop beschikbare financiële activa	Omrekenings- verschillen	Overgedragen resultaten	Totaal geconsolideerde reserves
Per 1 januari 2015	-1.364.563,28	28.598,13	-513.613.002,57	-514.948.967,72
Netto-resultaat 31-12-2015	0,00	0,00	125.191.706,44	125.191.706,44
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	0,00	0,00	121.031.719,74	121.031.719,74
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	0,00	0,00	4.159.986,70	4.159.986,70
Niet gerealiseerde resultaten 2015	-1.312.826,47	-8.570,52	47.048.133,23	45.726.736,24
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	0,00	0,00	45.998.995,50	45.998.995,50
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	-1.312.826,47	-8.570,52	1.049.137,73	-272.259,26
Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 2015	-1.312.826,47	-8.570,52	172.239.839,67	170.918.442,68
<i>Andere bewegingen van het eigen vermogen</i>			5.155.509,85	5.155.509,85
<i>Afrondingen</i>				0,00
Per 31 december 2015	-2.677.389,75	20.027,61	-336.217.653,05	-338.875.015,19
Per 1 januari 2016	-2.677.389,75	20.027,61	-336.217.653,05	-338.875.015,19
Netto-resultaat 31-12-2016	0,00	0,00	-244.034.497,23	-244.034.497,23
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	0,00	0,00	-243.999.082,06	-243.999.082,06
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	0,00	0,00	-35.415,17	-35.415,17
Niet gerealiseerde resultaten 2016	-242.418,07	17.856,16	-26.496.237,17	-26.720.799,08
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	0,00	0,00	-25.174.662,86	-25.174.662,86
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	-242.418,07	17.856,16	-1.321.574,31	-1.546.136,22
Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 2016	-242.418,07	17.856,16	-270.530.734,40	-270.755.296,31
<i>Andere bewegingen van het eigen vermogen</i>			-6.533,80	-6.533,80
<i>Afrondingen</i>			-1,25	-1,25
Per 31 december 2016	-2.919.807,82	37.883,77	-606.754.922,50	-609.636.846,55

De voor verkoop beschikbare financiële activa en de omrekeningsverschillen hebben betrekking op Eurofima, onderneming opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode in de geconsolideerde financiële staten 2015 en 2016.

In 2016 betreffen de andere bewegingen in het eigen vermogen voor -6.533,80 EUR, het verlaten van de consolidatiekring van Liège Container Terminal, onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, verkocht buiten de Groep. In 2015 betreffen ze voor 5.154.399,61 EUR, de opname volgens vermogensmutatiemethode van HR Rail op geconsolideerde basis die voordien op individuele basis opgenomen was volgens vermogensmutatiemethode in 2014.

Toelichting 19 - Personeelsbeloningen

19.1 Overzicht van schulden verbonden aan personeelsbeloningen

De volgende verplichtingen voor personeelsbeloningen werden opgenomen in de balans:

	31/12/2016	31/12/2015
Op de balans opgenomen schulden uit:		
Vergoeding na uitdiensttreding	301.140.491,23	272.643.419,82
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	92.118.625,55	101.791.380,79
Ontslagvergoedingen	26.424.094,98	27.284.880,86
Korte termijn voordelen (enkel vakantiedagen)	34.926.198,09	53.209.578,23
Totaal van de op de balans opgenomen schulden:	454.609.409,85	454.929.259,70
- waarvan kortlopend	121.212.802,15	150.729.038,15
- waarvan langlopend	333.396.607,70	304.200.221,55

Naast de NMBS die 99,3% (451.337.703,63 EUR) van de totale schuld vertegenwoordigt, hebben Eurostation en Transurb een schuld verbonden aan personeelsbeloningen geboekt. Voor Eurostation betreft het ontslagvergoedingen (3.261.805,26 EUR) en voor Transurb betreft het vergoedingen na uitdiensttreding (9.900,96 EUR).

19.2 Omschrijving van de personeelsbeloningen

19.2.1 Vergoedingen na uitdiensttreding

De verschillende vergoedingen na uitdiensttreding aan het personeel zijn:

1. *Patronale bijdragen aan de Kas van de Sociale Solidariteit*

De gepensioneerde statutairen evenals hun rechthebbenden (kinderen en echtgenoot/echtgenote) en de rechthebbenden van overleden personeelsleden worden gedekt door de Kas van de Sociale Solidariteit. Deze Kas wordt gedeeltelijk gefinancierd door de NMBS Groep die als bijdrage een percentage van de ontvangen pensioenen stort.

2. *Hospitalisatieverzekering*

In het kader van het sociaal akkoord 2008-2010 is overeengekomen dat de de Belgische Spoorwegen de financiering zal verderzetten van de premies voor een collectieve verzekering die de kosten van een hospitalisatie in een tweepersoonskamer dekt. Deze verzekering is van toepassing voor zowel de actieve als de gepensioneerde statutaire personeelsleden en hun rechthebbenden (kinderen en echtgenoot/echtgenote), voor zover

deze zijn aangesloten bij het Fonds van de Sociale Werken. Sinds 1 januari 2012, omvat de dekking eveneens actieve contractuele personeelsleden. Een nieuw hospitalisatieverzekeringscontract werd onderhandeld voor een periode van 2 jaar, met ingang op 1 januari 2012, hernieuwbaar vanaf 2014.

3. Vergoedingen als gevolg van een werkonzeval

Aangezien de statutaire personeelsleden niet kunnen genieten van de wettelijke bescherming in geval van een arbeidsongeval, werd een systeem eigen aan de Belgische Spoorwegen ingevoerd. Hierdoor hebben de personeelsleden en hun rechthebbenden recht op een vergoeding in geval van arbeidsongevallen, zowel bij ongevallen op de plaats van het werk als op weg naar de plaats van het werk, evenals voor beroepsziekten. De vergoedingen omvatten de terugbetaling van medische verzorging, lijfrenten, die afhankelijk zijn van de graad van arbeidsongeschiktheid, en renten en vergoedingen aan de rechthebbenden in geval van overlijden als gevolg van een arbeidsongeval. Bepaalde renten worden geïndexeerd.

4. Patronale bijdragen aan het syndicaal fonds

In het kader van het syndicaal akkoord 2003-2008 werd er met de erkende vakbondsorganisaties overeengekomen dat de Belgische Spoorwegen een jaarlijkse bijdrage van 10 EUR betalen per aangesloten gepensioneerd personeelslid.

5. Pensioenplannen

Sinds 1 januari 2007 heeft de Staat de voordien door de Belgische Spoorwegen ten laste genomen pensioenverplichtingen voor de statutaire personeelsleden overgenomen. De verplichting van de Belgische Spoorwegen is voortaan beperkt tot de storting van de werkgeversbijdragen aan de Staat. Wat betreft de contractuele personeelsleden is er voor een zeer beperkt aantal personeelsleden een pensioenplan van het type "toegezegde-bijdragenregeling" van toepassing.

In dochterondernemingen zijn overigens meerdere pensioenplannen van het type "toegezegd-pensioenregeling" van toepassing.

Met uitzondering van de hospitalisatieverzekering, die gewaarborgd is door een verzekeringsmaatschappij, worden de vergoedingen na uitdiensttreding niet in een extern financieringsfonds geprefinancierd en zijn ze dus niet door een onderliggend actief onderbouwd, noch zijn er terugbetalingsrechten.

19.2.2 Andere langetermijnspersoneelsbeloningen

De verschillende andere langetermijnbeloningen die aan het personeel worden toegekend zijn:

1. *Anciënniteitvergoeding*

Burgerlijke eretekens worden aan het personeel toegekend na een bepaald aantal dienstjaren.

2. *Bijkomende vakantiedagen in functie van de leeftijd*

Bijkomende verlofdagen worden aan het statutair personeel toegekend op de leeftijd van 45 en 50 jaar. Een overeenkomstige schuld wordt enkel erkend voor de personeelsleden die recht hebben op deze bijkomende verlofdagen.

3. *Beschikbaarheidsverlof*

Onder bepaalde omstandigheden kan er beschikbaarheidsverlof toegekend worden voor een periode van één tot drie jaar. Een vergoeding zal aan de betrokken personeelsleden uitbetaald worden.

4. *Kredietdagen*

De aan het personeel toegekende kredietdagen mogen tot 12 maanden na afsluiting van het boekjaar overgedragen worden. Conform aan IAS 19 herzien, worden deze als andere langetermijns personeelsbeloningen aanzien.

Er zijn geen onderliggende activa voor deze voordelen opgenomen.

19.2.3 *Ontslagvergoedingen*

De volgende ontslagvergoedingen worden aan het personeel toegestaan:

1. *Gedeeltelijke deeltijdse loopbaanonderbreking*

De statutaire personeelsleden kunnen een beroep doen op verschillende regelingen van deeltijds "verlof ter voorbereiding van de opruststelling". Deze regelingen zijn van toepassing op bepaalde personeelscategorieën en voorzien, voor personeelsleden die een bepaalde minimumleeftijd bereikt hebben, in aanvullende toelagen die het werktijdverlies gedeeltelijk compenseren.

Enkel vergoedingen toegekend aan personen die tot regelingen van loopbaanonderbreking zijn toegetreten tot 2006 (datum van aanpassing van deze regelingen) worden beschouwd als ontslagvergoedingen.

2. *Deeltijds werken*

Voor bepaalde personeelscategorieën die geen verlof ter voorbereiding van de opruststelling kunnen genieten, bestaan er compenserende regelingen van deeltijds werk.

Het gaat om regelingen van deeltijds werk op vrijwillige basis, waarbij er een aanvullende toelage voorzien is welke het werktijdverlies gedeeltelijk compenseert.

Enkel vergoedingen toegekend aan personen die tot regelingen van deeltijds werken zijn toegetreden tot 2006 (datum van aanpassing van deze regelingen) worden beschouwd als ontslagvergoedingen.

Er zijn geen onderliggende activa voor deze voordelen opgenomen, noch terugbetalingsrechten.

19.3 Schulden verbonden aan personeelsbeloningen (behalve korte termijn)

De in de balans opgenomen bedragen voor het geheel van de personeelsbeloningen zijn de volgende:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag		Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	
Toestand van het plan [tekort / (overschot)]								
Contante waarde van de verplichting op de berekeningsdatum (+)	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
Reële waarde van de fondsbeleggingen op de berekeningsdatum (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
<i>Waarvan: Opgenomen netto passiva</i>	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
<i>Waarvan: Opgenomen netto activa</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Waarvan: Niet gefinancierde plannen</i>	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
<i>Waarvan: Plannen volledig of gedeeltelijk gefinancierd</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

De bedragen voor de toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in het overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	31/12/2016			Totaal	31/12/2015			Totaal
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag		Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	
Kost opgenomen bij de gerealiseerde resultaat								
Opgenomen pensioenkosten	10.156.899,81	45.623.051,86	2.873.977,28	58.653.928,95	9.737.662,15	48.177.997,82	245.096,63	58.160.756,60
Interesstkost (*)	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56	4.577.301,00	54.839,04	209.564,64	4.841.704,68
Actuariële verschillen (langetermijnpersoneelsbeloningen en ontslagvergoedingen)	-	882.671,52	-1.042.407,57	-159.736,05	-	18.269.630,89	-596.710,55	17.672.920,34
Overdrachten	-1.556.650,20	-2.066.612,44	-161.557,57	-3.784.820,21	-982.066,40	-1.309.481,42	-25.267,08	-2.316.814,90
Pensioenkosten van de verstreken tijd	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Effect van terugnames of liquidaties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Effect van de limiet voor een actief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totale kost opgenomen bij de gerealiseerde resultaat	14.777.967,09	44.829.732,30	1.969.745,86	61.577.445,25	13.332.896,75	65.192.986,33	-167.316,36	78.358.566,72
<i>Waarvan</i>								
<i>Opgenomen bij de personeelskosten</i>	8.600.249,61	44.439.110,94	1.670.012,14	54.709.372,69	8.755.595,75	65.138.147,29	-376.884,00	73.516.862,04
<i>Opgenomen bij de financieringskosten</i>	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56	4.577.301,00	54.839,04	209.564,64	4.841.704,68
Opgenomen bij de niet-gerealiseerde resultaten	25.174.662,86	-	-	25.174.662,86	-45.998.995,50	-	-	-45.998.995,50

(*) Waarvan: verwacht rendement fondsbeleggingen = 0

Conform aan IAS 19 herzien, zijn actuariële verschillen gerelateerd aan de vergoedingen na uitdiensttreding opgenomen als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten. De actuariële verschillen als gevolg van andere langetermijnpersoneelsbeloningen en ontslagvergoedingen worden opgenomen in het netto-resultaat.

Het totale bedrag van de door de NMBS Groep uitbetaalde premies in 2016 voor de "toegezegde-bijdragenregelingen" bedraagt 2.557.918,10 EUR.

De bewegingen van de contante waarde van de verplichting en de reële waarde van de onderliggende activa tijdens de verslagperiode kunnen als volgt samengevat worden:

Beweging van de contante waarde van de verplichting:

	31/12/2016			31/12/2015				
	Na uitdiens treading	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiens treading	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Contante waarde van de verplichting								
Per 1 januari	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47	316.219.345,59	87.183.262,02	32.680.330,43	436.082.938,04
Oppgenomen pensioenkosten	10.156.899,81	45.623.051,86	2.873.977,28	58.653.928,95	9.737.662,15	48.177.997,82	245.096,63	58.160.756,60
Bijdragen gestort door de deelnemers	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kost van verstreken diensttijd (wijzigingen of terugnames van het fonds)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Liquidaties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Interestkost	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56	4.577.301,00	54.839,04	209.564,64	4.841.704,68
Actuariële verschillen van het boekjaar	25.174.662,86	882.671,52	-1.042.407,57	25.014.926,81	-45.998.995,50	18.269.630,89	-596.710,55	-28.326.075,16
Uitbetaalde vergoedingen	-11.455.558,54	-54.502.487,54	-2.830.531,74	-68.788.577,82	-10.909.827,02	-50.584.867,56	-5.228.133,21	-66.722.827,79
Overdrachten	-1.556.650,20	-2.066.612,44	-161.557,57	-3.784.820,21	-982.066,40	-1.309.481,42	-25.267,08	-2.316.814,90
Wijziging in het toepassingsgebied	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting voor niet-courante activa van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting voor niet-courante activa aangehouden voor verkoop	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting op het einde van de periode	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47

De verdeling van de contante waarde van de verplichting met uitsplitsing voor de actieve populatie en inactieve populatie (gepensioneerden en zij die daar recht op hebben) is als volgt:

	31/12/2016			31/12/2015				
	Na uitdiens treading	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiens treading	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Contante waarde van de verplichting op het einde van de periode								
Verplichting betreffende actieven	93.602.993,73	92.118.625,55	26.424.094,98	212.145.714,26	90.432.079,39	101.791.380,79	27.284.880,86	219.508.341,04
Verplichting betreffende gepensioneerden of inactieven (rechthebbenden, ...)	207.537.497,50	0,00	0,00	207.537.497,50	182.211.340,43	0,00	0,00	182.211.340,43
Totale verplichting op het einde van de periode	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47

Beweging van de reële waarde van fondsbeleggingen:

	31/12/2016			31/12/2015				
	Na uitdiens treading	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiens treading	Lange termijn	Ontslag	Totaal
fondsbeleggingen								
Per 1 januari	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Impliciet rendement op de fondsbeleggingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bijdragen/vergoedingen gestort door de werkgever	11.455.558,54	54.502.487,54	2.830.531,74	68.788.577,82	10.909.827,02	50.584.867,56	5.228.133,21	66.722.827,79
Bijdragen gestort door de deelnemers	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uitbetaalde vergoedingen	-11.455.558,54	-54.502.487,54	-2.830.531,74	-68.788.577,82	-10.909.827,02	-50.584.867,56	-5.228.133,21	-66.722.827,79
Actuariële verschillen van het boekjaar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Effect van liquidaties en terugnames	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Op het einde van de periode	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

De reconciliatie met de balans is als volgt:

	31/12/2016				31/12/2015			
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Toestand van het fonds								
Contante waarde van de verplichting per 1 januari	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47	316.219.345,59	87.183.262,02	32.680.330,43	436.082.938,04
Reële waarde van de fondsbeleggingen per 1 januari	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47	316.219.345,59	87.183.262,02	32.680.330,43	436.082.938,04
Niet opgenomen bedrag volgens de limiet voor een actief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto Passiva / (Activa) in de balans								
Per 1 januari	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47	316.219.345,59	87.183.262,02	32.680.330,43	436.082.938,04
Totaal opgenomen kosten in de winst- en verliesrekening	14.777.967,09	44.829.732,30	1.969.745,86	61.577.445,25	13.332.896,75	65.192.986,33	-167.316,36	78.358.566,72
Actuariële verschillen opgenomen bij de niet-gerealiseerde resultaten	25.174.662,86	-	-	25.174.662,86	-45.998.995,50	-	-	-45.998.995,50
Betaalde bijdragen en uitbetalingen gedaan door de werkgever	-11.455.558,54	-54.502.487,54	-2.830.531,74	-68.788.577,82	-10.909.827,02	-50.584.867,56	-5.228.133,21	-66.722.827,79
Wijziging in het toepassingsgebied	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting voor niet-courante activa van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Actuele waarde van de verplichting uit hoofde van activiteiten beschikbaar voor verkoop	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Op het einde van de periode	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47

Voor 2017 verwacht de NMBS Groep dat de rechtstreeks gestorte bijdragen en uitbetalingen 11,2 miljoen EUR zullen bedragen voor de vergoedingen na uitdiensttreding, 46,9 miljoen EUR (met inbegrip van de kredietdagen) voor de langetermijnbeloningen en 2,5 miljoen EUR voor de ontslagvergoedingen.

19.4 Uitsplitsing van de actuariële verschillen

De actuariële verschillen zijn als volgt verdeeld:

	31/12/2016				31/12/2015			
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Actuariële verschillen van het boekjaar								
Versillen als gevolg van wijzigingen in de aangenomen veronderstellingen	25.507.508,03	1.278.943,01	1.011.364,93	27.797.815,97	-38.231.978,89	-2.338.448,54	-947.552,73	-41.517.980,16
Versillen als gevolg van wijzigingen in de demografische veronderstellingen	-397.449,90	5.342,99	0,00	-392.106,91	2.416.481,38	1.194.498,01	2.989.038,36	6.600.017,75
Ervaringsaanpassingen	64.604,73	-401.614,48	-2.053.772,50	-2.390.782,25	-10.183.497,99	19.413.581,42	-2.638.196,18	6.591.887,25
Totaal actuariële verschillen	25.174.662,86	882.671,52	-1.042.407,57	25.014.926,81	-45.998.995,50	18.269.630,89	-596.710,55	-28.326.075,16

In 2015 werden bepaalde berekeningshypothese en -parameters herzien, in het bijzonder als gevolg van wijzigingen in de wetgeving op de pensioenen of de methodiek van de gebruikte berekening. Deze aanpassingen van hypothese en parameters hebben een impact gehad op het bedrag van de schuld in 2015 en hebben actuariële verschillen gegenereerd.

19.5 Actuariële veronderstellingen en sensitiviteitsanalyse

Actuariële veronderstellingen:

De schulden voor de personeelsbeloningen worden op een actuariële basis berekend, met behulp van de geprojecteerde kredieteenheden methode. De voornaamste onderliggende parameters (financiële en demografische veronderstellingen) die gebruikt werden bij de berekening van de schuld kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Verdisconteringsvoet		
Vergoedingen na uitdiens-treding	1,71%	2,28%
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	0%-1,25%	0% - 1,85%
Ontslagvergoedingen	0%-0,66%	0% - 1,24%
Verwacht rendement van de fondsbeleggingen	0,00%	0,00%
Inflatie	2,00%	2,00%
Evolutie van de medische kosten	2,00%	2,00%
Sterftecijfers	MR et MR-1 (indien geboren na 1950)/FR	MR et MR-1 (indien geboren na 1950)/FR

Op 31 december werd de verdisconteringsvoet voor het actualiseren van de verplichtingen vastgesteld door middel van het marktrendement op de balansdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie met een vergelijkbare looptijd als die van de verbintenissen (bron: Bloomberg).

De veronderstelde toename van de medische kosten (inclusief inflatie) werd bepaald op basis van het huidige contract. Alle veronderstellingen weerspiegelen de best mogelijk inschatting van de NMBS Groep.

	31/12/2016	31/12/2015
Vergoedingen na uitdiens-treding	15,84	16,24
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen (*)	10,67	10,46
Ontslagvergoedingen	7,80	7,56
Totale gewogen gemiddelde looptijd	14,99	15,15

(*) zonder rekening te houden met de verplichting betreffende kredietdagen

De veronderstellingen met betrekking tot de sterftecijfers zijn gebaseerd op officiële Belgische sterftecijfers en op basis van waargenomen gegevens binnen de Belgische Spoorwegen.

	Actief personeel (levensverwachting bij pensioen)	Inactieven
Mannen	20,6	15,6
Vrouwen	23,7	10,3

Sensitiviteitsanalyses

	Invloed op de contante waarde van de verplichting op 31/12/2016	
	Verhoging	Daling
Verdisconteringsvoet (w i j z i g i n g m e t 0,5%)		
Vergoedingen na uitdiens t t r e d i n g	-22.503.173,52	24.453.815,34
Overige langetermijnpers oneels beloningen	-1.071.882,25	1.135.736,49
Ontslagvergoedingen	-877.484,20	913.601,97
Evolutie van de medische kosten (w i j z i g i n g m e t 1%)	10.473.670,59	-8.236.195,63
Sterfte (w i j z i g i n g v a n d e l e v e n s v e r w a c h t i n g m e t 1 j a a r)	19.379.409,32	-

Toelichting 20 - Voorzieningen

De wijzigingen tijdens het jaar 2015 en 2016 kunnen als volgt samengevat worden:

	Juridische geschillen	Bodemsanering	Overige voorzieningen	Totaal
Per 1 januari 2015	48.632.887,31	130.005.430,50	81.430.744,78	260.069.062,59
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	16.532.275,48	107.458.485,96	62.427.888,94	186.418.650,38
Op korte termijn	32.100.611,83	22.546.944,54	19.002.855,84	73.650.412,21
Opgenomen in de gerealiseerde en niet-				
Toevoegingen tijdens de periode	9.815.651,70	5.481.695,68	14.037.433,79	29.334.781,17
Aanwendingen tijdens de periode	-6.132.884,56	-1.189.739,28	-13.491.577,36	-20.814.201,20
Teruggenomen tijdens de periode (niet-gebruikt)	-9.167.998,71	-3.557.142,35	-27.861.274,76	-40.586.415,82
Aanpassing rentevoet	27.243,03	-2.382.771,00	41.282,62	-2.314.245,35
Verstrijken van de tijd	224.627,57	443.799,08	422.244,13	1.090.670,78
Uit de consolidatiekring				0,00
Overdrachten	63.480,15		-63.480,15	0,00
Andere bewegingen				0,00
Per 31 december 2015	43.463.006,49	128.801.272,63	54.515.373,05	226.779.652,17
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	11.144.230,24	93.499.040,72	35.989.595,03	140.632.865,99
Op korte termijn	32.318.776,25	35.302.231,91	18.525.778,02	86.146.786,18

	Juridische geschillen	Bodemsanering	Overige voorzieningen	Totaal
Per 1 januari 2016	43.463.006,49	128.801.272,63	54.515.373,05	226.779.652,17
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	11.144.230,24	93.499.040,72	35.989.595,03	140.632.865,99
Op korte termijn	32.318.776,25	35.302.231,91	18.525.778,02	86.146.786,18
Opgenomen in de gerealiseerde en niet-				
Toevoegingen tijdens de periode	86.225.511,24	2.408.482,12	5.656.384,07	94.290.377,43
Aanwendingen tijdens de periode	-7.174.071,77	-1.084.408,12	-17.843.288,14	-26.101.768,03
Teruggenomen tijdens de periode (niet-gebruikt)	-6.169.432,57	-5.132.230,91	-1.396.479,19	-12.698.142,67
Aanpassing rentevoet	76.261,89	-1.255.901,90	53.481,98	-1.126.158,03
Verstrijken van de tijd	242.925,52	315.276,33	94.988,73	653.190,58
Andere bewegingen	108.477,72		692.038,09	800.515,81
Per 31 december 2016	116.772.678,52	124.052.490,15	41.772.498,59	282.597.667,26
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	85.358.448,23	82.960.513,79	24.804.021,06	193.122.983,08
Op korte termijn	31.414.230,29	41.091.976,36	16.968.477,53	89.474.684,18

De voorziening voor juridische geschillen stemt overeen met de contante waarde van de beste schatting van de uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen waarvan het voorkomen waarschijnlijk is en die lopen over een periode van 20 jaar en het gevolg zijn van juridische geschillen aangegaan tegen de NMBS Groep. De voorziening voor juridische geschillen bedraagt 116.772.678,52 EUR op 31 december 2016 waarvan 113.728.089,93 EUR voor de NMBS. Overeenkomstig de standaard IAS 37 wordt er geen detail gegeven met betrekking tot deze geschillen, rekening houdend met de noodzaak om de eigen belangen van de NMBS te beschermen.

De voorziening voor bodemsanering vertegenwoordigt de contante waarde van de geschatte kost van de uit te voeren werken over een periode van 20 jaar betreffende de gekende wettelijke en feitelijke verplichtingen tot sanering van de terreinen.

In het kader van het reddingsplan van de activiteit Cargo van de NMBS heeft de Staat, in december 2009, bij de Europese Commissie een dossier ingediend ter goedkeuring van de operationele, de organisationele en financiële maatregelen voorgesteld door de NMBS Groep.

De Europese Commissie heeft met de beslissing van 26/05/2010 de steunmaatregelen goedgekeurd voor de reorganisatie van de vrachtactiviteiten voor een bedrag van 145 miljoen EUR, of:

1. 30 miljoen EUR door kapitaalsverhoging van de NMBS Holding in de NMBS, de verhoging werd in januari 2011 doorgevoerd (7,5 miljoen EUR op 26/01/2011 en 22,5 miljoen EUR op 30/01/2011);
2. 30 miljoen EUR ten einde de vergoedingen van het statutair personeel gedetacheerd bij B-Logistics in overeenstemming te brengen met de marktvoorwaarden;
3. 85 miljoen EUR ten einde de prestatiekosten van de « Station » en « Besturing » in overeenstemming te brengen met de marktvoorwaarden.

Op 31 december 2016 bedraagt de voorziening Fret opgenomen in de andere voorzieningen 25.734.194,27 EUR.

In EUR	
Akkoord E.U.	145.000.000,00
Aanwendungen 02/2011 tot 31/12/2016	-119.265.805,73
Saldo hulp E.U.	25.734.194,27

Toelichting 21 - Financiële schulden

21.1 Financiële schulden

De onderhavige toelichting geeft informatie over de contractuele voorwaarden van de door de NMBS Groep aangegane rentedragende schulden. Voor meer informatie over de blootstelling aan en het beheer van de risico's door de NMBS Groep betreffende de financiële schulden verwijzen we naar toelichting 2.

Een detail van de financiële schulden, per type en opgedeeld in langlopend en kortlopend, wordt weergegeven in de onderstaande tabel:

Financiële schulden		31/12/2016				TOTAAL
		IFRS 7			Andere	
		Netto-schuldpositie		Andere		
		Nominaal	Reële waarde aanpassingen	Toe te rekenen kosten	Andere	TOTAAL
Langlopende financiële verplichtingen						TOTAL
	<u>Toelichting</u>					
Bankleningen		1.830.752.795,14	0,00	3.322.256,72	0,00	1.834.075.051,86
Obligatieleningen		633.371.743,09	0,00	4.173.331,92	0,00	637.545.075,01
Schulden uit financiële leases	21.2	12.482.334,46	0,00	0,00	0,00	12.482.334,46
Overige financiële schulden		343.056.608,54	50.353.497,93	6.100.192,84	0,00	399.510.299,31
Totaal		2.819.663.481,23	50.353.497,93	13.595.781,48	0,00	2.883.612.760,64
Kortlopende financiële verplichtingen						
Bankvoorschotten in rekening-courant	14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen		150.958.513,89	0,00	3.413.412,79	0,00	154.371.926,68
Obligatieleningen		0,00	0,00	8.197.301,09	0,00	8.197.301,09
Schulden uit financiële leases	21.2	669.533,57	0,00	59.614,46	0,00	729.148,03
Thesauriebewijzen		445.071.113,62	0,00	0,00	0,00	445.071.113,62
Overige financiële schulden		38.266.868,78	0,00	2.286.168,19	0,00	40.553.036,97
Totaal		634.966.029,86	0,00	13.956.496,53	0,00	648.922.526,39
Totaal financiële schulden		3.454.629.511,09	50.353.497,93	27.552.278,01	0,00	3.532.535.287,03

Financiële schulden		31/12/2015				TOTAAL
		IFRS 7			Andere	
		Netto-schuldpositie		Andere		
		Nominaal	Reële waarde aanpassingen	Toe te rekenen kosten	Andere	TOTAAL
Langlopende financiële verplichtingen						TOTAL
	<u>Toelichting</u>					
Bankleningen		1.540.326.076,61	0,00	3.044.575,11	0,00	1.543.370.651,72
Obligatieleningen		628.291.862,96	0,00	3.990.795,32	0,00	632.282.658,28
Schulden uit financiële leases	21.2	0,00	0,00	0,00	11.042.253,83	11.042.253,83
Overige financiële schulden		346.770.916,74	45.944.119,38	6.767.442,27	0,00	399.482.478,39
Totaal		2.515.388.856,31	45.944.119,38	13.802.812,70	11.042.253,83	2.586.178.042,22
Kortlopende financiële verplichtingen						
Bankvoorschotten in rekening-courant	14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen		249.633.867,68	0,00	4.116.282,25	0,00	253.750.149,93
Obligatieleningen		0,00	0,00	8.242.748,60	0,00	8.242.748,60
Schulden uit financiële leases	21.2	0,00	0,00	0,00	764.161,31	764.161,31
Thesauriebewijzen		580.046.181,73	0,00	0,00	0,00	580.046.181,73
Overige financiële schulden		111.489.276,72	1.261.671,60	5.378.101,97	104.289,95	118.233.340,24
Totaal		941.169.326,13	1.261.671,60	17.737.132,82	868.451,26	961.036.581,81
Totaal financiële schulden		3.456.558.182,44	47.205.790,98	31.539.945,52	11.910.705,09	3.547.214.624,03

	31/12/2016	31/12/2015
Langlopende financiële verplichtingen		
NMBS	2.883.498.465,33	2.579.910.095,35
Dochterondernemingen	114.295,31	6.267.946,87
Boekwaarde	2.883.612.760,64	2.586.178.042,22
Kortlopende financiële verplichtingen		
NMBS	644.752.645,95	960.518.154,66
Dochterondernemingen	4.169.880,44	518.427,15
Boekwaarde	648.922.526,39	961.036.581,81

De onderstaande tabel geeft een exhaustief overzicht van de wijzingen in de financiële schulden:

	Wijzigingen in de financiële schuld								31.12.2016
	31.12.2015	Nieuwe transacties	Betalingen	Interestlasten	Diverse opbrengsten	Impact wisselkoersen	Aanpassingen aan de reële waarde	Impact fusies	
Bankvoorschotten in rekening-courant	0,00	0,00	-285,81	285,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen	1.797.120.801,65	240.918.225,37	-80.559.409,71	28.428.659,03	0,00	2.538.702,20	0,00	0,00	1.988.446.978,54
Obligatieleningen	640.525.406,88	0,00	-13.077.157,72	18.294.126,94	0,00	0,00	0,00	0,00	645.742.376,10
Schulden uit financiële leases	11.806.415,14	0,00	-1.973.657,32	1.382.976,26	-65.779,96	0,00	0,00	2.061.528,37	13.211.482,49
Thesauriebewijzen	580.046.181,73	445.000.000,00	-579.426.845,46	0,00	-548.222,65	0,00	0,00	0,00	445.071.113,62
Overige financiële schulden	517.715.818,63	14.413.331,31	-121.685.032,07	20.080.554,72	-73.607,37	6.464.564,11	3.147.706,95	0,00	440.063.336,28
Totaal	3.547.214.624,03	700.331.556,68	-796.722.388,09	68.186.602,76	-687.609,98	9.003.266,31	3.147.706,95	2.061.528,37	3.532.535.287,03

De NMBS Groep heeft 2 nieuwe financieringen afgesloten in 2016:

- 1 banklening aan variabele rentevoet, met opvraging in schijven, in het kader van een vastgoedproject te Wetteren;
- 1 financiering met Eurofima aan vaste rentevoet voor een bedrag van 200 miljoen EUR met een looptijd van 7 jaar.

Naast de hierboven vermelde nieuwe operaties met Eurofima heeft de NMBS Groep nog 3 contractueel voorziene herfinancieringen afgesloten met Eurofima voor een totaal bedrag van 194,1 miljoen EUR waarbij de bestaande financieringen aan vlottende rentevoet vervangen werden door nieuwe financieringen aan vlottende rentevoet. Twee van deze herfinancieringen hebben een looptijd van 7 jaar en de derde heeft een looptijd van 10 jaar.

Het totaal van de betalingen kan opgedeeld worden in de terugbetaling van het nominaal van bestaande financieringen (756.451.686,18 EUR) en de betaling van interesten (40.270.701,91 EUR).

De reële waarde van de financiële schulden is opgenomen in toelichting 32.

Kenmerken van de financiële schulden

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de verschillende schulden naar munt van uitgifte, type rentevoet en resterende looptijd.

Karakteristieken van de financiële schulden		31/12/2016			
	Munt	Coupon	Finale vervaldag	Nominaal (Munt)	Boekwaarde (EUR)
Bankvoorschotten in rekening-courant	EUR	N/A	< 1jaar		
	<i>Totaal EUR</i>			0,00	0,00
Totaal bankvoorschotten in rekening courant				0,00	0,00
Bankleningen	EUR	Vlottend	< 1jaar	144.443.723,96	144.365.463,26
			1 - 2 jaar	114.350.000,00	114.346.575,85
			2 - 5 jaar	163.000.000,00	263.136.766,45
			> 5 jaar	413.344.692,18	413.362.329,46
		0% - 2%	2 - 5 jaar	200.000.000,00	200.677.222,22
			> 5 jaar	371.651.300,00	372.355.342,68
		2% - 4%	> 5 jaar	415.000.000,00	405.538.024,36
	<i>Totaal EUR</i>			1.821.789.716,14	1.913.781.724,28
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	34.588.057,01	34.729.813,76
		6% - 8%	> 5 jaar	40.794.780,31	39.935.440,50
	<i>Totaal USD</i>			75.382.837,32	74.665.254,26
Totaal bankleningen					1.988.446.978,54
	EUR	Vlottend	2 - 5 jaar	109.000.000,00	109.041.315,83
		Zero coupon	> 5 jaar	213.000.000,00	101.736.780,54
		0% - 2%	> 5 jaar	190.000.000,00	189.512.725,97
		2% - 4%	2 - 5 jaar	25.000.000,00	25.729.452,31
			> 5 jaar	100.000.000,00	102.211.011,69
		4% - 6%	2 - 5 jaar	60.000.000,00	61.544.246,57
			> 5 jaar	55.000.000,00	55.966.843,19
	<i>Totaal EUR</i>			752.000.000,00	645.742.376,10
					645.742.376,10
	EUR	0% - 2%	1 - 2 jaren	341.042,23	341.042,23
		4% - 6%	> 5 jaar	7.380.218,64	7.439.833,10
		> 10%	> 5 jaar	5.430.607,16	5.430.607,16
	<i>Totaal EUR</i>			13.151.868,03	13.211.482,49
					13.211.482,49
Thesauriebewijzen	EUR	N/A	< 1jaar	445.000.000,00	445.071.113,62
	<i>Totaal EUR</i>			445.000.000,00	445.071.113,62
				445.000.000,00	445.071.113,62
	EUR	Variable	< 1 jaar	8.243.859,43	8.243.859,43
		0% - 2%	1 - 2 jaren	18.409,56	18.409,56
		4% - 6%	2 - 5 jaren	105.475.414,00	105.606.609,09
			> 5 jaren	72.422.109,06	72.472.231,11
	<i>Totaal EUR</i>			186.159.792,05	186.341.109,19
	USD	4% - 6%	> 5 jaren	68.295.038,55	90.165.553,76
		6% - 8%	< 1 jaar	31.624.848,18	30.981.382,86
			> 5 jaren	105.782.637,53	132.575.290,47
	<i>Totaal USD</i>			205.702.524,26	253.722.227,09
					440.063.336,28
					3.532.535.287,03

Karakteristieken van de financiële schulden		31/12/2015			
	Munt	Coupon	Finale vervaldag	Nominaal (Munt)	Boekwaarde (EUR)
Bankvoorschotten in rekening-courant	EUR	N/A	< 1jaar	0,00	0,00
	<i>Totaal EUR</i>			0,00	0,00
Totaal bankvoorschotten in rekening courant				0,00	0,00
Bankleningen	EUR	Vlottend	< 1jaar	194.100.000,00	194.151.204,96
			1 - 2 jaar	85.219.000,00	85.255.435,86
			2 - 5 jaar	240.350.000,00	240.544.616,03
			> 5 jaar	380.078.559,87	380.185.547,71
		0% - 2%	2 - 5 jaar	200.000.000,00	200.643.297,22
			> 5 jaar	172.307.600,20	172.392.982,81
		2% - 4%	< 1jaar	50.000.000,00	51.055.000,00
			> 5 jaar	415.000.000,00	403.819.601,98
	<i>Totaal EUR</i>			1.737.055.160,07	1.728.047.686,57
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	32.707.933,59	31.681.723,90
		6% - 8%	> 5 jaar	39.622.002,10	37.391.391,18
	<i>Totaal USD</i>			72.329.935,69	69.073.115,08
Totaal bankleningen					1.797.120.801,65
Obligatieleningen	EUR	Vlottend	2 - 5 jaar	109.000.000,00	109.076.708,96
		Zero coupon	> 5 jaar	213.000.000,00	96.741.097,81
		0% - 2%	> 5 jaar	190.000.000,00	189.454.558,81
		2% - 4%	2 - 5 jaar	25.000.000,00	25.723.109,34
			> 5 jaar	100.000.000,00	102.199.624,30
		4% - 6%	2 - 5 jaar	60.000.000,00	61.442.458,55
			> 5 jaar	55.000.000,00	55.887.849,11
	<i>Totaal EUR</i>			752.000.000,00	640.525.406,88
Totaal obligatieleningen					640.525.406,88
Schulden uit financiële leases	EUR	0% - 2%	2 - 5 jaar	631.134,75	631.134,75
		4% - 6%	> 5 jaar	5.394.649,12	5.394.649,12
		> 10%	> 5 jaar	5.780.631,27	5.780.631,27
	<i>Totaal EUR</i>			11.806.415,14	11.806.415,14
Totaal schulden uit financiële leases					11.806.415,14
Thesauriebewijzen	EUR	N/A	< 1jaar	580.108.540,63	580.046.181,73
	<i>Totaal EUR</i>			580.108.540,63	580.046.181,73
Totaal thesauriebewijzen				580.108.540,63	580.046.181,73
Overige financiële schulden	EUR	Variable	< 1 jaar	1.908.854,17	1.908.854,17
		0% - 2%	< 1 jaar	104.289,95	104.289,95
		4% - 6%	< 1 jaar	45.469.734,18	45.556.226,39
			2 - 5 jaren	42.097.352,78	42.183.850,79
			> 5 jaren	127.194.222,05	127.279.884,33
	<i>Total EUR</i>			216.774.453,13	217.033.105,63
	USD	4% - 6%	> 5 jaren	64.737.800,37	83.216.543,77
		6% - 8%	< 1 jaar	46.112.167,72	45.147.824,89
			1 - 2 jaren	35.624.835,49	33.667.016,49
			> 5 jaren	99.043.922,78	119.157.314,33
		8% - 10%	< 1 jaar	18.442.540,74	19.494.013,52
	<i>Total USD</i>			263.961.267,10	300.682.713,00
Totaal overige financiële schulden					517.715.818,63
Totaal financiële schulden					3.547.214.624,03

21.2 Financiële schulden m.b.t. de financiële leaseovereenkomsten

De vervalttermijnen van de schulden m.b.t. de financiële leaseovereenkomsten zijn de volgende:

	Op minder dan één jaar	Op meer dan één jaar en minder dan vijf jaar	Meer dan vijf jaar	Totaal
Contante waarde van de toekomstige minimum betalingen - 31/12/2016				
Toekomstige minimum betalingen	1.973.657,32	7.091.364,27	23.006.018,38	32.071.039,97
Niet verkregen financiële opbrengsten	-1.244.509,29	-4.051.250,90	-13.563.797,29	-18.859.557,48
Totaal	729.148,03	3.040.113,37	9.442.221,09	13.211.482,49
Contante waarde van de toekomstige minimum betalingen - 31/12/2015				
Toekomstige minimum betalingen	1.973.657,32	7.378.244,23	24.750.171,74	34.102.073,29
Toekomstige interesten / kosten op contracten	-1.209.496,01	-4.790.115,42	-16.296.046,72	-22.295.658,15
Totaal	764.161,31	2.588.128,81	8.454.125,02	11.806.415,14

De voorwaardelijke huurbetalingen met betrekking tot financiële leaseovereenkomsten, die geboekt zijn in het resultaat, bedragen 63.684,82 EUR (2015: 0,00 EUR) en betreffen indexeringen. In 2015, naar aanleiding van een wijziging in het erfpachtcontract van Salik dat voorziet in een wijziging van de canon, werd de schuld met betrekking tot de financiële lease opnieuw berekend. Geen enkele voorwaardelijke huur werd dus geboekt in het resultaat van 2015 voor de financiële leaseovereenkomsten.

De verbintenissen inzake toekomstige minimum huurbetalingen, opeisbaar krachtens niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, zijn opgenomen in toelichting 34.

Toelichting 22 - Uitgestelde belastingvorderingen / schulden

	31/12/2016	31/12/2015
Actuele belastingen		
Actuele belastingvorderingen	-3.638.350,26	-857.796,05
Actuele belastingsschulden		
Netto actuele belastingen	-3.638.350,26	-857.796,05
Uitgeselde belastingen		
Uitgeselde belastingvorderingen	0,00	0,00
Uitgeselde belastingsschulden	-24.486,80	-27.914,79
Netto situatie uitgeselde belastingen	-24.486,80	-27.914,79

De bewegingen tijdens het boekjaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Uitgeselde belastingvorderingen		
Per 1 januari	-27.914,79	-29.820,54
In het netto-resultaat opgenomen belastingen	3.427,99	1.905,75
In de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen belastingen		
per 31 december	-24.486,80	-27.914,79

	Balans	
	31/12/2016	31/12/2015
Uitgeselde belastingvorderingen:		
Recupereerbare fiscale verliezen en andere fiscale aftrekken	487.308.619,01	440.250.652,31
Schulden uit personeelsbeloningen	48.633.799,98	45.062.550,14
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren		0,00
Financiële instrumenten tegen reële waarde	46.854.178,68	40.604.727,45
Voorzieningen		1.194.694,36
Bruto uitgeselde belastingvorderingen	582.796.597,67	527.112.624,26
Uitgeselde belastingsschulden:		
Vaste activa en vastgoedbeleggingen	47.897.534,36	49.869.304,84
Bruto uitgeselde belastingsschulden	47.897.534,36	49.869.304,84
Min: niet erkende uitgeselde belastingvorderingen	-534.923.550,11	-477.271.234,21
Netto situatie uitgeselde belastingen	-24.486,80	-27.914,79

De recupereerbare fiscale verliezen en de fiscale aftrekken zijn onbeperkt in de tijd met uitzondering van 8.696.656,46 EUR (2015: 15.908.326,45 EUR) die recupereerbaar zijn over een periode van maximaal 7 jaar. De capaciteit van de Groep om de uitgestelde belastingvorderingen te recupereren wordt beoordeeld aan de hand van een analyse die ondermeer gebaseerd is op business plannen, op onvoorziene omstandigheden verbonden aan de economische conjunctuur en op onzekerheden van de markten waarop de Groep tussenkomen. Gezien de verschillende onzekerheden zoals hierboven omschreven, heeft de Groep zich in haar analyse gebaseerd op een tijdshorizon van drie jaar. De onderliggende veronderstellingen van deze analyse worden jaarlijks herzien.

Toelichting 23 - Handelsschulden

		31/12/2016	31/12/2015
Handelsschulden - op lange termijn			
	Toelichting		
Overheidsinstanties		0,00	0,00
Leveranciers		142.140,00	143.685,00
Ontvangen vooruitbetalingen m.b.t. onderhanden projecten in opdracht van derden	10	9.326.052,12	15.829.237,56
Totaal		9.468.192,12	15.972.922,56
Handelsschulden - op korte termijn			
Overheidsinstanties		2.379.639,25	390.373,83
Leveranciers		387.643.073,10	376.221.117,49
Ontvangen vooruitbetalingen m.b.t. onderhanden projecten in opdracht van derden	10	6.256.617,14	11.100.824,59
Totaal		396.279.329,49	387.712.315,91
Totaal handelsschulden		405.747.521,61	403.685.238,47

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
Op lange termijn		
NMBS	9.326.052,12	14.648.295,01
Anderen dochterondernemingen	142.140,00	1.324.627,55
Netto boekwaarde	9.468.192,12	15.972.922,56
Op korte termijn		
NMBS	358.288.959,41	329.158.202,17
Anderen dochterondernemingen	37.990.370,08	58.554.113,74
Netto boekwaarde	396.279.329,49	387.712.315,91

De handelsschulden op lange termijn bij de NMBS betreffen de ontvangen vooruitbetalingen in het raam van de contracten van de cofinancieringen.

Toelichting 24 - Sociale schulden

	31/12/2016	31/12/2015
Bedrijfsvoorheffing	246.311,36	231.777,64
RSZ	145.067,41	74.861,66
Salarissen	113.012,02	92.644,37
Vakantiegeld	55.645.591,70	57.759.684,39
Overige sociale schulden	35.429.801,00	37.980.673,78
Totaal	91.579.783,49	96.139.641,84
Waarvan:		
Vervallen sociale schulden	1.215.441,53	57.376,42
Niet vervallen sociale schulden	90.364.341,96	96.082.265,42

Op 31 december 2016 (2015) bedraagt het aandeel van de NMBS haar niet vervallen sociale schulden 85.205.000,16 EUR (90.663.312,91 EUR). Het aandeel van de dochterondernemingen in het totaal van de sociale schulden is 6.374.783,33 EUR (5.476.328,93 EUR).

Toelichting 25 - Subsidies

25.1 Kapitaalsubsidies

De bewegingen tijdens het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Kapitaalsubsidies		
Begin van het jaar	6.104.854.589,37	5.827.332.414,52
Nieuwe subsidies	683.971.050,59	627.886.621,25
Toegewezen aan materiële en immateriële vaste activa	-351.168.349,10	-350.364.446,40
Overige bewegingen	0,00	0,00
Saldo op het einde van de periode	6.437.657.290,86	6.104.854.589,37
Waarvan		
op lange termijn	6.071.274.437,10	5.768.300.516,58
op korte termijn	366.382.853,76	336.554.072,79

De kapitaalsubsidies, verworven in het kader van investeringen in immateriële activa en materiële vaste activa, worden opgenomen op de passiefzijde van de balans en worden erkend in het bedrijfsresultaat a rato van de afschrijvingen op de activa waarvoor ze verkregen werden.

De verworven, maar nog niet ontvangen kapitaalsubsidies zijn opgenomen onder de rubriek Handelsvorderingen en overige debiteuren.

De nieuwe kapitaalsubsidies van 2016 zijn volledig toewijsbaar aan de moedermaatschappij. Er werden geen nieuwe kapitaalsubsidies verworven door de dochterondernemingen.

Het bedrag van -351.168.349,10 EUR in 2016 (2015: -350.364.446,40 EUR) betreft voor -361.039.218,95 EUR (2015: -358.448.856,12 EUR) de in resultaat name van de kapitaalsubsidies en voor 9.870.869,85 EUR (2015: 8.084.409,72 EUR) de wedersamenstelling van de niet afgeschreven subsidies geannuleerd als gevolg van de overdrachten van gesubsidieerde activa.

25.2 Exploitatiesubsidies

De bewegingen tijdens het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Exploitatiesubsidies		
Begin van het jaar	384.189.525,50	386.895.311,40
Nieuwe subsidies	1.130.465.684,75	1.133.441.161,34
Inningen	-1.141.305.725,17	-1.135.528.947,24
Andere bewegingen	-1.800.000,00	-618.000,00
Saldo op het einde van de periode	371.549.485,08	384.189.525,50

	31/12/2016	31/12/2015
Nieuwe exploitatiesubsidies		
NMBS	1.130.259.144,31	1.133.053.141,82
Dochterondernemingen	206.540,44	388.019,52
Totaal	1.130.465.684,75	1.133.441.161,34

De exploitatiesubsidies van de NMBS Groep zijn hoofdzakelijk die van de moedermaatschappij en omvatten de basistoelage (vast en variabel), de toelagen voor veiligheid en de strijd tegen het terrorisme en het radicalisme evenals het economische heroplevingsplan.

Door het Koninklijk Besluit van 22 december 2016 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 23 december 2013 tot vaststelling van de voorlopige regels die gelden als beheerscontract van Infrabel en de NMBS, als gevolg van de aanslagen in Parijs en in Brussel, werden bijkomende (investerings- en exploitatie-) dotaties toegekend aan de NMBS om de kost van specifieke projecten in het kader van de strijd tegen het terrorisme te dekken. Voor het jaar 2016 heeft de Staat een globaal bedrag van 9.780.000,00 EUR voorzien, waarvan 8.780.000,00 EUR als investeringsubsidies en 1.000.000,00 EUR als exploitatiesubsidies.

De subsidies om de verplaatsingen woon-werk te compenseren worden opgenomen in de omzet.

De verworven maar nog niet ontvangen exploitatiesubsidies worden als vordering opgenomen in de rubriek Handelsvorderingen en overige debiteuren.

25.3 Financiële subsidies

De bewegingen tijdens het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2016	31/12/2015
Te ontvangen financiële subsidies		
Op het begin van de periode	14.280.733,35	13.600.253,34
Nieuwe subsidies	28.632.139,90	28.904.122,34
Inningen	-27.303.306,92	-28.223.642,33
Anderen bewegingen		
Op het einde van de periode	15.609.566,33	14.280.733,35

De financiële subsidies omvatten de financiële opbrengsten die voortvloeien uit de vorderingen op de Staat in het kader van de prefinancieringsovereenkomsten 'Tekort TGV', van de prioritaire gewestelijke projecten en de prefinancieringen op rollend materieel. De interesten verworven in het kader van de "Back-to-Back"-overeenkomsten worden niet beschouwd als subsidies.

De vorderingen betreffende de financiële subsidies worden geboekt in de rubriek 'Handelsvorderingen en overige debiteuren'.

De nieuwe financiële subsidies worden geboekt in het netto-resultaat en in mindering gebracht van de financiële kosten. In 2016 heeft de NMBS voor 26.858.850,25 EUR (2015: 27.796.197,72 EUR) aan nieuwe financiële subsidies geboekt en SPV LLN heeft er voor 1.773.289,65 EUR (2015: 1.107.924,62 EUR) geboekt.

Toelichting 26 - Overige schulden

	31/12/2016	31/12/2015
Overige s schulden - op lange termijn		
Tegoeden beheerd voor derden	149.062.114,21	179.309.600,00
Commissies op transacties van alternatieve financiering	35.152.445,55	40.001.680,46
Schulden verbonden aan verbonden partijen	17.304.346,16	0,00
Waarborgen in contanten	236.107,88	235.859,99
Overige schulden	817.800,00	925.512,31
Totaal	202.572.813,80	220.472.652,76
Overige s schulden - op korte termijn		
Tegoeden beheerd voor derden	75.000.000,00	114.300.000,00
Commissies op transacties van alternatieve financiering	4.550.021,20	6.589.198,91
Over te dragen opbrengsten	117.283.478,95	113.787.524,24
Toe te rekenen kosten	20.461.265,94	69.049.761,97
CSA	42.300.000,00	39.400.000,00
Schulden verbonden aan partijen	1.883.685,49	17.474.976,14
Diverse schulden ten opzichte van de Staat	5.437.585,44	7.912.075,23
Te betalen BTW, belastingen en bedrijfsvoorheffing	2.711.365,63	8.729.948,82
Overige schulden	23.056.569,17	22.455.359,71
Totaal	292.683.971,82	399.698.845,02
Totaal overige s schulden	495.256.785,62	620.171.497,78

Op 31 december 2016 bedraagt het aandeel van de NMBS in de overige schulden 479.716.830,03 EUR (600.938.821,96 EUR in 2015), die van de dochterondernemingen bedragen 15.539.955,59 EUR (19.232.675,82 EUR in 2015).

De overige schulden omvatten op 31 december 2016: 224.062.114,21 EUR (293.609.600,00 EUR in 2015) aan schulden ten opzichte van de Staat in het kader van het Gen fonds, 42.300.000,00 EUR (39.400.000,00 EUR in 2015) aan waarborgen in contanten in het kader van de Credit Support Annex (CSA) en 39.702.466,75 EUR (46.590.879,37 EUR in 2015) aan commissies met betrekking tot de alternatieve financieringsoperaties (NPV).

De over te dragen opbrengsten en de toe te rekenen kosten omvatten hoofdzakelijk de opbrengsten en kosten met betrekking tot de relaties tussen de netwerken.

De schulden tegenover de verbonden partijen betreffen hoofdzakelijk die van de NMBS ten opzichte van HR Rail, onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode in de financiële staten 2016 en 2015.

De schulden ten opzichte van de Staat in 2016 betreffen met name het gedeelte van de exploitatiesubsidies en de kapitaalsubsidies ontvangen door de NMBS in het kader van de antiterrorisme maatregelen hoger dan de werkelijke exploitatie- en investeringskosten van de NMBS.

Toelichting 27 - Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten

27.1 Bedrijfsinkomsten

27.1.1 Omzet

	31/12/2016	31/12/2015
Transport	746.634.603,03	809.613.957,24
<i>National</i>	648.875.700,69	661.428.245,32
<i>International</i>	86.330.042,27	135.193.699,44
<i>Freight Services</i>	11.428.860,07	12.992.012,48
Beheer van het patrimonium	245.699.692,56	225.136.575,63
Geleverde diensten - studie en bijstand	33.410.755,34	48.949.094,83
Geleverde diensten - informatica	13.255.877,89	9.894.355,41
Verkopen activa	28.741.432,18	11.798.490,97
Diversen	60.973.476,58	101.577.409,24
Totaal omzet	1.128.715.837,58	1.206.969.883,32

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	999.800.126,94	1.086.496.243,52
Groep Eurostation	44.049.492,30	33.962.009,52
Ypto	51.808.230,16	49.750.789,34
Transurb	11.703.654,01	12.799.980,18
B-Parking	3.185.373,66	1.245.120,66
Andere dochterondernemingen	18.168.960,51	22.715.740,10
Totaal omzet	1.128.715.837,58	1.206.969.883,32

27.1.2 Overige bedrijfsinkomsten

	31/12/2016	31/12/2015
Meerwaarden op realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	17.778.497,25	7.005.586,76
Meerwaarde op realisatie van een onderneming in THI Factory	3.420.000,00	156.624.210,22
NPV gerealiseerd op financieringsoperaties	7.146.417,48	10.318.106,95
Doorfacturatie van kosten	17.359.364,15	2.397.481,43
Diverse bedrijfsopbrengsten (boetes, ontvangen vergoedingen, enz.)	21.842.418,39	16.666.675,18
Andere	18.596.001,91	15.725.690,31
Totaal overige bedrijfsinkomsten	86.142.699,18	208.737.750,85

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	76.156.647,46	203.674.747,30
Groep Eurostation	8.165.907,44	3.311.009,37
Andere dochterondernemingen	1.820.144,28	1.751.994,18
Totaal overige bedrijfsinkomsten	86.142.699,18	208.737.750,85

Op 31 december 2016 betreffen de meerwaarde op de realisatie van immateriële vaste activa, materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop hoofdzakelijk de NMBS (17.775.997,25 EUR) en hebben betrekking op de realisatie van rollend materieel en terreinen en gebouwen (zie toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop). De meerwaarde op de verkoop van een onderneming aan THI Factory heeft betrekking op de contractueel voorziene aanpassing van de opleg met betrekking tot de inbreng van de NMBS in THI Factory in 2015. Het bedrag van de opleg in contanten van 32.500.000,00 EUR in 2015 werd in 2016 aangepast voor een bedrag van 3.420.000,00 EUR.

De doorfacturatie van kosten omvatten in 2016 een bedrag van 14.472.439,00 EUR met betrekking tot de NMBS voor de tussenkomst van de NS in de operationele verliezen van de ICZ Brussel-Amsterdam in het kader van de "Samenwerkingsafspraken".

27.2 Bedrijfskosten

27.2.1 Diensten en diverse goederen

	31/12/2016	31/12/2015
Huurgelden en -kosten	45.327.576,84	50.390.705,97
Onderhoud en herstellingen	88.011.011,74	87.352.977,60
Hulpstoffen	123.159.518,22	124.007.882,78
Kosten verbonden aan exploitatie	29.042.582,96	41.755.228,07
Bezoldiging van derden	150.176.205,48	175.158.685,81
Bijdragen	666.492.646,35	665.580.535,78
Kosten HR Rail en diverse personeelskosten	50.337.357,84	50.795.587,40
Voorzieningen voor risico's en kosten	53.689.348,95	-34.380.081,20
Andere	92.141.300,61	98.867.543,47
Totaal diensten en diverse goederen	1.298.377.548,99	1.259.529.065,68

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	1.157.723.225,74	1.089.076.084,82
Groep Eurostation	58.822.851,67	65.605.420,50
Ypto	60.930.463,31	61.286.176,93
SPV LLN	7.306.898,63	6.928,13
Eurogare	5.109.545,07	35.635.788,33
Andere dochterondernemingen	8.484.564,57	7.918.666,97
Totaal diensten en diverse goederen	1.298.377.548,99	1.259.529.065,68

27.2.2 Overige bedrijfskosten

	31/12/2016	31/12/2015
Minderwaarden op realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	1.009.837,90	1.783.187,41
Minderwaarde op realisatie van deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	496.298,18	0,00
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren	18.509.530,21	2.627.989,70
Waardeverminderingen op bestellingen in uitvoering	-167.537,99	-868.070,89
Waardeverminderingen op voorraden	12.817.887,05	2.316.161,11
Minderwaarden op vaste activa aangehouden voor verkoop	9.588.007,87	770.813,29
Andere bedrijfskosten	7.463.391,34	5.506.762,21
Totaal overige bedrijfskosten	49.717.414,56	12.136.842,83

Of:

	31/12/2016	31/12/2015
NMBS	43.539.899,64	11.287.490,24
Dochterondernemingen	6.177.514,92	849.352,59
Totaal overige bedrijfskosten	49.717.414,56	12.136.842,83

De minderwaarde op de realisatie van 1.009.837,90 EUR werd gegenereerd als gevolg van de verkoop van gebouwen en terreinen van de NMBS. De verkoop door de NMBS van de ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode Liège Container Terminal heeft een geconsolideerde minderwaarde gegenereerd van 496.298,18 EUR.

Toelichting 28 - Personeelskosten

28.1 Personeelskosten

		31/12/2016	31/12/2015
	Toelichting		
Salarissen en vergoedingen en overige kortetermijnbeloningen		1.059.735.032,70	1.146.343.809,83
Sociale zekerheidsbijdragen		8.340.047,60	9.233.575,96
Bijdragen toegezegd-pensioenregelingen		2.557.918,10	2.194.011,42
Vergoedingen na uitdiens-treding	19.3	8.600.249,61	8.755.595,75
Andere vergoedingen op lange termijn	19.3	44.439.110,94	65.138.147,29
Ontslagvergoedingen	19.3	1.670.012,14	-376.881,00
Overige		3.398.156,68	1.410.913,33
Totale personeelskosten		1.128.740.527,77	1.232.699.172,58

De financiële kost die betrekking heeft op de personeelsbeloningen is opgenomen in de financiële resultaten cfr. toelichting 29.

28.2 Personeelsbestand

	31/12/2016	31/12/2015
A. Personeelsleden		
Gewogen gemiddelde van het personeel (in FTE)	19.368	20.274
Arbeiders	10.352	11.000
Bedienden	8.693	8.947
Directieleden	324	327
Overige	0	0
B. Interims (in FTE)		
Aantal berekend op basis van voltijdse equivalenten	N.D.	N.D.

Toelichting 29 - Financiële opbrengsten en financiële kosten

29.1 Financiële opbrengsten

	31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>	
<i>Interes topbrengsten uit</i>	<u>22.649.642,21</u>	<u>26.053.294,69</u>
tot einde looptijd aangehouden beleggingen waarop geen waardevermindering werd geboekt	11.475,00	446.692,42
tot einde looptijd aangehouden beleggingen waarop een waardevermindering werd geboekt	0,00	0,00
leningen en vorderingen waarop geen waardevermindering werd geboekt	19.207.600,34	19.659.243,11
leningen en vorderingen waarop een waardevermindering werd geboekt	1.131,09	3.148,71
Afgeleide financiële instrumenten	-132.983,58	3.205.659,20
financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	3.562.419,36	2.738.551,25
voor verkoop beschikbare financiële activa	12.2 0,00	0,00
<i>Wijzigingen in de reële waarde van</i>	<u>48.860.283,56</u>	<u>81.092.252,16</u>
financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	0,00	1.121.487,45
financiële verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	1.261.671,60	4.179.064,00
afgeleide financiële instrumenten	47.598.611,96	75.791.700,71
voor verkoop beschikbare financiële activa in het netto-resultaat	0,00	0,00
<i>Terugname van bijzondere waardeverminderingverliezen op</i>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
voor verkoop beschikbare activa	0,00	0,00
tot einde looptijd aangehouden beleggingen	0,00	0,00
leningen en vorderingen	0,00	0,00
<i>Wisselresultaten</i>	16.883.634,79	7.557.723,58
<i>Winsten uit de realisatie van leningen en vorderingen</i>	1.396.294,52	3,00
<i>Ontvangen dividenden</i>	2.915.186,62	1.306.016,31
<i>Overige financiële opbrengsten</i>	800.508,94	8.029.637,50
Totaal financiële opbrengsten	93.505.550,64	124.038.927,24

29.2 Financiële kosten

		31/12/2016	31/12/2015
	<u>Toelichting</u>		
<i>Interestkosten op</i>		<u>73.386.925,02</u>	<u>77.104.282,01</u>
financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs		33.307.936,99	35.395.548,61
afgeleide financiële instrumenten		24.389.927,23	24.035.421,28
financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		6.784.821,40	10.290.174,06
schulden uit financiële leases		1.382.976,26	1.450.762,60
schulden verbonden aan personeelsbeloningen	19.3	6.868.072,56	4.841.704,68
voorzieningen	20	653.190,58	1.090.670,78
<i>Gekapitaliseerde intercalaire interesten</i>		-66.004,62	-153.937,87
<i>Wijzigingen in de reële waarde van</i>		<u>46.823.377,06</u>	<u>41.471.691,48</u>
financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		1.777.871,41	685.510,25
financiële verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		4.409.378,55	3.147.763,35
afgeleide financiële instrumenten		40.636.127,10	37.638.417,88
voor verkoop beschikbare financiële activa in het netto-resultaat		0,00	0,00
<i>Bijzondere waardeverminderingen verliezen op</i>		<u>1.131,09</u>	<u>4.317,71</u>
voor verkoop beschikbare activa	12.2	0,00	0,00
op tot einde looptijd aangehouden beleggingen		0,00	0,00
leningen en vorderingen		1.131,09	4.317,71
<i>Verliezen uit de realisatie van leningen en vorderingen</i>		0,00	0,00
<i>Wisselresultaten</i>		16.084.516,88	5.884.552,39
<i>Overige financiële kosten</i>		3.119.865,39	22.076.149,78
Totaal financiële kosten		139.349.810,82	146.387.055,50

Toelichting 30 - Kosten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

	Toelichting	31/12/2016	31/12/2015
In het netto-resultaat opgenomen courante belastingen		-5.499.028,10	-1.394.920,35
In het netto-resultaat opgenomen uitgestelde belastingen	22	3.427,99	1.905,75
In de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen uitgestelde belastingen	22		0,00
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		-5.495.600,11	-1.393.014,60

	2016	2015
Resultaat vóór belastingen	-238.449.025,10	166.886.538,20
Belastingen berekend op basis van de belastingvoet (33,99%)	81.048.823,63	-56.724.734,33
Effect van de fiscaal niet aftrekbare uitgaven	-13.749.281,06	-15.657.375,47
Belastingen betreffende vennootschappen volgens de vermogensmutatie	-6.478,42	1.082.703,73
Overige permanente verschillen	-12.365.587,85	15.495.580,64
Wijziging van de boeking van de uitgestelde belastingvorderingen	-60.423.076,41	54.410.810,83
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van de voortgezette bedrijfsactiviteiten	-5.495.600,11	-1.393.014,60

Toelichting 31 - Voorwaardelijke activa en verplichtingen

De voorwaardelijke activa bedragen 6.897.657,34 EUR (2015: 621.324,55 EUR) en vertegenwoordigen voornamelijk de door de NMBS Groep gevorderde bedragen van derden die verantwoordelijk zijn voor werkonbekwaamheden van personeelsleden. Vanaf 2016 omvatten de voorwaardelijke activa het bedrag van de invorderingen van kosten verschuldigd door derden, maar nog niet geïnd door de NMBS Groep (6.380.980,32 EUR).

De voorwaardelijke verplichtingen bedragen 504.714,66 EUR (2015: 918.230,02 EUR) en vertegenwoordigen de juridische geschillen aangespannen tegen de NMBS Groep waarvoor de kans op een uitstroom aan middelen momenteel zeer onwaarschijnlijk is.

Toelichting 32 - Bijkomende informatie over de financiële instrumenten

32.1 Financiële activa

Categorie volgens IAS 39		Boekwaarde op 31/12/2016	Reële waarde op 31/12/2016	Boekwaarde op 31/12/2015	Reële waarde op 31/12/2015
Vaste financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	Leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	803.277.448,51	803.277.448,51	788.211.604,34	788.211.604,34
	Leningen en vorderingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	299.242.346,03	299.242.346,03	276.915.944,49	276.915.944,49
Overige financiële activa	Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeverminderingen in het eigen vermogen	51.274.180,31	51.274.180,31	51.274.180,31	51.274.180,31
	Financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	112.566.546,52	112.566.546,52	108.311.320,09	108.311.320,09
	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	86.923.913,48	86.923.913,48	77.406.086,58	77.406.086,58
	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	385.106.027,49	463.977.369,08	395.782.773,46	478.050.657,46
Totaal		1.738.390.462,34	1.817.261.803,93	1.697.901.909,27	1.780.169.793,27
Volttende financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	Leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	1.214.264.080,19	1.214.264.080,19	1.072.957.307,24	1.072.957.307,24
	Leningen en vorderingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	203.790,83	203.790,83	250.692,34	250.692,34
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	196.419,58	196.419,58	39.405.719,19	39.405.719,19
Overige financiële activa	Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeverminderingen in het eigen vermogen	0,00	0,00	0,00	0,00
	Financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	253.379,77	253.379,77	20.384.277,98	20.384.277,98
	Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	-13.836,13	-13.836,13	-23.322,04	-23.322,04
	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	31.272.067,75	31.347.274,51	31.346.187,81	31.419.411,72
	Tot einde looptijd aangehouden beleggingen	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal		1.246.175.901,99	1.246.251.108,75	1.164.320.862,52	1.164.394.086,43

De analyse hierboven betreft enkel de financiële activa volgens IFRS 7, met uitsluiting van de over te dragen kosten, de bedragen betreffende onderhanden projecten voor derden, enz.

De NMBS Groep beschouwt de nominale waarde van de 'Handelsvorderingen en overige debiteuren', momenteel niet geherwaardeerd aan reële waarde, als een redelijke benadering van hun reële waarde. Deze rubriek bestaat hoofdzakelijk uit enerzijds kortlopende vorderingen zonder significante financieringscomponent en anderzijds uit langlopende rentedragende vorderingen op de Staat.

De vergelijkende reële waarde van de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, opgenomen onder de rubriek 'Overige financiële activa' wordt berekend gebruikmakend van de zelfde modellen en hypothesen als deze gebruikt voor de waardering van de activa waarvoor de NMBS Groep op vrijwillige basis gekozen heeft voor de opnamen in de categorie 'tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen

in het netto-resultaat'. Voor wat betreft de 'tot einde looptijd' aangehouden beleggingen beschouwd de NMBS Groep de nominale waarde als een redelijke benadering van de reële waarde gelet op hun resterende looptijd en de huidige lage actualisatievoeten.

32.2 Financiële verplichtingen

Categorie volgens IAS 39		Boekwaarde op 31/12/2016	Reële waarde op 31/12/2016	Boekwaarde op 31/12/2015	Reële waarde op 31/12/2015
Langlopende financiële verplichtingen					
Financiële schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	2.735.948.797,10	3.115.046.164,47	2.450.438.007,96	2.766.475.909,15
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking	147.663.963,54	147.663.963,54	135.740.034,26	135.740.034,26
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking	453.524.953,00	453.524.953,00	456.579.639,07	456.579.639,07
Handelsschulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	142.140,00	142.140,00	143.685,00	143.685,00
Overige schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	166.608.368,25	166.608.368,25	179.658.972,30	179.658.972,30
Totaal		3.503.888.221,89	3.882.985.589,26	3.222.560.338,59	3.538.598.239,78
Kortlopende financiële verplichtingen					
Financiële schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	647.617.564,35	647.476.516,59	896.115.849,13	896.948.969,21
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking	1.304.962,04	1.304.962,04	64.920.732,68	64.920.732,68
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking	12.573.763,49	12.573.763,49	34.039.570,89	34.039.570,89
Handelsschulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	373.464.686,12	373.464.686,12	374.337.126,27	374.337.126,27
Overige schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	167.538.037,98	167.538.037,98	270.181.002,71	270.181.002,71
Totaal		1.202.499.013,98	1.202.357.966,22	1.639.594.281,68	1.640.427.401,76

De analyse hierboven betreft enkel de financiële verplichtingen volgens IFRS 7, met uitsluiting van de over te dragen opbrengsten, de bedragen betreffende onderhanden projecten voor derden, enz.

De NMBS Groep beschouwt de nominale waarde van de 'Handelsschulden' en de 'Overige schulden' als een redelijke benadering van hun reële waarde. De 'Handelsschulden' bestaan hoofdzakelijk uit kortlopende verplichtingen zonder significante financieringscomponent en de 'Overige schulden' omvatten hoofdzakelijk de schuld erkend tegen de Staat voor de middelen beheerd in het kader van het GEN Fonds (langlopend en kortlopend) en de cash waarborgen ontvangen in het kader van de CSA akkoorden.

De vergelijkende reële waarde van de financiële schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs wordt berekend gebruikmakend van de zelfde modellen en hypothesen als deze gebruikt voor de waardering van de schulden waarvoor de NMBS Groep op vrijwillige basis gekozen heeft voor de opnamen in de categorie 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat'.

Toelichting 33 - Transacties van alternatieve financiering

De NMBS Groep heeft "cross-border" lease-transacties afgesloten (activa verkocht of verhuurd aan een Trust die deze onmiddellijk terug verhuurt aan de NMBS Groep) zodat beiden een financieel voordeel kunnen delen. Deze operaties, die 'transacties van alternatieve financiering' genoemd worden, worden opgenomen volgens hun economische substantie in overeenstemming met de bepalingen van SIC 27. De onderliggende activa van deze transacties kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Rollend materieel (elektrische en diesellocomotieven, motorstellen, en rijtuigen voor reizigers): de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd tussen 13 en 28 jaar.
- "Qualified technological equipment": de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd van 16 jaar.
- Administratieve gebouwen: de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd van 29,5 jaar.

De transacties gaan gepaard met enkele beperkingen op het gebruik van de onderliggende activa (bijvoorbeeld: geen verkoop, geen onderverhuur zonder de voorafgaande goedkeuring van de Trust). De risico's zijn beperkt tot deze verbonden aan de eigendom van de activa, de risico's die voortvloeien uit de Belgische wetgeving en het kredietrisico op de tegenpartijen waarbij de investeringsrekeningen worden aangehouden.

De NMBS Groep heeft de materiële vaste activa in de balans gehouden en heeft geen winst of verlies uit de verkoop aan de Trust erkend. Deze materiële vaste activa, die verband houden met alternatieve financiering, worden in hoofdzaak aangewend voor eigen gebruik of in leasing gegeven aan dochterondernemingen of andere ondernemingen binnen de invloedssfeer van de NMBS Groep, zoals uitgelegd in toelichting 9.3.

De investeringsrekeningen (investering van een deel van de middelen uit de verkoop of de hoofdverhuur) en de betalingsverplichtingen aan de Trust (over de duur van het contract) worden opgenomen in de balans van de NMBS Groep, met uitzondering van de investeringsrekeningen waarvan de tegenpartij een overheidsinstantie of een supranationale organisatie (of gegarandeerd door een overheidsinstantie) is, en vertegenwoordigen op 31 december 2016 1.387.342.317,38 EUR (2015: 1.586.403.513,45 EUR). De investeringsrekeningen en betalingsverplichtingen aan de Trust worden bij toepassing van IAS 39 erkend in de rubrieken 'overige financiële activa' en 'financiële schulden'. Op 31 december 2016 worden 331.515.161,4 EUR (2015: 362.163.167,32 EUR) opgenomen in de investeringsrekeningen. Anderzijds worden 986.361.122,97 EUR (2015: 1.170.422.628,46 EUR) opgenomen voor betalingsverplichtingen tegenover de Trust op 31 december 2016.

Voor sommige transacties heeft de NMBS Groep afgeleide financiële instrumenten gebruikt om het risico van rentevoeten en wisselkoersen af te dekken. In dit geval heeft de NMBS Groep gebruik gemaakt van de reële waarde optie voorzien in IAS 39 voor de opname van financiële activa en verplichtingen. Het gebruik van afgeleide financiële instrumenten wordt toegelicht in toelichting 11. Aan het einde van 2016 bedraagt de negatieve reële waarde van derivaten gebruikt in het raam van alternatieve financieringen 12.579.625,82 EUR (2015: 10.213.817,87 EUR). De analyse van het risicobeheer met betrekking tot het gebruik van financiële instrumenten, met inbegrip van instrumenten verbonden aan de alternatieve financiering, is opgenomen in toelichting 2.2.

De commissies in verband met deze transacties worden lineair gespreid over de looptijd van deze operaties in het resultaat opgenomen. In 2016 is 7.144.264,71 EUR (2015: 10.315.954,19 EUR) opgenomen in het bedrijfsresultaat. De daling van de in resultaat genomen commissies is zowel het gevolg van het contractueel aflopen als de vervroegde stopzetting van een aantal transacties in 2016.

Afhankelijk van de aard van de transactie heeft de NMBS Groep op het einde van de initiële basisduur van de overeenkomst verschillende mogelijkheden waaronder:

- de uitoefening van de aankoopoptie;
- de terugkeer van het actief naar de Trust die het voor eigen rekening zal gebruiken;
- de terugkeer van het actief naar de Trust waarbij de NMBS Groep als verkoopagent voor het actief zal optreden;
- de verlenging van de overeenkomst door een lease- of servicecontract na afloop van de eerste basistermijn van de overeenkomst, of
- het zoeken naar een derde die de resterende verplichtingen jegens de Trust op zich zal nemen door middel van een lease- of serviceovereenkomst.

Toelichting 34 - Rechten en verplichtingen

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen belooft 608.948.491,58 EUR (664.593.864,22 EUR) per 31 december 2016 (2015).

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van diensten bedraagt 1.049.085.605,71 EUR (1.033.009.173,19 EUR) per 31 december 2016 (2015).

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van voorraden bedraagt 209.945.116,71 EUR (264.186.148,45 EUR) per 31 december 2016 (2015)

De door de NMBS Groep voor rekening van derden gestelde persoonlijke zekerheden bedragen 205.671.651,43 EUR (410.367.366,06 EUR) per 31 december 2016 (2015).

De door derden aan de NMBS Groep verstrekte kredietlijnen bedragen 1.513.007.506,22 EUR (1.513.007.506,22 EUR) per 31 december 2016 (2015).

De verplichtingen inzake toekomstige minimumhuur, opeisbaar krachtens niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, bedragen 10.726.856,54 EUR (15.439.516,80 EUR) per 31 december 2016 (2015), waarvan 3.836.736,42 EUR (4.946.076,14 EUR) op ten hoogste één jaar, 6.843.530,04 EUR (9.641.948,32 EUR) op meer dan één jaar en ten hoogste vijf jaar en 46.590,08 EUR (851.492,34 EUR) op meer dan vijf jaar.

De door derden voor rekening van de NMBS Groep gestelde zekerheden bedragen 2.127.484.158,56 EUR (1.969.158.839,92 EUR) per 31 december 2016 (2015) en betreffen hoofdzakelijk de door de Staat gestelde zekerheden in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De goederen en waarden gehouden door derden in hun naam maar ten bate en voor risico van de NMBS Groep bedragen 331.477.624,57 EUR (317.768.072,92 EUR) per 31 december 2016 (2015) en betreffen vooruitbetalingen in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De voorraden die toebehoren aan derden maar die in consignatie ontvangen werden door de NMBS Groep die er de risico's voor draagt, belopen 12.097.437,77 EUR (23.715.492,44 EUR) per 31 december 2016 (2015).

De door de NMBS Groep op eigen activa gestelde zakelijke zekerheden bedragen 2.923.025.039,05 EUR (2.714.608.457,07 EUR) per 31 december 2016 (2015) en betreffen de in pand gegeven beleggingen in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De ontvangen bankgaranties bedragen 455.088.372,82 EUR (276.710.372,25 EUR) per 31 december 2016 (2015).

Op 31 december 2016 heeft de NMBS een verbintenis van 10.000.000,00 EUR aan "overdraft facility" ten opzichte van B-Logistics opneembaar vanaf 7 april 2016 tot en met 7 april 2021. Als gevolg van de afstand van haar deelneming in Liège Container Terminal heeft de NMBS Groep eveneens een verbintenis van 200.000,00 EUR dat overeenkomt met het variabele gedeelte van de verkoopprijs dat afhangt van de uitkomst van een lopend geschil.

De niet in de balans opgenomen investeringsrekeningen m.b.t. de alternatieve financieringstransacties zijn vermeld in toelichting 33.

Toelichting 35 - Informatie betreffende verbonden partijen

35.1 Geconsolideerde vennootschappen

De lijst van de dochterondernemingen en ondernemingen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode is opgenomen in de toelichting 4.

35.2 Relaties met de Staat

35.2.1 Deelnemingsverhoudingen

De Staat bezit rechtstreeks en onrechtstreeks 99,97% van de stemrechten van de NMBS.

35.2.2 Beheerscontracten

De Staat heeft met de NMBS een beheerscontract afgesloten voor de periode 2008-2012. Dit beheerscontract bepaalt dat de NMBS een essentieel element in het Belgische transportsysteem vormt. In het raam van een samenhangend groepsbeleid is ze belast met de opdracht om erover te waken dat haar activiteiten passen in het kader van het duurzaam mobiliteitsbeleid van de Regering en bijdragen tot het voldoen aan de verplaatsingsbehoeften.

De concretisering van het volgende beheerscontract is momenteel in uitvoering.

De NMBS heeft tot doel:

1. het vervoer per spoor van reizigers en goederen, met inbegrip van het onthaal van en de informatie aan haar klanten;
2. het vervoer van goederen in het algemeen en de logistieke diensten die daarmee verband houden;
3. de verwerving, het onderhoud, het beheer en de financiering van rollend spoorwagematerieel;
4. de veiligheid en de bewaking op het gebied van de spoorwegen;
5. het verwerven, het ontwerpen, de bouw, de vernieuwing, het onderhoud en het beheer van de spoorwegstations, de onbemande stopplaatsen en hun aanhorigheden alsook hun directe omgeving, met inbegrip van het ontwerp, de ontwikkeling, de modernisering en de valorisatie van de stedelijke centra;
6. de ontwikkeling van commerciële of andere activiteiten die bestemd zijn om rechtstreeks of indirect haar diensten te bevorderen of het gebruik van haar goederen te optimaliseren.

De NMBS kan, zelf of via deelneming in bestaande of op te richten Belgische, buitenlandse of internationale instellingen en rechtspersonen, alle commerciële, industriële of financiële verrichtingen doen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of ten dele, verband houden met haar doel of de verwezenlijking of ontwikkeling ervan kunnen vergemakkelijken of bevorderen, met inbegrip van het

stellen van zekerheden voor schulden van verbonden vennootschappen of vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat.

De fabricage en de verkoop van goederen of diensten die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de spoorwegactiviteit, worden inzonderheid geacht de verwezenlijking of ontwikkeling van het doel te kunnen bevorderen.

De NMBS kan eveneens optreden als bestuurder, volmachtdrager, mandataris of vereffenaar in andere vennootschappen of ondernemingen.

35.2.3 Diensten aan besturen

De NMBS levert transport- en communicatiediensten aan de Belgische Staat en aan verschillende besturen van de Belgische Staat. Al deze transacties gebeuren in het kader van normale klant/leverancier relaties tegen voorwaarden die niet gunstiger zijn dan die welke aan andere klanten en leveranciers worden aangeboden. De aan deze besturen geleverde diensten vertegenwoordigen geen significant aandeel van de netto-inkomsten van de NMBS.

35.3 Relaties tussen vennootschappen van de NMBS Groep

In het raam van de uitvoering van het beheerscontract wordt de Vennootschap geacht transacties uit te voeren met de andere vennootschappen van de NMBS Groep. De voornaamste transacties die uitgevoerd worden voor ondernemingen van de Groep zijn de volgende:

- thesaurie, boekhoudkundige coördinatie, enz.;
- besturingsprestaties en stationsprestaties freight services.

35.4 Cijfergegevens betreffende de relaties met de overheid en de ondernemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode

De door de overheid toegekende subsidies worden gedetailleerd besproken in toelichting 25.

Naast deze subsidies werden de volgende transacties uitgevoerd met verbonden partijen:

	31/12/2016	31/12/2015
Omzet met entiteiten opgenomen volgens de vermogens mutatiemethode	143.169.581,03	98.828.578,15
Netto vorderingen op entiteiten opgenomen volgens de vermogens mutatiemethode	128.469.629,10	137.687.723,98
Vorderingen op overheden	1.224.242.019,33	1.209.007.038,52
Schulden met entiteiten opgenomen volgens de vermogens mutatiemethode	65.125.831,74	50.502.615,22

35.5 Relaties met de hoogstgeplaatste functionarissen

De bestuurders en de leden van het Directiecomité van de NMBS worden als de hoogstgeplaatste functionarissen van de NMBS Groep beschouwd.

Het totaal bedrag van de bezoldigingen van de bestuurders en de leden van het Directiecomité bedroeg 1.965.776,79 EUR in 2016 en 1.881.159,38 EUR in 2015. Ze hebben geen leningen of voorschotten van de NMBS ontvangen. Voor de lijst van de bestuurders en de leden van het Directiecomité verwijzen we naar toelichting 1.

Deze totale bezoldigingsbedragen van de belangrijkste bestuurders bevatten de volgende elementen:

- kortetermijnbeloningen: jaarloon (vast en variabel) en overige kortetermijnbeloningen zoals de ziekteverzekering, het privégebruik van de bedrijfswagen,... evenals de op deze beloningen aan de sociale zekerheid betaalde bijdragen;
- ontslagvergoedingen;
- vergoedingen na uitdiensttreding: door NMBS betaalde verzekeringspremies. De premies dekken hoofdzakelijk een aanvullend-pensioenplan;
- eventuele vergoedingen voor werkongeschiktheid.

De bezoldiging van de hoogstgeplaatste functionarissen is als volgt verdeeld:

	31/12/2016	31/12/2015
Lonen en overige kortetermijnbeloningen	1.877.219,79	1.803.030,59
Ontslagvergoedingen	0,00	0,00
Vergoedingen na uitdiensttreding	88.557,00	78.128,79
Overige langetermijnbeloningen	0,00	0,00
Totaal	1.965.776,79	1.881.159,38

Er werd geen enkele lening toegestaan aan de hoogstgeplaatste functionarissen.

Toelichting 36 - Erelonen van de commissaris

In 2016 (2015) heeft de NMBS Groep 346.260,08 EUR (353.493,32 EUR) geboekt met betrekking tot opdrachten in het kader van controle van de jaarrekening door de bedrijfsrevisoren van de Groep en aan hen verbonden ondernemingen en 12.123,00 EUR (43.175,00 EUR) met betrekking tot niet-audit opdrachten door de commissarissen en door aan hen verbonden ondernemingen.

Deze bedragen zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2016		31/12/2015	
	Commissaris	Netwerk van de commissaris	Commissaris	Netwerk van de commissaris
Controleopdrachten	346.260,08		353.493,32	
Belastingadviesopdrachten				
Overige opdrachten	12.123,00		43.175,00	
Totaal	358.383,08	0,00	396.668,32	0,00

Toelichting 37 - Gebeurtenissen na balansdatum

Geen enkele significante gebeurtenis die invloed heeft op de jaarrekening van de NMBS Groep werd waargenomen na de afsluitingsdatum op 31 december 2016.

ALGEMENE INFORMATIE

3. Verslag van het College van commissarissen

**Verslag van de bedrijfsrevisoren over de geconsolideerde jaarrekening
over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016**

NMBS NV VAN PUBLIEK RECHT
Frankrijkstraat 85
1060 BRUSSEL
RPM: BE: 0203.430.576

Verslag van de bedrijfsrevisoren leden van het College van Commissarissen (hierna “het College van Commissarissen”) aan de algemene vergadering van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht over de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening en tevens de vereiste bijkomende verklaringen. De geconsolideerde jaarrekening omvat het geconsolideerde overzicht van de financiële positie op 31 december 2016, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2016 evenals de toelichtingen.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016, opgesteld op basis van de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie, met een geconsolideerd balanstotaal van 11.812.112.007 EUR en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een negatief netto-resultaat van het boekjaar van 270.665.424 EUR.

Verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat, die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van het College van Commissarissen

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals deze in België werden aangenomen, uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de

Grant Thornton Bedrijfsrevisoren CVBA | burgerlijke vennootschap met handelsvorm
Tel +32 (0)2 242 11 40 | Fax +32 (0)2 242 03 45 | brussel@be.gt.com | www.grantthornton.be
Metrologielaan 10, bus 15 | 1130 Brussel
BTW BE 0439 814 826 | RPR Antwerpen

Mazars Réviseurs d'Entreprises – Société Civile à forme de société coopérative à responsabilité limitée
Avenue Marcel Thiry 77 b. 4 – B 1200 Bruxelles
Tel. : + 32 (0)2 779 02 02 – Fax: + 32 (2) 779 03 33 – www.mazars.be – www.mazars.com
TVA : BE 0428.837.889 - RPM Bruxelles

deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne beheersing van de entiteit in aanmerking die relevant is voor het opstellen door de entiteit van de geconsolideerde jaarrekening, die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving, de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede de presentatie van de geconsolideerde jaarrekening als geheel.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de entiteit de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap NMBS NV van Publiek Recht per 31 december 2016 een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van het geconsolideerd geheel, alsook van haar geconsolideerde resultaten en van haar geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Verklaring inzake continuïteit

Het College van Commissarissen stelt vast dat op 31 december 2016, het geconsolideerde eigen vermogen van de NMBS groep negatief is ten bedrage van 357.633.292 EUR. De groep bevindt zich in een situatie van een negatief netto vermogen voor de financiering van de courante activiteiten. De financiering van de groep op de financiële markten berust op de expliciete of impliciete waarborgen van de Belgische Staat, zonder dewelke voor de groep een onzekerheid zou ontstaan om haar activiteiten verder te zetten. Wij vestigen de aandacht op toelichting 1.1. van de geconsolideerde jaarrekening waarin het bestuursorgaan, de toepassing van de waarderingsregels in de veronderstelling van continuïteit verantwoordt.

Benadrukking van bepaalde aangelegenheden

Zonder afbreuk te doen aan de hierboven vermelde verklaring wijst het College van Commissarissen op toelichting 3.1. van de geconsolideerde jaarrekening waarin wordt uiteengezet dat NMBS is overgegaan tot een onderzoek naar de rechtmatigheid van het behoud van de herwaarderingsmeerwaarden die werden aangelegd naar aanleiding van de herstructurering op 1 januari 2014.

Deze interne analyse had tot enig doel eventuele waardeverminderingen op terreinen die eerder het voorwerp van een herwaardering hebben uitgemaakt, te identificeren, en niet het identificeren noch het uitdrukken van eventuele andere latente meerwaarden.

De op basis van die analyse vastgestelde waardeverminderingen op eerder geherwaardeerde terreinen bedragen 145,9 MEUR. In de jaarrekening heeft dit geleid tot een waardevermindering (via de resultatenrekening) ten belope van 145,9 MEUR.

Het College van Commissarissen benadrukt dat deze interne analyse, die erop gericht is de realisatiewaarde van de betrokken activa te toetsen op basis van marktcondities, afhangt van de kwaliteit van de gegevens en hierop gebaseerde berekeningen, en van financiële gegevens en waarderingsparameters die onvermijdelijk onzekerheden bevatten en een interpretatiemarge inhouden.

Overige aangelegenheden

1. Wij vestigen de aandacht op volgende punten:
 - a. De boekhoudkundige ramingen en de elementen van beoordeling in de rekeningen omvatten inherent elementen van onzekerheid. Meer bepaald de milieuvoorzieningen (bodemverontreiniging en -sanering) die gebaseerd zijn op de huidige stand van de inventaris en de inschatting van verontreiniging m.b.t. de terreinen, de voorzieningen voor juridische geschillen waarvan de inschatting van de eventuele impact elementen met een aleatoir karakter bevatten, de waardering van de financiële instrumenten en de waardering van de verplichtingen tegenover het personeel.
 - b. De gevolgen van de fiscale controle van de NMBS (vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing in het kader van het economisch herstelplan) die heeft plaatsgevonden over het aanslagjaar 2013 hebben het voorwerp uitgemaakt van een regeling (bijlage bij het Koninklijk Besluit van 25 december 2016) door compensatie met de exploitatiedotaties van de Federale Overheid. De NMBS gaat er van uit dat zij globaal voldaan heeft aan haar financiële verplichtingen en dat dit principe van compensatie, zoals voorzien door reglementaire bepalingen, indien nodig van toepassing zal zijn als een analoge operatie voor de boekjaren 2014, 2015 en 2016 nodig zou blijken.
2. NMBS heeft aanvang genomen met het uitwerken van een “*enterprise and fraud risk management policy*”. De risicomatrixen moeten verder worden uitgewerkt op het niveau van de groep NMBS.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te

gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat. Wij vestigen de aandacht (“overige aangelegenheden” hierboven) op het feit dat de boekhoudkundige ramingen en elementen van beoordeling in de rekeningen, inherent elementen van onzekerheid omvatten.

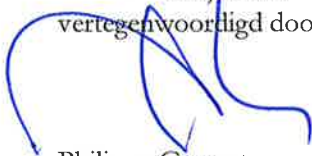
Overige aangelegenheden

1. NMBS is de functionele werkgever van het personeel dat door HR Rail, die optreedt als juridische werkgever, ter beschikking wordt gesteld. In dit kader vestigen we de aandacht op de vaststelling dat de uitwisseling van informatie tussen beide vennootschappen met betrekking tot de prestaties en afwezigheden van personeel moet worden verbeterd en dat de verdeling van de verantwoordelijkheden inzake interne controle, noodzakelijk om de betrouwbaarheid van de verwerkte informatie te garanderen, duidelijk moeten worden vastgelegd.

Brussel, 16 mei 2017

Het College van Commissarissen

Mazars Bedrijfsrevisoren CVBA
vertegenwoordigd door

Philippe Gossart
Vennoot

Grant Thornton Bedrijfsrevisoren CVBA
vertegenwoordigd door

Ria Verheyen
Vennoot